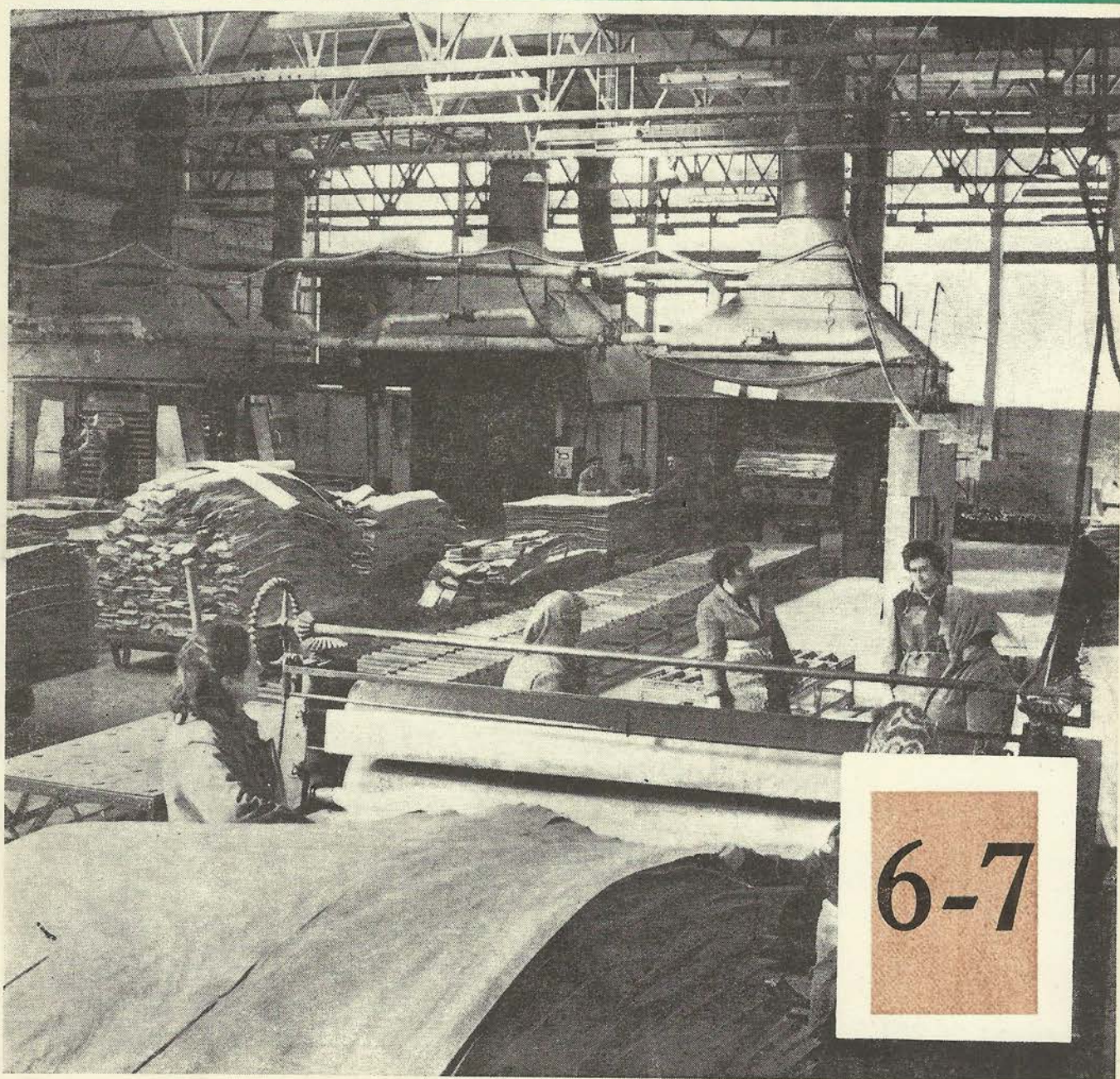

FAIPAR

A FAIPAR MŰSZAKI FOLYÓIRATA 1973. JÚNIUS—JÚLIUS ★ XXIII. ÉVFOLYAM

6-7

FAIPAR

Főszerkesztő:
ROKA PÁL

Szerkesztő:
RIEPERGER LÁSZLÓ

Szerkesztő bizottság:

Botka Zoltán
Burda Ferenc
Dám Ferenc
Ézsiás Pálné
Fürost Sándor
Dr. Jávorfí Tibor
Juhász István
Dr. Lázár László
Lele Dezső
Lonkai János
Dr. Lugosi Armand
Dr. Petri László
Dr. Somkúti Elemér
Somogyi László
Strobl Kálmán
Szvetkó Nándor

Kiadja a Lapkiadó Vállalat,
VII., Lenin körút 9-11. Telefon: 221-293
Levélcím: 1906 Pf. 223

Felelős kiadó:
SIKLÓSI NORBERT
igazgató

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta Hírlapszaküzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI. 215-96 162. pénzforgalmi jelzőszámára.

Előfizetési ára félévre 36,- Ft

Egyes szám ára: 6,- Ft

Megjelenik havonta

Szerkesztőség címe:

V., Szabadság tér 17. Tel.: 113-250, 113-888

73.6-7.,1160 - Révai Ny.

V., Vadász u. 16.

F. v.: Pováryny Jenő

TARTALOM

A Faipari Tudományos Egyesület VII. Országos Közgyűlése ..	161
A FATE feladatai a MTESZ VIII. Közgyűlés határozatainak végrehajtására ..	169
A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlésének határozatai ..	177
A Faipari Tudományos Egyesület megválasztott új vezetői ..	180
A ffeldolgozóipar és a bútóripari üzemek közötti együttműködés időszerű kérdései ..	183
Lipovszky Gyula: A polimetilmetakriláttal módosított fa ütőtörő szilárdsága ..	205
Botka Zoltán: Részletek 1972 őszén Lahtiban (Finnország) az ENSZ UNIDO szervezete által rendezett bútóripari fejlesztési szeminárium hallgatóinak saját országuk bútóriparáról írt tanulmányaiból ..	209
Zsarnai Szilárd: A faipari szakmunkásképzés és középfokú szakoktatás fejlődése az államosításoktól napjainkig ..	211
Külkereskedelmi hírek.	
Egyesületi hírek.	
Belföldi hírek.	
Famegmunkáló gépek.	

СОДЕРЖАНИЕ

VII-oe Общее собрание Научного общества лесопромышленной промышленности ..	161
Задачи Научного общества лесопромышленной промышленности по выполнению постановлений принятых на VIII Общем собрании Федерации Научно-технических Обществ Венгрии ..	169
Постановления VII Общего собрания Научного общества лесопромышленной промышленности ..	177
Липовски Дюла: Сопротивление удару и излому дерева, модифицированного полиметилметакрилатом ..	205
Botka Zoltán: Отрывки из докладов о мебельной промышленности отдельных стран, составленных участниками семинарии по вопросам развития мебельной промышленности, организованной УНИДО (ООН) осенью 1972 г. в г. Лахти (Финляндия) ..	209
Журнаи Силад: Развитие подготовки квалифицированных рабочих и среднего специального образования лесопромышленной промышленности со времени национализации до наших дней ..	211
Внешнеторговые новости	
Новости нашего Общества	
Новости из нашей страны	
Лесопромышленные машины	

INHALT

VII. Generalversammlung des Wissenschaftlichen Vereines für Holzindustrie ..	161
Die Aufgaben des Wissenschaftlichen Vereines für Holzindustrie bei der Realisierung der Beschlüsse der VIII. Generalversammlung von Bund der technischen und wissenschaftlichen Vereine ..	169
Die Beschlüsse der VII. Generalversammlung des Wissenschaftlichen Vereines für Holzindustrie ..	177
Lipovszky Gyula: Schlagzerknickungsfestigkeit des mit Polymethylmetacrylat modifizierten Holzes ..	205
Botka Zoltán: Auszüge aus den Aufsätze über die Möbelindustrie von eigenen Länder der Teilnehmer eines von UNIDO (UNO) in Lahti (Finnland) im Herbst 1972 zur Fragen der Entwicklung der Möbelindustrie organisierten Seminars ..	209
Zsarnai Szilárd: Entwicklung der Facharbeiterausbildung und des Fachunterrichtes mittlere Stufe in der Holzindustrie vom Jahre der Verstaatlichung bis heute ..	211
Aussenhandelsnachrichten	
Vereinsnachrichten	
Heimische Nachrichten	
Holzbearbeitende Maschinen	

Címképünk: Enyvezetlemez-gyártás gépesítése a Budapesti Falemezműveknél
Foto: Molnár Jánosné (FAKI)

Index: 25 281

A Faipari Tudományos Egyesület VII. Országos Közgyűlése

Elnökségi beszámoló:

Somogyi László főtítkár

Mint minden MTESZ Egyesület munkáját, így a FATE tevékenységét is a párt- és kormányhatározatok sikeres végrehajtásának elősegítése határozza meg. Alapszabályunk értelmében 4 évenként újra kell választani minden területen a vezetőséget. Ezen vezetőségválasztó taggyűlések az egész országban rendben lefolytak és most az Országos Vezetőség újraválasztása van soron.

Az Elnökség nevében elhangzó beszámoló megpróbál áttekintést adni 4 év munkájáról, de természetesen a teljesség igénye nélkül, hiszen egy ilyen korlátozott idejű beszámolóknak ez nem is lehet célja.

A beszámolási időszak alatt igen fontos események történtek az egész népgazdaságban, és ezen belül a faiparban is. Ebben a periódusban készültünk fel a negyedik ötéves terv sikeres végrehajtására, az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésére, a bútortermelés és a bútorkereskedelem nagyarányú fejlesztésére, több faipari üzem rekonstrukciójára, a technológiák és üzemszervezés modernizálására. Mindezen célok sikeres végrehajtásából adódó feladatok határozták meg egyesületünkhöz tartozó szakosztályok, központi bizottságok, vidéki csoportok feladatait. Ezen munkák elvégzésére mozgósítottak az egyesületi munkatervek. Hogy ez mennyire sikerült, azt a Tisztelt Tagságnak kell eldöntenie. Azt meg lehet állapítani, szerénytelenség nélkül, hogy az utóbbi években nőtt az Egyesület tekintélye. Ennek következtében javultak kapcsolataink az irányító szervekkel, a főhatóságokkal. Együttműködési szocialista szerződést kötöttünk a faiparban érdekelt minisztériumokkal, az OKISZ-szal, melyen keresztül évenként értékeljük a szerződésben foglalt kötelezettségek mindkét oldalról történő végrehajtását. Több-ször vesznek igénybe bennünket, kikérik szak-

embereink véleményét, különösen azóta, amióta a Párt Központi Bizottsága foglalkozott a MTESZ Egyesületekben folyó társadalmi munkával. Ezen pártvizsgálat — a pozitív tények mellett — rámutatott néhány hiányosságra is. Ezek közül talán a két legfontosabb a műszaki propaganda színvonalának nem kielégítő volta, a másik az aktív ifjúság kis száma az egyesületekben, illetőleg az egyesületek vezető testületeiben.

Ezen hiányosságok nálunk is megtalálhatók, nyilván részben a most lelépő vezetőség hibájából következtek be, s amelyen az új vezetőségnek feltétlen változtatni kell.

Itt említeném meg — véleményünk szerint — még eredményesebbé tudnánk tenni a minisztériumokkal való kapcsolatainkat, a faipar műszaki fejlesztése érdekében, ha tervezett intézkedéseikről hamarabb szereznénk tudomást és tevékenységünk, illetve szakembereink véleménye nem a megtett intézkedések bírálatára szorítkozna, hanem annak jobb előkészítését is segítené elő. Jó volna már most az egyes szakosztályok munkáját igénybe venni az V. ötéves terv felkészülésére, mert biztos vagyok abban, hogy sok értékes javaslat segítené irányító szerveink elhatározását.

Munkánkból adódóan jó kapcsolat alakult ki az Országos Erdészeti Egyesülettel. A két elnökség tagjaiból kooperációs bizottságot hoztunk létre a két Egyesület munkatervének egyeztetésére, a párhuzamos munka elkerülése érdekében. Ezt a kapcsolatot a jövőben még tovább kell erősíteni. Szükséges javítani együttműködésünket a Papír- és Nyomdaipari, valamint az Építőipari Tudományos egyesülettel, miután az a felfelhasználás területén sok kapcsolódó problémánk van.

Jó ideig jóformán semmilyen kapcsolatunk nem volt az Építők Szakszervezetével. Örven-
detes módon az utóbbi időben kialakult az
együttműködésnek az a formája, mely mindkét
fél részére előnyös s hogy ez a kapcsolat tovább-
fejlődjön jórészt rajtunk múlik.

Kedves Elvtársak, Elvtársnők!

Egyesületünkben a munka 5 szakosztályban, 4
központi bizottságban, 25 vidéki csoportban fo-
lyik. Itt jegyzem meg, hogy a Bútoripari Szak-
osztályon belül sikeresen működik — önálló cso-
portként — Kárpitos- és Belsőépítész Szakcso-
port. Az Országos Elnökség évenként kétszer
tartja ülését. Az utóbbi években a vidéki cso-
portok titkárait is meghívtuk elnökségi ülés-
seinkre, a közvetlenebb tájékoztatás és informá-
ciószerzés érdekében. Az Országos Elnökségi
ülések közötti időben az Egyesület munkáját az
Elnökség tagjaiból választott Ügyvezető Elnök-
ség irányítja. Az Ügyvezető Elnökség havonta,
illetve ha szükséges, gyakrabban tartja üléseit.

Egyesületünk taglétszáma jelenleg 1720 fő vi-
déki, 986 fő budapesti, összesen 2706 fő. A leg-
utóbbi Közgyűlésünk óta taglétszámunk kb. 600
fővel emelkedett. Ennek ellenére sem merítettük
ki a létszámnövekedés minden eszközét,
igaz, hogy elsősorban nem is az a célunk, hogy
minél több tagunk legyen, hanem elsősorban
az, hogy a meglévő tagságunk aktivitását növel-
jük. Itt kell megjegyezni, hogy Egyesületünk-
ben is, hasonlóan az egész iparban meglévő
problémákhoz, igen nagy a fluktuáció. Ez a tény
igen sok munkát és problémát okoz a Titkárság-
nak, nemkülönben a lap kézbesítésének. Min-
den erőfeszítésünk ellenére a Posta Központi
Hírlap Iroda nagyon sok olyan személynek küldi
a lapot, aki már hónapok óta nem fizet tagdíjat,
annak ellenére, hogy a ki- és belépőkről rend-
szeresen kimutatást küldünk a Hírlap Terjesztő-
nek, ugyanakkor az újonnan belépők késve, vagy
egyáltalán nem kapják a lapot.

Ezen hiányosságok megszüntetéséért Titkár-
ságunk mindent elkövet és szíves elnézésüket
kérjük az előforduló hibákért, de ehhez az is
szükséges, hogy az egyes területekről a munka-
hely, illetőleg a lakásváltoztatásokról időben
pontos adatokat kapjunk.

Egyesületi életünk egyik hiányossága, hogy
kevesebb fiatal dolgozik aktívan, mint ahogyan
azt szeretnénk. Úgy érezzük, hogy a most le-
folyt új választásoknál valamit javult a helyzet,
de korántsem kielégítő mértékben. Általános ta-
paszlat az, nemcsak a mi Egyesületünkben,
hogy a fiatalok érdeklődési köre igen megosz-
tott. Nemigen vállalnak részt az aktív munká-
ban, különösen nem a vezető testületekben. En-
nek nyilván egy sor objektív és szubjektív oka
van, amelynek elemzésére most nincs idő és
mód. Az azonban bizonyos, hogy az új vezető-
ségeknek ebbe belenyugodni nem szabad és min-
dent el kell követni a fiatalok mind szélesebb
körének bevonására az egyesületi életbe.

Egyesületünk egyik fő tevékenysége a mű-
szaki propaganda. Ezt a tevékenységét szakla-
pункon, a FAIPAR hasábjain, központi előadá-
sokon, bel- és külföldi tapasztalatcserén keresz-
tül próbáljuk megvalósítani. Azt hiszem keve-
sen tudják, hogy a MTESZ tagegyesületek lap-
jai között az utóbbi évek fejlődése alapján, a
FAIPAR a második legnagyobb példányszám-
ban megjelenő műszaki lap. Évi 44 780 példány-
számban jelenik meg. A lapot Szerkesztő Bi-
zottság szerkeszti, mely havonta rendszeresen
tartja üléseit. A Bizottság igyekezett azon sok-
oldalú igénynek megfelelően alakítani a szak-
lapot, hogy egyidejűleg kielégítse a műszaki
színvonal fokozása mellett, a nagyobb, közér-
deklődésre számítható ismeretterjesztő jellegű
cikkeket. Majdnem minden példányszámban kö-
zöltük a külföldi hírekben, a faiparban tervezett,
vagy megvalósított műszaki fejlesztéseket. Meg-
indítottuk műnyomó papíron a fafaj ismertetőt,
mely három év alatt 36 hazai és külföldi fafaj
mikroszkopikus és makroszkopikus jelein kívül
az egyes fafajok műszaki jellemzőit is ismer-
tette.

1971-ben mellékletben elkezdtük ismertetni a
világpiacon ismert legújabb faipari gépeket. A
Bizottság célja ezzel az volt, hogy folyamatosan
adjon tájékoztatást a faipari gépek fejlődéséről
és segítséget nyújtsunk a vállalatok műszaki fej-
lesztéséhez. Összefoglalva, 4 év alatt 351 közle-
mény jelent meg lapunkban, melynek százalékos
megoszlása a következő volt:

fűrészlemezipari	17,5 ⁰ / ₀
bútoripari	15,8 ⁰ / ₀
épületasztalosipari	4,4 ⁰ / ₀
fafaj ismertető	10,4 ⁰ / ₀
gépismertető	2,8 ⁰ / ₀
bútorismertető	0,6 ⁰ / ₀
külföldi hírek	10,0 ⁰ / ₀
egyesületi hírek	12,0 ⁰ / ₀
közgazdasági, oktatási elméleti cikkek	26,5 ⁰ / ₀

Az összefoglalóból kiderül, hogy viszonylag igen
alacsony az épületasztalosipari cikkek száma,
mely annak következménye, hogy szemben a fű-
részlemez- és a bútoripari szakosztállyal, az épü-
letasztalosipari szakosztály nem adott elég cikk-
anyagot a FAIPAR részére.

Változatlanul probléma, hogy a konkrét válla-
latfejlesztésekről, üzemi problémákról kevés cik-
ket közlünk és sajnálatosan kevés cikkanyag ér-
kezik vidékről. Ennek oka nyilván az, hogy több-
szöri felkérés dacára nehéz a gyárakban dolgo-
zókat cikkíráásra bírni. Újabban több fiatal szerző
is jelentkezett egy-egy cikkel, de számuk még
messze nincs arányban a faiparban dolgozó mér-
nökök, technikusok számával.

1973-ban az oldalankénti honoráriumot 110,—
Ft-ról 160,— Ft-ra emelték fel, ez talán hozzá-
segít ahhoz, hogy a szakosztályok és vidéki cso-
portok színvonalasabb cikkekkel segítsék a fa-
ipar egyetlen szaklapjának megjelenését. Meg-
kívánom jegyezni, hogy a FAIPAR az összes

szocialista országokon kívül rendszeresen jár Ausztriába, a Német Szövetségi Köztársaságba és Indiába.

A műszaki propaganda másik, igen jelentős formája a központi előadások és klubnapok. Arra természetesen nincs mód, hogy az elmúlt évek minden előadásáról beszámoljak, úgy Budapesten, mint vidéken, hisz ezeknek az előadásoknak száma sok száz volt az elmúlt években. Igen komoly érdeklődést váltottak ki azok az előadások, amelyek a technológiák fejlesztéséről, az új nagyteljesítményű gépekről, a műanyagok fokozottabb felhasználásáról, a kárpitosiparban bevezetett új anyagokról, export-import kérdésekről, valamint közgazdasági témákról szóltak. A teljesség igénye nélkül megemlítenék néhány nagy látogatottságnak örvendő nagyszerű előadást:

Bakay István, a FAIMEI igazgatója, „A bútortermékek minőségéről” tartott előadást, melyen Pesti Ernő miniszterhelyettes is részt vett.

Kettler Pál, az ÉPFÁ vezérigazgatója, „Az épületasztalosipar-ág rekonstrukciós problémáiról”.

Dr. Svéd András, „A bútoripari export helyzete és növelésének problémái” címmel. (ÁR-TEX vezérig. h.)

Szántó György, a BÚTORÉRT vezérigazgatója, „A bútorforgalmazás időszerű kérdései”-ről.

A Nyugatmagyarországi Fűrészeknél ankét keretében több előadás hangzott el a „forgácsolás, gyártás és felhasználás problémáiról”.

A bútoripar és az erdőgazdaságok kooperációs lehetőségeinek vizsgálatáról — nagyszerű ankét keretében — melyet az Országos Erdészeti Egyesülettel együtt rendeztünk, több előadás hangzott el. Az ankéton dr. Madas András miniszterhelyettes is felszólalt. Ugyancsak az Országos Erdészeti Egyesülettel közösen rendeztünk tanácskozást „a műszaki fejlesztés a faiparban” címmel.

Előadás foglalkozott a faipari árrendszerek kérdésével.

Nagyszerű klubnap témája volt „a bútoripar újságírójával”, melyen meghívott újságírók mondták el véleményüket az iparáról.

Czagány Lajos docens tartott előadást az „ajtóablak szelvényméretek egységesítése” címmel.

Filep György matematikus „termelés-szervezés, gépi programozás az épületasztalosiparban” címmel tartott előadást.

Ide sorolhatók azok a külföldi (nugatnémet, olasz, holland, svéd) gépgyártó cégek gépismertető előadásai is, amelyeken ismertették az általuk gyártott legmodernebb gépek műszaki-technikai adatait.

Szakembereink műszaki szemléletének kiszélesítését szolgálták a bel- és külföldi tapasztalatcserék. Hozzávetőleg 70 belföldi tapasztalatcseré utazást szerveztünk meg, mintegy 2100 fővel. Tagjaink ennek keretében az ország vala-

mennyi jelentős faipari üzemeknél, sok olyan kapcsolódó gyárat is meglátogattak, ahol a már bevált és gyakorlatba bevezetett szervezési ismeretek szerzésére nyílt alkalom. Szakembereink ezen tapasztalatcseré látogatások során hasznos ismeretekre tettek szert a faipar különböző területein végrehajtott fejlesztésekről, új anyagokról, új eljárásokról, melyeket saját területükön is felhasználni, hasznosítani tudtak.

Habár anyagi lehetőségeink nagymértékben korlátozottak, mégis sikerült — kölcsönöségi alapon — külföldi testvérszervezeteinkkel lebonyolítani néhány tanulmányutat. Letértünk a korábbi évek gyakorlatától, amikor 40—45 fős volt az utazó létszám, aminek — valljuk be — legtöbbször kirándulás jellege volt. Végrehajtottuk a szocialista országok tudományos egyesületi főtítkárainak varsói tanácskozásán hozott határozatát, hogy a tapasztalatcserék létszáma 2—3 fő lehet és maximálisan 6 napig tarthat. Így lehet legjobban biztosítani a konkrét szakmai programot és az országon belüli utaztatást. A FATE költségén 19 fő járt külföldön: Lengyelországban, Bulgáriában, Csehországban és az NDK-ban. De ennél jóval nagyobb azon szakemberek száma — kb. 150 fő — akik külföldön jártak FATE támogatással, mert a kishatár-forgalom lehetőségeit kimerítve, közvetlen gyári kapcsolatok révén a vidéki üzemekből jártak Csehszlovákiában, Jugoszláviában és a Szovjetunióban is. A kölcsönöségi alapon — a beszámolási időszak alatt — 18 főt fogadtunk a szocialista országokból. A megadott igény szerint minden esetben biztosítani tudtuk a hozzánk érkezőknek megfelelő szakmai programot és mindenhol szeretettel fogadták őket és szívesen volt a vendéglátás, amiért ezúton is köszönetet mondunk a vendéglátó üzemeknek. De ugyanezt mondhatjuk el a tőlünk kinnt járt szakemberek fogadásáról és vendéglátásáról is.

Az egyesületi életben igen jelentős helyet foglaltak el a szakosztályi ifjúsági klubnapok. Itt kell elmondanom, hogy a korábban a szakosztályok vezetése alatt működő ifjúsági klubokat — a gyér látogatottság miatt — az Ügyvezető Elnökség határozata alapján összevontuk, remélve azt, hogy esetenként ezáltal nagyobb létszámot tudunk biztosítani egy-egy összejövetelen. Sajnos e remények nem váltak valóra. Gyakori vezetőségváltások a klub élén, gátolták a folyamatos munkát. A bútoripari szakosztály vezetőségének javaslata alapján megpróbáljuk szakosztályonként újjászervezni a fiatalok klubját — remélhetőleg — nagyobb sikerrel. Ehhez viszont az kell, hogy az Ügyvezető Elnökség, a szakosztályok vezetősége és ahol van, vidéken, az ottani vezetőség kísérjék figyelemmel működésüket, segítsék és maximálisan támogassák munkájukat.

Egyesületünk fennállása óta mindig nagy gondot fordított a különböző területeken tevékenkedő munkabizottságok létrehozására. Tapasztalatunk szerint az utóbbi időben jelentősen csökkent a munkabizottságok száma, különösen

Budapesten. Véleményünk szerint ennek magyarázata abban található, hogy egy tanulmány a mai igényeknek megfelelő színvonalon csak olyan időráfordítással készíthető el, ami messze meghaladja a társadalmi tevékenységtől elvárható mértéket. Megítélésünk szerint aktív tagjaink szakismeretét és nagy tapasztalatát elsősorban a hivatali munka keretében kidolgozott koncepciók, tanulmányok társadalmi véleményezésére, bírálatára kell koncentrálni. Ehhez szükségtelen a társadalmi úton szinte elvégezhetetlen előzetes felmérő, adatgyűjtő tevékenység. A munkabizottságok tevékenysége ez esetben az előzetesen feldolgozott adatok alapján a tendenciák vizsgálatára, illetőleg az azokból levont következtetések helyességének bírálatára, valamint a kitűzött célok realizálásának értékelésére korlátozhatók. Természetesen nem zárja ki azt, ahol helyi problémák szükségessé teszik, hogy ne alakuljon meghatározott cél megvalósítására munkabizottság, és ehhez minden szinten az abban résztvevők meg kell, hogy kapják a szükséges segítséget. Ilyen szükséglet kielégítésére hozott létre az Ipargazdasági Bizottság munkabizottságot, amely „a fejlesztések hatása a bútorigari beruházások és a termelés gazdaságossága” című témát dolgozta fel igen magas színvonalon.

A FATE munkájában — fennállása óta — igen fontos szerepet tölt be a minden szinten folyó oktatás segítése és fejlesztése. Oktatási Bizottságunk havonta rendszeresen megtartotta üléseit és igen széles körű tevékenységet folytatott. Tevékenységi köre kiterjedt a szakmunkásképzés és továbbképzéstől a faipari technikus és szakközépiskolai képzés minden területére. Közreműködtek a faipari mérnök, valamint mérnök-továbbképzés tematikájának kidolgozásában. Anketókat szerveztek az oktatás különböző problémáinak megoldására, nem egyet az Országos Erdészeti Egyesülettel közösen. Tanulmányt készítettek a faipar távlati szakember szükségletére vonatkozóan. Segítséget nyújtottak, előadókat biztosítottak az ország különböző területein működő szakmai oktatás segítésére. Itt kell elmondanom azt, hogy vidéki üzeink szakember-szükségletét nagymértékben az oldotta meg, hogy FATE kezdeményezésre vidéki csoportjaink öntevékenyen, a szükségletek szerint mindenhol, ahol a feltételeket biztosítani lehetett, szerveztek különböző szintű oktatási formákat, melyhez a FATE útján kaptak segítséget. A FATE kezdeményezésére folyik az ország különböző területén szakmunkásképzés, szakmunkás továbbképzés, technikus oktatás és rajzismeret oktatás. Igen jó a kapcsolatuk a soproni Erdészeti és Faipari Egyetemmel. Rendszeresen részt vesznek az Oktatási Bizottság tagjai az egyetemi tanterv-reform munkáiban és részt vállaltak az üzemmérnöki oktatás tematikájának kidolgozásában. A FATE Oktatási Bizottságának jó a kapcsolata és igen jól együttműködik a MTESZ Központi Oktatási Bizottságával.

Egyesületi életünkben a feladatok sikeres végrehajtásához komoly segítséget nyújtott tevé-

kenységével a Műszaki Tudományos Bizottság. Tevékenységére elsősorban olyan kérdések és problémák vizsgálata volt jellemző, amely az egész fafeldolgozó ipar fejlesztése szempontjából a társadalmi úton végezhető el. Mivel a gazdaságirányítási rendszer változásával a társadalmi munkavégzés tartalma és formái is változtak s a hatékony munka csak a tartalom és a forma összhangján keresztül volt biztosítható. Munkájuk célja elsősorban az volt, mit lehet javasolni az általános műszaki haladás ütemének fokozására, nem pedig arra, hogy az egyes vállalatok vagy üzemek, milyen konkrét intézkedéseket tegyenek a fejlődés ütemének meggyorsítására. A Műszaki Tudományos bizottság felismerte, hogy a legnagyobb segítséget az iparnak azokon a munkabizottsági jelentéseken keresztül nyújthat, amelyek a vállalatoknak nem azt írják elő, hogy mit csináljanak, hanem csak a tevékenység irányvonalára, a lehetőségek kihasználására hívja fel a figyelmet. Ebből kiindulva az elsődleges fafeldolgozóipar és a bútorigar kooperációs tevékenységének szükségességét felismerve a Bizottság már 1970-ben elsőként olyan javaslatokat dolgozott ki, melyek megvalósítása elősegítette a probléma megoldásának kibontakozását. Hasonlóan jelentős a füstgáz-szárítók felmérésére összeállított jelentésük, amely hasznosítható megállapításokat tartalmaz a szárítási technológiák vonatkozásában. A Műszaki Tudományos Bizottság tevékeny részt vállalt a műszaki propaganda terén is. Különösen a vidéki csoportok tájékoztatását tűzte ki célul és nyújtott segítséget a vidék különböző helyein tartott műszaki hónapok megtartásában. A különböző vidéki egyesületekben tartott előadások előadói nagy részben a munkabizottság tagjai voltak. Ezen előadások témái kapcsolatot igyekeztek teremteni a műszaki fejlődés irányával és az adott terület érdeklődési körével. A fafeldolgozóipar műszaki kultúrájának emelése érdekében a Bizottság tagjai széles körű szakirodalmi tevékenységet is folytattak. A FAIPAR hasábjain a Bizottság tagjainak tollából a beszámolási időszak alatt 48 cikk vagy tanulmány jelent meg. A cikkek döntő többsége az ipar fejlesztésével, a műszaki színvonal és a minőség emelésével, iparszervezési és gazdasági kérdések vizsgálatával voltak kapcsolatosak. A két közgyűlés között a Bizottság 5 szakkönyv megírásában tevékenykedett, a fafeldolgozóipari gépek és faforgácslapok gyártástechnológiájára vonatkozólag.

Az Ipargazdasági Bizottság több alkalommal foglalkozott a különböző fafeldolgozó iparágak negyedik ötéves tervben meghatározott fejlesztési kérdéseinek véleményezésével, továbbá a fejlesztések összhangjának kialakításával. Sajnos meg kell mondani, hogy különböző okok miatt ezen a területen jelentős előrehaladás nem történt. A Bizottság tagjai részt vettek minden esetben a MTESZ Központi Üzemszervezési Bizottsága által rendezett anketókon és rendezvényeken. Egyes anketók előkészítésében részt vállaltak és különböző anyagokat bocsátottak a

bizottság rendelkezésére. A Bizottság tagjai több előadást is tartottak vidéken és Budapesten. Ilyen volt például „a nagyszériás termelésnél az alkatrészek egységesítésének hatása a gyártási átfutási idő csökkentésére”. Több előadást, ankétot tartottak az „árképzéssel” kapcsolatban. Az elhangzottak ellenére — meg kell mondani, hogy az Ipargazdasági Bizottság többet tehetett volna e fontos szakterületen és feltétlenül szükséges a jövőben a kitzúzott feladatok intenzívebb megvalósítása, melyhez, véleményünk szerint, a Bizottság létszámát feltétlenül szélesíteni kell.

Kedves Elvtársak, Elvtársnők!

A Párt és a Kormány ipartelepítési politikája következtében az egyesületi munka súlypontja mindinkább a vidéki egyesületekre tevődik át. A bútortipar fejlesztésével, de mondhatnám ugyanezt az alapanyaggyártó iparra is, jelentkező problémák majdnem kizárólag vidéken jelentkeznek. Ennek következménye az, hogy egyre több helyen ismerik fel, hogy a fejlesztéssel kapcsolatos problémák megoldásához a segítséget az egyesületi hálózaton keresztül tudják leg hamarabb megkapni. Ennek következménye, hogy mind több helyen alakulnak vidéki csoportjaink és napról napra nő az egyesületi tagok száma. Komoly egyesületi élet bontakozik ki most már nemcsak azokban a régi, nagy múlttal rendelkező bázis-helyeken, mint Sopronban, Szegeden, Debrecenben, Győrött, Miskolcon, hanem az aránylag kis vidéki városokban, mint Balassagyarmat, Celldömölk, Kecskemét, Eger és még sorolhatnám a nem rég alakult, vagy alakulóban levő csoportokat, mint pl. a napokban alakult gyöngyösi csoportot.

Ez természetesen azt is jelenti, hogy az új megválasztott Elnökségnek, főleg az Ügyvezető Elnökség tagjainak, központi bizottságoknak fokozott mértékben kell támogatni és segíteni vidéki csoportjaink munkáját. Nemcsak az elnöknek és főtítkárnak a feladata, hiszen fizikailag is képtelenek rá valamennyi csoport segítésére és meglátogatására, hanem az Ügyvezető Elnökség minden tagjának részt kell vállalnia a vidékiek patronálásában. A vidékiek igénylik is ezt, szükségük van rá és hálásak is érte.

Mint mindenki előtt ismeretes, a volt Technika Házát teljes egészében a Televízió kapta meg. Március 1-től az Anker köz első emeletén vannak a FATE új helyiségei. Sajnos nem az igények és a szükséglet, hanem a lehetőségek határozták meg az új helyiségek nagyságát. Mindenesetre az Egyesület további működésének lehetőségei adva vannak, nehézségeink csak nagyobb létszámú előadások és tanfolyamok megtartásával vannak. Ezen sokat tudnak segíteni a megfelelő helyiséggel rendelkező vállalatok, esetleg minisztériumok. Segítséget eddig is kaptunk, különösen az ERDÉRT részéről s biztos vagyok benne ez után is kapni fogunk. Remélem, munkaterveink végrehajtásának nem lesz akadálya. Két állandó helyiségünk van és heten-

ként kétszer rendelkezésre áll 45—50 főt befogadó helyiség. Csak zárójelben jegyzem meg, hogy lassan minden vidéki városban kedvezőbb helyzetben vannak csoportjaink, mint a központ Budapesten. De ez természetesen nemcsak ránk, hanem valamennyi MTESZ tagegyesületre vonatkozik. Az MTESZ-nek rendelkezésre áll néhány nagyobb rendezvény lebonyolítására alkalmas helyiség, de ezek igénylését jó előre be kell jelenteni Titkárságunkra, s akkor az MTESZ-ben működő diszpécsterszolgálaton keresztül vagy az Anker közben, vagy a Kossuth Lajos téren biztosítani lehet az igények nagyobb részét.

Kedves Elvtársak, Elvtársnők!

Engedjék meg, hogy pár szóval, főbb vonalakban próbáljam érzékeltetni azokat a feladatokat, amit a jövőben az egyesületi munka tevékenységének központjába kell állítani. Ilyen feladatok a tudományos technikai forradalom biztosította lehetőségek kihasználásának szervezése, a társadalmi erők tevékenységének, az anyagi javak előállítására történő mozgósítása, a népgazdaság előtt álló feladatok megoldására irányuló gazdasági tevékenységek ágazaton belüli koordinálása, az iparág műszaki dolgozói továbbképzésének elősegítése, a fafeldolgozóipar műszaki kultúrájának emelése.

Az összehangolt műszaki fejlesztés és fagazdálkodás megvalósításának társadalmi úton való segítése. Ezen célkitűzések elősegítésére kívánatos a következő feladatok megvalósítását előírni:

- a népgazdasági gyártmány-, gyártás- és gyárfejlesztésre készített koncepciókhoz széleskörű társadalmi támogatást;
- az egyre szélesebb területen megvalósítandó kemizálást elősegíteni;
- a technológiák és a technika fejlesztése az egyes termelési folyamatok mechanizálására és automatizálására;
- ajánlásokat kidolgozni a vállalatok és iparágak közötti szakosítás és kooperálás elősegítésére;
- támogatást adni az iparági anyagmozgatási kérdéseknek elemzésére és megoldására;
- tevékeny részvételt a tudományos üzemszervezés elterjesztésében;
- a faanyaggyártó egységes szemléletének és gyakorlatának elterjesztéséhez segítségnyújtás;
- a faanyagok takarékos feldolgozásának és megóvásának elősegítése;
- a faanyag és fából előállított termékek export-import kérdésének vizsgálatában való közreműködés, a lehetséges kooperáció kidolgozásában való együttműködés a gazdaságosság vonatkozásában;
- az oktatási tevékenység kiszélesítését, különösen a mérnök-továbbképzés terén.

A fenti feladatok megoldása érdekében fokozottabban előtérbe kell helyezni a központilag szer-

vezett, széles rétegeket érdeklő műszaki, technológiai és módszertani kérdések megoldására előadások, vitadélutánok, klubnapok, munkabizottságok szervezését. Meghatározott célú kül- és belföldi tanulmányutak biztosítását, továbbá a szakirodalmi tevékenység fokozását. A feladatok megoldásánál támaszkodni kell a korábbi gyakorlatban bevált munkavégzési formákra, azonban éppen az új gazdasági mechanizmus feltételei azt igénylik, hogy a társadalmi tevékenység megváltozott tartalmához — a lehetőségekhez mérten — a formákat is igyekezzünk változtatni. Így célszerűnek látszik az egyes témák kidolgozására pályázatot kiírni, vagy ugyanazon témának 4—5 különböző előadó által történő ismertetését megszervezni. Célszerűnek látszik a FAIPAR c. szaklapban 1—2 állandó rovatot, mint pl. Tudomány és Technika; önköltségcsökkentés módjai; a gazdasági hatékonysággal összefüggő számítási módszerek — nyitni.

Kívánatos különböző szintű szaktanfolyamokat szervezni minél többet, lehetőleg az üzemekben, és jó módszernek látszik az ajándéktárgy-gyal egybekötött „ötletnapok” szervezése.

A feladatok végrehajtása érdekében Egyesületünk vezetési és szervezési tevékenységét is új alapokra kell helyezni, hogy az irányítási folyamat a vezetés és a végrehajtás között a lehető legrövidebb legyen. Növelni kell a munka szervezésének és irányításának színvonalát is, ehhez azonban az információs tevékenység újjászervezése elengedhetetlen. — Egyidejűleg az anyagi és erkölcsi megbecsülést — mint eszközt — minden területen fel kell használni (12 érem).

Ezen javaslatok végrehajtása már bizonyos területeken folyamatban van, de nagyobb részt az újjáavasztott vezetőségeknek kell — minden szinten — megoldani. A további cél a FATE munka olyan struktúraváltozása, amely meg tud felelni a szakmai követelményeknek, s melyeket a fejlődés a faipar területén is — a tudományos és technikai forradalom eredményeként — meghatározott a számunkra.

En azt hiszem, nemcsak a magam véleményét mondom, mikor kifejezem azt az érzésemet, hogy a FATE közel 25 éves munkájával rászolgált a Párt és a Kormány bizalmára. Ha kisebb-nagyobb visszaesésekkel is, de töretlen akarattal tájékoztatta és mozgósította az egész faipar élenjáró műszaki, adminisztratív és fizikai dolgozóit, az iparban reájuk váró feladatok megismerésére és végrehajtására. Lehetőségeinkhez képest ezt tettük eddig is, ezt akarjuk tenni fokozottabb mértékben a jövőben is.

Végezetül engedjék meg, az Ügyvezető Elnökség és az Országos Elnökség nevében megköszönjük egész tagságunknak, aktivistáinknak, a munkabizottságokban tevékenykedőknek, előadóknak, üzemi összekötőinknek sokéves lelkiismeretes, fáradtságot nem kímélő munkáját. Megköszönöm a minisztériumoknak, az irányító szerveknek, társegyesületeknek azt a segítséget, amit évek során együttműködésünk érdekében tettek és segítettek munkánkat.

Arra kérem Önöket, olyan új vezetőséget válasszanak, akikben megbíznak, akiknek személyében garanciát látnak arra, hogy az előttünk álló feladatokat, a munkaterveikben rögzített elképzeléseiket, erőt nem kímélve támogatni fogja.

Nagyon szép és megtisztelő feladat amire vállalkozunk. Erőnköz mértén segíteni akarjuk egész faiparunk fejlődését, technikai színvonalának emelését, a minél gazdaságosabb termelés megvalósítását, a minőség minden területen való emelését. Kötelez erre bennünket szakmánk szeretete. Pártunk és Kormányunk ehhez minden lehetőséget biztosít, rajtunk múlik, hogyan élünk vele.

Mégegyszer megköszönöm valamennyi résztvevőnek, rajtuk keresztül a Faipari Tudományos Egyesület minden tagjának eddig végzett munkáját és kérem — ha lehet, még nagyobb lelkesedéssel, szeretettel tevékenykedjenek biztos célunkért a jövőben is.

Kérem az Elnökség nevében elmondott beszámoló elfogadását.

Kitüntetettünk

A Faipari Tudományos Egyesület május 29-én tartott VII. Közgyűlésén — Róka Pál, a FATE elnöke — az ipari üzemek 25 évvel korábban történt államosításának történelmi jelentőségét méltatva — ünnepélyes külsőségek között adta át több mint két évtizedes kiemelkedő szakmai és egyesületi tevékenységük elismeréseként a „Faipar Fejlesztéséért” FATE alapítványi díjait

DRASKOVITS KÁROLY
MITTELMANN MIKSA
ULCZINGER FERENC
elvtársaknak.

A Könnyűipar Kiváló Dolgozója kitüntetést

Bertók János
Ézsiás Pálné
Kovács István
Rein Lajos
Róka Pál
Szabó László,

A Faipar Kiváló Dolgozója kitüntetést

Gayotto Silvio
Lengyel Ferenc
Szende László
Wéber József,

Az Építőipar Kiváló Dolgozója kitüntetést

Czagány Lajos
Forgách Sándor
elvtársak kapták.

Draskovits Károly 1906-ban született. Az asztalos szakmát az Óbudai Hajógyárban tanulta. 1928-ban került az Óbudai Sportszergyár elődjéhez, a Lopos-féle céghez, ahol munkásságának nagy részét töltötte. Ezen üzem 1945-ben szövetkezetté alakult. Ebben az időben kapta Draskovits et. az első vezetői megbízást. Életútja ezután végigkísérte a magyar sportszergyártás kialakulását és fejlődését. 1950-ig az ál-

lamosított Óbudai Sportszergyárban üzemvezető, 1951-ben a Rákospalotai Sportszergyárban telepvezető, majd később a két Sportszergyár összevonása után az összevont gyár igazgatója 1963-ig. A bútorigarban 1963-ban bekövetkezett átszervezés, illetve vállalati összevonások után továbbra is az Óbudai Sportszergyár — az összevont vállalat szervezetén belül önálló gyár egység — vezetője. Ezt követően nyugdíjaztatásáig a sportszerek export-import ügyeinek önálló intézője.

Draskovits et. élete századunk munkáséletének szép példája. A szakma elsajátítása óta elválaszthatatlan személyétől a magyar sportszergyártás. Szorgalmával, szakmai felkészültségével, emberségességével elérte azt az elismerésre méltó helyet, amelyet egy munkásember elérhetett. Munkatársai szerették. A változó körülmények között mindig megtalálta a helyes utat. Életművének tartjuk a magyarországi sportszergyártás üzemszerű megszervezését és a korszerű gyártmányok jelentős részének kifejlesztését. Az egész országban, sőt külföldön is a sportszergyártó szakma elismert szakemberének tekintik.

Társadalmi munkáját nyugállományba vonulása után sem hagyta abba, 1973-ig a Bútorigari Szakosztály vezetőségének tagjaként dolgozott. A vezetőség 1973. évi újraválasztásakor — egészségi állapotára való tekintettel — kérte újraválasztásának mellőzését.

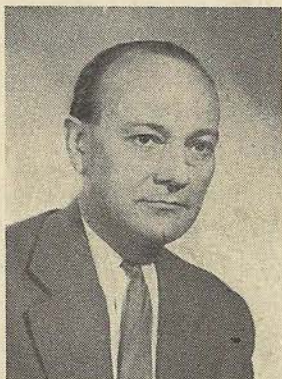
Gazdasági munkájának elismeréseként több alkalommal részesült szakmai kitüntetésben. 1960-ban megkapta a Szocialista Munkáért Érdemérem kormánykitüntetést is.

A magyar sportszergyártás fejlesztéséért, a széles körű speciális szakmunkás-gárda kineveléséért, és a Faipari Tudományos Egyesületben — annak megalakulása óta — kifejtett sokirányú alkotói tevékenységével méltóvá vált a „Faipar Fejlesztéséért” alapítványi díjra.

Mittelmann Miksa elvtárs 1912 óta dolgozik a faiparban. 1945-ben az Építésügyi Kormánybizottságon, azóta pedig az állami faipar különböző területein dolgozott. Az 1948-as államosításnál a Párt részéről a faipar államosításának előkészítő munkájában vett részt. 1947-től a Mállerd-nél, majd 1949-től a Fűrész- és Lemezipari Központnál dolgozott, vezető beosztásban. 1959-től az OEF Faipari Főosztály vezetőhelyettese volt 1965-ben történt nyugdíjaztatásáig. Komoly munkát végzett a Délmagyarországi és a Nyugatmagyarországi Fűrészek rekonstrukciójában, valamint a fűrész- és lemezipar fejlesztésében, az üzemek rönk és anyagtereinek gépesítésében. Komoly feladatokat vállalt a farostlemez és faforgácslapot gyártó ipar megteremtésében és annak fejlesztésében, a mohácsi és szombathelyi beruházások üzembe helyezésében. Ugyancsak kivette részét a farostlemez felületkezelésének hazai megvalósításában. A Faipari Tudományos Egyesületnek, illetve a Fűrész- és Lemezipari Szakosztálynak megalakulása óta, 1950-től aktív vezetőségi tagja.

Munkája elismeréséül megkapta a *Munka-érdemrend* ezüst fokozatát és a *Szocialista Munkáért Érdemérem* kormánykitüntetések, valamint a *Faipar-, az Erdészet- és a Külkereskedelem Kiváló Dolgozója* miniszteri kitüntetések.

Ulczinger Ferenc az Épületasztalosipari és Faipari Vállalat Kísérleti Üzemének vezetője. Az Egyesület Épületasztalosipari Szakosztályának 1951 óta aktív vezetőségi tagja. Képzett-

sege gépésztechnikus. 1945—51-ig az iparág Ferencvárosi Gyárának főmérnökeként dolgozott. — 1951—55-ig az ÉM Faipari Igazgatóságán műszaki osztályvezető volt. — 1957 óta dolgozik jelenlegi munkahelyén, az ÉPFA Kísérleti Üzemében, mint annak vezetője.

Tevékenységét a faipar területén 1945-ben a ferencvárosi — nyílászárókat termelő — gyárban kezdte, ahol részt vett a termelés megindításában, majd a lakásépítési program megindulásakor az addig kisipari módon történő ajtó- és ablakgyártás átszervezésében, a sorozatgyártás alapjainak megteremtésében.

Az ÉM Épületasztalosipari Főosztályának 1951-ben történt megalakulásakor tevékenységét, mint a műszaki osztály vezetője folytatta és részt vett az ország területén szétszórta levő államosított kis műhelyekből önálló vállalatok létrehozásában. A műszaki káderek képzésében úttörő munkát végzett.

Az iparág fejlődését biztosító beruházások megalapozásában és végrehajtásában, köztük az új soproni gyár létrehozásában irányító szerepe volt. A fizikai munka megkönnyítését és a termelékenységet növelő gépesítés terén, az épületasztalosipar vonatkozásában kezdeményező géptervezési és a kivitelezést irányító tevékenységet folytat 1957 óta, az iparág Kísérleti Üzemében.

Tervei alapján készültek és üzemelnek a különféle berendezések és célgépek. Ezek közül a jelentősebbek: az 1959-től üzembe állított vasalathely kimunkáló célgépek. 1960-tól a páros aljazógép. Az ablakgyártás terén a tömeggyártást biztosító ablak-szárnyakat körbemunkáló aljazógépsor 1964-ben történő üzembe állításával jelentősen fejlődött a megmunkálások pontossága, továbbá azok minősége, de főképpen a termelékenység. Az anyagtakarékosság területén tervei alapján készült hosszoldó berendezések — üzembe állítása — jelentős haladást jelentettek.

A Kísérleti Üzem vezetésének 1964-ban történő átvétele után, irányítása mellett, a gyárakkal együttműködve készült 1966-ban a beépített bútorgyártás egyik alapját képező — bútortalap megmunkáló gépsor — az ajtóalap-termelés ugrásszerű emelkedését biztosító különféle célgépek, továbbá a különféle keretszorító gépek és tok-megmunkáló célgépek. Az ajtóalap aljazógépsor 1968-ban készült el, melynek üzembe helyezése már a nagyüzemi termelés színvonalát biztosítja.

Jelenleg is az ÉPFA Kísérleti Üzemében tevékenykedik, az új gyártási folyamatokhoz szükséges gépek, berendezések tervezése, gyártása és fejlesztése terén.

Számos kitüntetésben részesült, közülük 1948-ban „Kiváló Dolgozó” jelvényt kapott, 1962-ben megkapta „A Munka Érdemrend” bronz fokozatát. 1970-ben az *ÉM aranyjelvényes újítója*, 1971-ben pedig a *Vállalat Kiváló Dolgozója* címet nyerte el.

A FATE feladatai a MTESZ VIII. Közgyűlés határozatainak végrehajtására

A FATE mint az MTESZ egyik tageszervelete mindenkor sokirányú tevékenységet folytatott és folytat a központi célkitűzések és határozatok végrehajtására. Több mint 20 éves társadalmi tevékenységünk — szoros kölcsönhatásban a feldolgozóipar általános műszaki-tudományos és gazdasági fejlődésével — eddig is jelentős eredmények forrásai.

Tevékenységünk nagymértékben hatott az iparban dolgozó műszaki értelmiség társadalmi, politikai és szakmai képzettségének növelésére, a közösségi munkák színvonalának emelésére, a szocialista közgondolkodás és tudat fejlesztésére és erősítésére. Ehhez a munkához különösen jelentős segítséget nyújtottak az MSZMP állásfoglalásai a gazdaságirányítás reformjáról, a tudománypolitikáról, továbbá az MSZMP KB Titkárságának a határozata, a MTESZ és tageszerveletei munkájáról, és amelyek hosszabb távon elvi-gyakorlati meghatározói lesznek Egyesületünk tevékenységének, kijelölik munkánk nemcsak tartalmi, de módszerbeli irányait is.

Amikor hangsúlyozottan rámutatunk, hogy a tevékenységünk fő irányai megfelelnek azoknak a célkitűzéseknek, melyet a társadalmi egyesületünkötől elvárunk, nem hallgatjuk el azt sem, hogy munkánk részleteiben sok még a fogyatékoság, a bíráltni való. Nem véletlen, hogy az MTESZ Közgyűlése is az ilyen részletekre hívta fel a figyelmet, s mely rész kérdések megoldásában a FATE-ra is jelentős feladatok várnak.

Így különösen ki kell emelni a következő kérdéseket:

- az egyesületi élet belső demokratizmusának a fejlesztése,
- az ágazatok fejlesztési-beruházási-termelési terveinek sokoldalú elemzésén és társadalmi bírálatán keresztül azoknak a szükségletekhez és a műszaki haladás irányvonalához történő hozzárendelése,
- fokozott segítség nyújtás a vállalatoknak a munka és üzemszervezés továbbfejlesztése vonalán,
- a fiatalok társadalmi munkával való átgondoltabb ellátása és a vezetőszerveken keresztül történő aktivizálása,

— széles körű együttműködés a különböző társeservezetekkel, oktatási intézményekkel és a vidéki szervezetekkel.

A MTESZ VIII. Közgyűlése határozataiban összegezte azokat a fontosabb tennivalókat, melyek a IV. ötéves terv célkitűzéseinek megvalósítása, a tudomány fejlesztése, a szakemberképzés színvonalának a növelése terén az elkövetkezendő években előttünk állnak, így indokolt megvizsgálni és Egyesületünk jövőbeni tevékenysége vonatkozásában konkretizálni azokat a feladatokat, melyek megoldásával elősegíthetjük a határozatok teljesítését és iparunk gyorsabb ütemű műszaki fejlődését. Különösen aktuális ez ma, amikor Egyesületünk Közgyűlésére készülünk, s ez a vázlatos áttekintés mintegy adalék lehet a Közgyűlésünk Határozatainak a megfogalmazásához.

I. Feladatok az Egyesületi élet továbbfejlesztése terén

Egyesületünk Elnöksége mindég fontos feladatának tekintette az Egyesületbe folyó munka, a társadalmi tevékenység fejlesztését, hatékonyabbá tételét, s ebből a célból legutóbb a IV. ötéves terv időszakára vonatkozóan fogadott el határozatot, amikor is a fő célkitűzést a következőkben fogalmazta meg: az Egyesület feladata „*az összehangolt műszaki fejlesztés és fagazdálkodás megvalósításának társadalmi úton való segítése*”.

A célkitűzésnek megfelelően a feladatok megoldása érdekében — a tevékenység fejlesztése vonatkozásában — mint alkalmazandó módszerek elfogadásra került, hogy fokozottabban előtérbe kell helyezni a központilag szervezett széles rétegeket érdeklő műszaki — technológiai és módszertani kérdések megoldására munkabizottságok, valamint előadások, vitadélutánok és klubnapok szervezését, a meghatározott célú kül- és belföldi tanulmányutak biztosítását, továbbá a szakirodalmi tevékenység fokozását, hogy ezeken keresztül a gazdaságirányítás reformja következtében szükség-szerűen megváltozott feladatok megoldásával a társadalmi tevékenység és a gazdasági vezetés tevékenységének a lehető legteljesebb összhangját biztosítsuk, mely egyben a társadalmi munka hatékonyságának is a záloga.

A feladatok megoldásánál támaszkodni kell a korábbi gyakorlatban kialakult munkavégzési formákra, azonban éppen a gazdaságirányítás reformjának feltételei azt igénylik, hogy a társadalmi tevékenység megváltozott tartalmához a lehetőségekhez mérten a formákat is igyekezzünk változtatni. Így a korábbi munkabizottságokban való feladat kidolgozása mellett célszerűnek látszik az egyes témák kidolgozására pályázatot kiírni vagy egy ugyanezen témának 4—5 különböző előadó által történő ismertetését megszervezni egy-egy tevékenységnek vizsgálatát (pl. automatizálás) folyamatosan központi-irányított tematika alapján végrehajtani, a FAIPAR c. szaklapban egy-két állandó rovatot (pl. tudomány és technika, önköltségsökkentési módszerek, a gazdasági hatékonysággal összefüggő számítási módszerek) nyitni, különböző középszintű szaktanfolyamokat szervezni lehetőleg az üzemben, díjazással egybekötött ötletnapokat szervezni stb.

Már ebben az időszakban felmerült, hogy a feladatok végrehajtása érdekében Egyesületünk vezetési és szervezési tevékenységét új alapokra célszerű helyezni, hogy az irányítási lánc a vezetés és a végrehajtás között a lehető legrövidebb legyen, továbbá a kapcsolatok mind vertikális, mind horizontális irányban kifejezzék a társadalmi jelleget. Ezenkívül az egyes szervezeti egységekben is a munka szervezését és irányítását színvonalát növelni kell, melyhez az információs tevékenység újjászervezése elengedhetetlen feltétel.

Egyidejűleg az anyagi és erkölcsi megbecsülést, mint eszközt fel kell használni.

Ezen javaslatok végrehajtása folyamatban van, az Egyesület minden területén. Az eredmények azonban még nem kielégítőek, ezért a hiányosságok feltárását indokolt folytatni.

Már az eddigiek során is levontuk az egyik igen nagy tanulságot, miszerint az általános határozatokra épített célkitűzések és munkaprogramok helyes volta csak szükséges, de nem elégséges a sokoldalú munka sikeréhez. A társadalmi munkában az eredményeket sokkal nehezebben, sokkal fáradtságosabb úton és csak új módszerekkel lehet elérni. Egyébként a munka — melynek alapja az érdeknélküli kötelezettség vállalás, de nélküli a feladatok korrkrét értelmezését — csak látszat eredményekhez vezet.

A társadalmi egyesületünk tulajdonképpeni feladata: érvényesíteni és teret biztosítani az iparban felhalmozott szellemi kapacitásoknak és helyzeti energiáknak, szintézist létrehozni a tár-

sadalom igényei, a tudomány és technika lehetőségei között, az aktívan munkátvállaló tagokat alkotóképes együttesekké szervezni és nagyobb eredmények elérésére ösztönözni. Ebből látható, hogy a feladatok azon kívül, hogy rendkívül összetettek, azok megvalósítása célokra orientált szervezés nélkül, spontán folyamatként nem képzelhető el. A végrehajtás alapja pedig az információ áramlás felszabadítása, a közlés szabadságának biztosítása, a munkátvállaló tagok egyéniségének és véleményének a tiszteletben tartása kell legyen. Nem véletlenül szerepel tehát a MTESZ határozatok között a következő „Az Egyesületi élet minden fórumán biztosítani kell a tárgyilagos elemzések lehetőségét, a szabad vitaszellemet”.

A társadalmi egyesületben végzett munka módszereinek változását sürgetik az alábbi tényezők is:

- a felsőfokú képzettséggel rendelkező dolgozók számának jelentős növekedése az iparban és a tagság körében egyaránt,
- a műszaki-technológiai fejlődés gyors üteme és a fejlesztési döntések tudományos alapjainak megnövekedett részaránya,
- a szakmai ismeretek avulási ütemének utóbbi években történő felgyorsulása,
- a vezetés és irányítás színvonalának növekedése és az ezzel szemben támasztott fokozottabb követelményrendszer érvényesülése.

Világosan kell látni, hogy Egyesületünk tevékenységének jelenét, jövőjét általában társadalmi munkánk irányvonalát mindazon eredmények befolyásolják, formálják, melyek a hazai fafeldolgozóiparban, sőt tágabb értelemben a fa és a fából készült termékek előállítására és forgalmazására terén végbemennek, s nem csak tudományos — műszaki vonatkozásban, hanem úgy szervezési mint gazdasági téren egyaránt. Egyesületi életünkben mindinkább vissza kell tükröződnie a törvényszerűen kiszélesedő műszaki-gazdasági integráció jellemzőinek és tevékenységén keresztül elő kell segíteni e folyamat felgyorsulását. Az integrációt azonban értelem-szerűen nem az önállóság felszámolására, hanem a kölcsönös előnyök kihasználására kell alapozni.

Véleményünk szerint a fejlődés ma szinte megköveteli, hogy ne az elérendő célokat próbáljuk az Egyesületi szervekhez illeszteni, megkeresni, hanem fordítva, a szervezeteket kell a megoldásra váró problémákhoz, feladatokhoz igazítani. Ez annál is inkább indokolt, mivel a problémák — a termelés hatékonyságának nö-

velése, a technika és technológia fejlesztése — hosszútávra adott, míg a szervezet akkor szolgálja legjobban a haladást, ha rugalmasan illeszkedik a gyors szakszerű munka végrehajtásához. Ezért a kifejezetten szakma szerinti tagozódása az Egyesület tagságának szervezeteileg ma éppen olyan bizonytalanságot hordoz magában, mint a kérdések interdiszciplináris vizsgálata lehetőségének hiánya. A másik oldalon a Központi Bizottságok tevékenysége túlságosan a makrószintű feladatokra orientált, de ugyanakkor vannak helyi problémák melyek vizsgálatával egyáltalán egyetlen szervezeti egység sem foglalkozik, így, tevékenységünkben gyakran fontos láncszemek hiányoznak.

A másik nagy tanulság, hogy a társadalmi munkánkban — mint minden szervezhető tevékenységben — csak a cél-folyamat-eszköz rendszer egységes vizsgálata és elemzése adja azt a tudományos alapot, amelyre az egész tevékenységünk a továbbiakban felépíthető, fejleszthető. A cél nyilvánvalóan a hatékonyság növelése, mely a munkavégzés *folyamatában* a társadalmi ráfordítás (elsősorban mint felhalmozott és megtöbbszörözött szellemi energia) mint *eszköz* közbeiktatásával válik anyagi erővé, vagyis olyan lehetőségé melyet termelőtevékenységünk végrehajtása során felhasználhatunk. Egy ilyen logikai sorrend, mely a tartalmat egyértelműen kifejezi utal a már meglévő, vagy más területen már alkalmazott munkamódszerek, mint formák módszeres feltárására és adaptálására. Erre is utal a MTESZ Közgyűlés határozata amikor felhívja az egyesületek figyelmét; „...fordítsanak különös figyelmet az egyesületi élet demokratizmusának és a társadalmi munka jellegének megfelelő munkamódszerek fejlesztésére”. Ha pedig sikerül a tartalom és forma egységét a mindenkor követelményeknek megfelelően összhangba hozni úgy a végzett munka hatékonyságának egyik tényezője már biztosított. Az viszont, hogy a társadalmi munka hatékonyságáról itt néhány gondolat erejéig külön is szólnunk az annak az eredménye, hogy ebben a tekintetben a gazdaságirányítás reformja bevezetése után különböző nézetek jelentek meg, melyek véleményünk szerint fékezik az Egyesületi élet lendületét, akadályozzák a belső demokratizmus érvényesülését.

Társadalmi munkánk hatékonyságának növelése ma egyet jelent a gazdasági és műszaki ismereteink rendszeres megújításával, a társadalmi tudatunknak a közösségi elvek mélyebb megértését célzó fokozatos fejlesztésével, a tudo-

mány és a termelési gyakorlat eredményei a gazdasági haladásra gyakorolt hatásának munkahelytől független permanens szintetizálásával, vagyis olyan tevékenységekkel, melyek minőségi jellemzői visszatükrözik a társadalmi haladásért kifejtett munka, az egyéni tudatfejlődés és ismeretátadás jegyeit, mennyiségben pedig összegeződnek, hogy ezzel felgyorsítva a műszaki fejlődés ütemét, újabb és újabb eredmények magasabb színvonalon történő megoldását segítsék elő.

Ebből is látható, hogy amikor tevékenységünk főbb célkitűzései alapján a konkrét napi munkákat a tagok által végrehajtott feladatokat azok eredményét a hatékonyság szempontjából vizsgáljuk, nem mindig csak az azonnal számszerűsíthető gazdasági eredményt kell hatékonysági mércének elfogadni, mivel a tevékenység társadalmi hasznossága legalább olyan fontos. A társadalmi és egyéni érdek ilyen aspektusból történő vizsgálata pedig, véleményünk szerint elvezet egyesületünkben is tevékenységünk gazdasági és társadalmi vetületének szükségszerű újraértékeléséhez, melyben a munkátvégző személyek fejlődése mint meghatározó tényező fontosabb szerepet kap, s mely természetesen visszahat naponta a munkahelyen végzett munka mennyiségére és minőségére, s ezt is a társadalmi tevékenységünk hatékonyságához lehet és kell számítani. Ugyanakkor a társadalmi munkánk jövőbeni hatékonysága elsősorban attól függ, hogy a különböző célkitűzések elérésére munkát kifejtő tagok mennyire tudják azonosítani magukat a feladatokkal, látják-e annak hasznosságát, s a végrehajtás eszközrendszere biztosított-e. Ugyanis semmiféle célt nem lehet megvalósítani a végrehajtásra vállalkozó dolgozók egyetértése és a megvalósításhoz szükséges eszközök rendelkezésre bocsátása nélkül. Társadalmi munkavégzésről van szó ezért itt az ösztönzés kérdésének vizsgálatától eltekintünk.

Amennyiben ezek a tényezők biztosítottak, úgy a társadalmi munka alkotóképesége széleskörűen kibontakozik. Az alkotóképeség itt azonban azt jelenti, hogy megtaláljuk azt az optimumot mely a között van aminek megtételére társadalmi keretek között lehetőség van és a között amit a műszaki gazdasági haladás ütemének gyorsítása érdekében tenni szeretnénk. Csak az alkotóképeség kibontakozása, a céltudatos munka az amely a környezetet és a közvéleményt meggyőzi munkánk, társadalmi tevékenységünk értékes voltáról.

Napjainkban már folynak az előkészületek az

V. ötéves tervünk megalapozására, ezért külön is irányt mutató számunkra a MTESZ Közgyűlés azon határozata mely kimondja: „... *ki kell dolgozni ... a taggyesületek teendőit a kedvezőbb népgazdasági struktúra és a beruházási tevékenység hatékonyságának javítása érdekében.*”

Anélkül, hogy a határozat jelentőségét mélyebben taglalnánk, legyen szabad felhívni a figyelmet arra a tényre, hogy a fafeldolgozó iparunk jövője a beruházási tevékenység helyes kitűzésétől függ, s amely a tervszerű arányos fejlődés törvénye alapján kell történjen. Sajnos ezen a téren az alapanyag-készáru-forgalmazás megszakítatlan kapcsolatát, beruházási politikánk kitűzésénél gyakran csak a rövidtávú piaci hatásokat veszik figyelembe, ezért a társadalmi tevékenység fokozása konkrét javaslatok kidolgozásán keresztül ezen a téren különösen indokolt. Talán az egyik legnagyobb hatékonyságot ezen a téren tudjuk jó munkánkkal biztosítani.

A társadalmi munkavégzés konkrét, de az igényekhez rugalmasan igazodó tartalmának felismerését a fejlődés jelen szakaszában és a megváltozott gazdasági környezetben, a műszaki haladásra különböző mértékben ható törvényszerűségek között objektív körülmények is zavarják. Az a közismert tény, hogy a fafeldolgozóiparban technika és technológia színvonalai közötti különbség az elmúlt évtizedben jelentősen nem csökkent sőt néhány területen növekedett — igaz összarányokban eltolódás tapasztalható a fejlettebb módszerek irányában — ez olyan problémák elé állította a fafeldolgozóiparban a dolgozókat és vállalatokat, hogy a társadalmi munkára vállalkozó dolgozók gyakran nem tudtak eredményesen dönteni, hogy milyen feladatok, problémák megoldását helyezték előtérbe, miután a felmerülő feladatok különösen vidéki csoportjainknál konkrét helyi problémákkal kapcsolatosak. Másszóval: egyik oldalon a fejlett technika továbbfejlesztése, a másik oldalon az alacsonyabb színvonalú igények kielégítése olyan ellentmondást szült, melyet mélyebb elemzés nélkül gyakran kinyilvánítottunk a budapesti és vidéki csoportok közötti ellentétnek, a központi bizottságok és a szakosztályok közötti munkaátfedésnek, holott a mindenki által óhajtott és azon munkálkodó műszaki fejlődésnek két oldaláról van szó, vagyis arról, hogy a társadalmi munkánál is a fejlődés általános törvényszerűségét, — vagyis azt hogy a tevékenység folytonos mennyiségi változások után egy meghatározott ponton a mennyiség minőségbe

csap át, — itt is figyelembe kell venni, s tevékenységünket minden szinten, minden szervben ennek tudatában szervezni.

Éppen ezért a jövőbeni tevékenységünknel sokkal inkább meg kell különböztetni az általánost a specifikustól, sokkal egységesebbé kell tenni munkánkban a gazdasági-, politikai-, ideológiai és társadalmi jellemvonásokat, hogy a különböző szervezeti szinteken meglévő vagy vélt ellentmondások minél előbb felismerhetőek legyenek és a társadalmi haladás alapvető folyamatában feloldódjanak, hogy minden Egyesületi tag előtt világos legyen, hogy ma az érdekek egységének a megszilárdítása az alapvető feladat, és hogy az Egyesület Elnökségének tevékenysége eddig is erre irányult, s a jövőben ezt mindinkább alapvető tevékenységnek kell tekinteni. Csak ilyen célkitűzéssel szolgáljuk az MSZMP X. Kongresszusán kiadott jelszó: a szocializmus magasabb szinten történő építése mielőbbi megvalósulását csak így mozgósítjuk a társadalmi munkában rejlő tartalékokat a magasztos cél mielőbbi elérésére.

Ugyanakkor eleget teszünk az MTESZ közgyűlés azon határozatának is, mely fontos feladatává teszi az Egyesületeknek, „*hogy a tagság érdeklődését és társadalmi aktivitását a műszaki fejlesztés legjelentősebb kérdéseire ... irányítsák*”.

II. Feladataink az Egyesületi munka tartalmi vonatkozásában

A gyors tudományos-műszaki fejlődés a gazdaságirányítási rendszer bevezetése következtében megváltozott gazdasági környezet eredményeképpen felszínre kerülő új jelenségek, az interdiszciplináris tevékenységeknek fokozódó előretörése arra mutat, hogy az Egyesület célkitűzéseit, a tevékenység kereteit és formáit a társadalmi munkavégzés terén bizonyos mértékig változtatni célszerű. A korábbi jól bevált módszerek, melyek az akkori ismeretek színvonalával és a gazdasági környezettel voltak összhangba és kielégítették a követelményeket, ma már kevésbé felelnek meg az eredményes munkavégzés előfeltételeinek. A társadalmi és gazdasági feladataink végrehajtása ma már sokkal szélesebb körű közreműködést igényel az Egyesület tagságától, de egyidejűleg követeli a feladatok kialakításában való intenzívebb közreműködést is.

Éppen ezért az MTESZ közgyűlés határozata szellemében célszerűnek mutatkozik az Egyesület helyzetét, munkamódszerét, kereteit, stílu-

sát a közeljövőben felülvizsgálni és továbbfejlesztésükre javaslatokat kidolgozni.

A célkitűzések vonatkozásában javaslatként szerepelhet:

- a jogi tagokkal való kapcsolat rendszere és továbbfejlesztése, melyet össze kell kapcsolni az üzemi tevékenység elvi-gyakorlati módszereinek a meghatározásával és rögzítésével,
- az Egyesületi szervek struktúrájának felülvizsgálata, melynek alapján célszerű a vezető és végrehajtó testületek közötti áttételeket csökkenteni, a Központi Bizottságok és a Szakosztályok, valamint a vidéki csoportok tevékenységét sokkal mélyebben koordinálni, a Központi Bizottságok tevékenységének komplexebbé tétele azon keresztül, hogy a Központi Bizottságok vezetőit az Ügyvezető Elnökségből, tagjait az Elnökség tagjaiból kell választani és abban a vidéki szervezetek képviselőit is be kell vonni,
- fokozottabban kialakítani azt a vezetési stílust, melyben a demokratikus-centralizmus elve alapján erősítjük a központi célkitűzéseket meghatározott elvi irányvonalát az egyesületnek, a helyi kezdeményezés egyidejű mozgósításával,
- az Elnökség és a szakosztályok, valamint a vidéki csoportok között az információcserét intenzívebbé és intézményessé kell tenni és egyidejűleg fokozni,
- az egyes Központi Bizottságok és szakosztályok között a koordináció fokozásának a szorgalmazása, különösen az egész ágazatot érintő feladatok vizsgálatával.

A társadalmi egyesületi létünk értelme, hogy szélesebb bázison kell segíteni, kezdeményezni és befolyásolni a megváltozott gazdasági életben bekövetkező eredményeket, a szocialista társadalom magasabb szinten történő építéséből ránk eső feladatokat, s lehetőségeink maximális kihasználásával szervezni és irányítani a műszaki követelményt az önként vállalt feladatok végrehajtására.

Társadalmi fejlődésünk jelenlegi szakaszában egyik legfontosabb feladatunk a már meglévő termelőberendezések optimális kihasználása. Ennek biztosítása elválaszthatatlan a szervezés szférájától, éppen ezért — utalva az MSZMP 1971. decemberi határozatára is — különös hangsúlyt kell kapjon tevékenységünkben a MTESZ közgyűlés határozatának azon megállapítása,

mely kimondja: „Különösen fontos feladat a következő időszakban a vállalati munka- és üzemszervezés javítása.” Talán ezen feladat társadalmi vizsgálatának szükségességét azzal lehet a legjobban indokolni, hogy ha néhány pontban bemutatjuk azokat a hiányosságokat, melyekben a munka- és üzemszervezés hiányosságai a fafeldolgozóipari vállalatoknál is tükröződnek. Ide sorolhatók:

- a gyártmányfejlesztési folyamat lassúsága, a piaci igényeket úgy ár, mint értékesítés szempontjából az új gyártmány sok esetben már a megjelenés időpontjában sem tudja kielégíteni, s ebből gyakran következik a jobb eredmények elmaradása is,
- a rekonstrukció során beállításra került importgépek, technikai szempontból — elsősorban szervezési okok miatt történő kihasználása nem éri el a reálisan elvárhatót, ezért a tervezett hatékonyságot sem adják,
- a gyártás műszaki előkészítése nincs a gyáriparra jellemző színvonalon, így a technológiai folyamatok végrehajtásának azonos minőségben történő megismétlése és ellenőrzése a legtöbb vállalatnál nincs meg, s ezáltal a szervezés alapjai hiányoznak,
- a kibocsájtott termékek tömegszerűsége és az alkalmazott gyártási rendszerek nincsenek összhangban, így a rendszerszemléletű folyamatszervezést csak néhány helyen lehet alkalmazni,
- a munkaidő és a termelőberendezések idővesztése a legtöbb vállalatnál eléri sőt meghaladja a 30%-ot, s ez jelentős tartalékok meglétére utal, melyet elsősorban szervezéssel lehet felszabadítani,
- a legtöbb vállalatnál a döntésekhez szükséges információáramlás elégtelen, továbbá az információáramlás szervezésének közelítésére a pragmatikus módszert alkalmazzák, s ez az irányítási láncban az egyes szinteken dezinformáltságot okoz.

A felsorolt hiányosságok jellegéből egyértelműen megállapítható, hogy felszámolásukhoz napjaink tudományos eredményeinek a felhasználása elengedhetetlen, vagyis a tudományos eredmények termelőerővé válásának egyik tényezője a szervezési munkánk színvonala és tartalma.

Egyesületünk hathatós segítséget nyújthat ezen a téren a következő feladatok megoldásához:

- a fafeldolgozóiparhoz tartozó alágazatok vállalatai szervezési igényének a meghatározása,
- a szervezési színvonal objektív mérésére metodika kidolgozása,
- a szervezéssel kapcsolatos elvi-gyakorlati kérdések ismertetésére konferenciák, ankétok, előadások, vitadélutánok szervezése,
- egy saját egyesületi program kidolgozása a hazai tapasztalatok cseréjére és a nemzetközi tapasztalatok elterjesztésére.

Az MTESZ közgyűlésének határozata kimondja: „*MEG KELL JAVÍTANI ... az egyesületek propaganda munkáját... mert az egyesületek munkája nem eléggé ismert a szélesebb közvélemény előtt...*” Annak ellenére, hogy az utóbbi években többször is szó volt különböző fórumokon az egyesületi tevékenység propaganda munkájáról azt kell megállapítani, hogy az e tekintetben elhangzott javaslatok a későbbi tevékenységünkben nem realizálódtak, így ma is az a helyzet, hogy a társadalmi munkában elért eredményeinkről a tájékoztatás, az információ csak igen szűk körben forog. Pedig a mind színvonalasabb műszaki-gazdasági tanulmányok, a napjaink égető problémáiról tartott előadások és beszámolók szélesebb körű propagálása elősegítené, hogy úgy az egyesület tagság mint az érdekelt szervek, intézmények és személyek azokról tájékoztatást kapjanak. A tájékoztatás hiánya mellett baj van még az elért eredmények ajánlási szintű megfogalmazásával is. Éppen legutóbb volt egy országos ankét ahonnan a résztvevőknek úgy kellett távozniuk, hogy az egyébként értékes előadások és viták alapján konkrét tennivalókra összefoglalást, direktívákat kaphattak volna. Pedig ez az Egyesületi tevékenységünk lényegi és nem formai kérdése. Természetesen az ilyen irányú tevékenység nem jelenti azt, hogy átvennénk a vállalatok vagy hatóságok szerepét. A megváltozott feltételek mellett is szükségszerű hangsúlyozni, hogy az egyesületünk tagságának munkája társadalmi tevékenység, társadalmi munka eredménye. Nem szabad tehát olyan igényt támasztani ezzel a tevékenységgel szemben, mint a hivatali munkával az egyik oldalon, de a másik oldalról pedig az ajánlást nem szabad úgy tekinteni, mint olyan direktívát, mely azt mondja meg mit csináljanak az érdekeltek, hanem csak úgy, hogy a műszaki közvélemény az adott kérdésben milyen irányvonalat tartana célszerűnek. Lényegében ez a munka, az adott kérdés-

ben való döntés előkészítését jelenti, de a döntés az arra illetékes személy vagy szerv joga. Sajnos e tekintetben még gyakran keveredik az értelmezés a hivatali és társadalmi munka között, s ez nem egyszer az egyesületi tevékenység hátrányára válik.

Véleményünk szerint itt az ideje, hogy az információk kölcsönös áramoltatása, a vállalatok és egyesületünk közötti kapcsolatok változatos formáira alapozva, kidolgozzunk egy olyan együttműködési formát, amely ajánlás, tanácsadás, konzultáció formájában a döntési hatáskörök, a felelősség érintése nélkül képes a társadalmi és vállalati érdekek megfelelő egyeztetésére, másszóval az Egyesületben végzett munka legrövidebb időn belül történő realizálását ezen forma keretében biztosítsuk. Miután az alapvető érdekek közösek, a forma és tartalom egysége így képes biztosítani a végzett munka társadalmi hasznosságát, s társadalmi tevékenységünk ezen keresztül is szolgálja a szocialista építés ügyét.

Az Egyesületünkre is fontos feladatok hárulnak a MTESZ Közgyűlése alábbiak szerint megfogalmazott határozatából: „*Tagegyesületeinknek folytatni kell azt a munkát, melyet az MTESZ-re vonatkozó párthatározat óta fokozatosan végeznek: a fiatalok társadalmi munkába való bevonását*”.

Annak ellenére, hogy a fiatal szakemberek aktivizálása terén az Egyesületi munkába történő bekapcsolásuk vonatkozásában vannak eredményeink, sőt néhány jó kezdeményezéshez példamutatással a tagegyesületek előtt jártunk, ma mégis azt kell mondani, hogy az utóbbi időben e tekintetben a fejlődés megállt, újítani, kezdeményezőleg fellépni nem tudtunk. Ennek feltehetően két oka lehet: az egyik, hogy a fiatal szakembereink számára nem volt lehetőség bekapcsolódni a munkába azon a szinten, amelyen szívesen dolgoztak volna, míg a másik, hogy valamilyen oknál fogva tevékenységünk színvonala és tartalma nem elégítette ki az igényeiket, de bármi legyen is az ok, a jövőben komoly elemzést igényel, ezért véleményünk szerint, jelen Közgyűlésünknek kötelezni kell az Elnökséget, hogy minden erőt, lehetőséget, módszert fel kell használni arra, hogy az Egyesületünk fiatal műszaki értelmiségi tagjait minél nagyobb számban juttassuk társadalmi munkakörhöz, bízzuk meg őket olyan feladatokkal, amelyben tehetségüket, alkotóképességüket eredményesen gyümölcsöztethetik.

De ugyanilyen fontos feladatunknak kell tekinteni, hogy az Egyesületünk tagjaiban növeljük a technikai változás befogadására való készséget, az alkotó kezdeményezést a feldolgozóipar valamennyi területén. Így különösen fontos a postgraduális oktatás módszerének, az egyéni tanulásra való, a társadalmi munkavégzésén keresztül megvalósítható önképzés lehetőségeire történő adaptálása.

A vidék iparosítása, az egyes vidéki vállalatok és üzemek nagyarányú fejlesztése, rekonstrukciója, a termelőerők koncentrációja kedvezően hatott a vidéki társadalmi munka megszervezésére és kiszélesítésére. Az utóbbi években egyre több vidéki vállalatnál alakultak helyi csoportok, melyek társadalmi úton realizálható műszaki-gazdasági segítségére is a helyi vezetők joggal számíthatnak. Ha azonban a vidéki csoportok tevékenysége között vannak is színvonalbeli különbségek, vagy az egyes csoportok tevékenysége nem mindig egyenletes, abban a helyi vezetésen kívül az országos vezetés tevékenysége is tükröződik. Különösen indokolt a vidéki csoportok és a tagság problémáinak a figyelem középpontjába történő állítása, mivel az egyesületi tagság több mint 63%-a vidéken tevékenykedik, s nyilvánvaló, hogy ez a tevékenység más tartalmat és formát igényel még akkor is, ha a cél közös. Így pl. a vidéki csoportjaink sokkal inkább foglalkoznak a helyi üzemek és vállalatok problémáival (mikroszféra) míg a szakosztályaink jobban kedvelik az ágazati problémákat (makroszféra), s ez egy sajátos tevékenységet alakít ki, következképpen az irányításnak is figyelembe kell vennie ezt a sajátosságot. Ezért már az elkövetkezendő időben célul kell kitűzni:

- a különböző egyesületekkel való kapcsolattartásra, a vidéki csoportok problémáival való foglalkozásra, a kapcsolatok szorosabbá tételére javasolni lehet egy központi koordinációs bizottságot létrehozni,
- egy-egy nagyfontosságú kérdéskomplexum megvizsgálására célszerű speciális bizottság létrehozása, melyben a vidéki csoportok is helyt kell hogy kapjanak.

Az Egyesületi tevékenységünk célkitűzései és a végrehajtáshoz rendelkezésre álló eszközrendszer között az eddiginél nagyobb összhangra kell törekedni. Azokat a szükségszerű intézkedéseket melyeket az eszközök átcsoportosítására mindenképpen meg kell tenni, úgy kell irá-

nyítani, hogy előnyöket azok a tevékenységek élvezzenek, melyek közelebb állnak a végső felhasználás megvalósításához, vagyis minél előbb a termelőtevékenységben realizálódnak. Így célszerűnek mutatkozik a munkabizottsági munkákat, az Egyesületi tevékenység szélesebb körét érintő rendezvényeket preferálni az egyéb tevékenységekkel szemben. Mindemellett az eszközrendszer felhasználásnak alapja a munka hatékonysága kell legyen, s itt a társadalmi ellenőrzés szerepét magasabb szintre kell emelni. De fel kell használni a rendelkezésre álló eszközöket arra is, hogy a Központi Bizottságok — szakosztályok és vidéki csoportok tevékenységi színvonala közötti meglevő különbségeket már a közeljövőben csökkentjük és lehetőleg kiegyenlítsük, mivel iparunk fejlődését meghatározó tervszerű arányos fejlődés törvényét a társadalmi tevékenységünkre is célszerű alkalmazni, ha tevékenységünk hatékonyságát akarjuk növelni. Sőt ha jobban szemügyre vesszük a műszaki haladás eredményei a vidéki termelőegységeinknél jobban tükröződnek, s ez is az egyesületi munka színvonalának emelését indokolja. Ebből következik, hogy két kérdéscsoportnak a kidolgozását célszerű a munkaprogramunkba felvenni: nevezetesen

- az eszközáramoltatás olyan rendszerének kidolgozása, mely a hatékonysággal összefüggésben preferálja a tevékenységet,
- megvizsgálni és intézkedéseket kidolgozni a vidéki csoportok munkabizottságokban való fokozottabb tevékenységének az ösztönzésére.

A termelés és hatékonyság növelésének tartalékaik kritikai elemző munkával a termelőtevékenység és a társadalmi tevékenység különböző szintjén különböző mélységben tárhatók fel. A társadalmi tevékenység szintjén feltárt megoldások végrehajtásához megfelelő feltételeket célszerű összehangoltan biztosítani, mert különben a kívánt eredmény elmarad. Ekkor pedig a feladatot megoldó társadalmi úton tevékenykedő személyt éppen a legfontosabbtól a munkasiker élményétől fosztjuk meg. Ha pedig ezt nem akarjuk úgy a tevékenységünk szervezésének túl kell nőnie az Egyesület keretében fennálló lehetőségeket s éppen a jogi tagokon keresztül ki kell használni a lehetőséget, hogy a kidolgozott feladatokat legrövidebb idő alatt a termelő tevékenységben realizálhassuk. Ehhez pedig fontos feladat az egyesületi és vállalati te-

vékenység fokozott összhangjának biztosítása, a feladatok megfogalmazásától a kidolgozáson keresztül a végrehajtásig. Más szóval el kell érni, hogy a társadalmi tevékenység a vállalatoknál fokozottabban hasznóhajtó funkciójává váljon annál is inkább, mivel a műveléséhez szükséges alapok jelentős részét is azok biztosítják. Csak a problémák megoldását kölcsönhatásban kereső együttműködési módszerek vezetnek el ebben a vonatkozásban is a kívánt eredményhez vagyis a munka hatékonyságának növeléséhez.

Éppen azért, hogy a fenti feladatok megoldását elősegítsük javasolható:

- Az ügyvezető elnökség vizsgálja felül az üzemi csoportok szervezésével kapcsolatos eddigi tevékenységét és tegyen javaslatot az Országos Elnökségnek a fokozódó helyi kezdeményezés kibontakozására teendő intézkedések tekintetében.
- Az egyesület jogi tagjaival való kapcsolatok tovább fejlesztésére új módszereket, formákat s az együttműködés mélyebb tartalmát kell keresni.

Visszatekintve az Egyesületünk több mint 20 éves működésére, meg kell állapítani, hogy a hiányosságok ellenére tevékenységével felbecsülhetetlen segítséget nyújtott a fafeldolgozóipar műszaki haladásához, a termelési kultúra növeléséhez, a gazdaságosabb termelésszervezéshez, a magyar faipar műszaki értelmisége összekovácsolásához, a hazai szakirodalom alapjainak megeremtéséhez. A továbbfejlődésünk útját azonban a dialektika szemszögéből kell meghatározni. Itt abból kell kiindulni, hogy ahogyan a tények állandó változása törvényszerű, úgy a következtetéseinknek is a tényekkel párhuzamosan változniuk kell, méghozzá úgy, hogy ahol szükséges a tevékenységünk irányát változtassuk, munkánk tartalmi minőségét növeljük, szervezetünket pedig a kitűzött feladataink ellátására rugalmassá alakítsuk ki.

Jelen Közgyűlésünk igen alkalmas arra, hogy tevékenységünk további célját, a megoldásra váró feladatokat az itt elhangzottak szellemében jelöljük ki és a végrehajtásra Egyesületünk minden tagját mozgósítsuk.

Dr. D. G.

Egyesületi hírek

A Bútoripari Szakosztály május 4-én tartotta vezetőségi ülését, melyen a reszortfelelősök adtak tájékoztatást az előző hónap rendezvényeiről és tevékenységükről, ezt követően a Szakosztály 1973. évi költségelőirányzatát tárgyalta. Megvitatta mind a bel-, mind a külföldi tapasztalatcsere-látogatások programtervezetét. Határozatot hozott arra, hogy a Szakosztály vezetőségi üléseire alkalmanként egy-egy vállalati igazgatót is meghívják. Róka Pál az Egyesület elnöke tájékoztatta a Szakosztály vezetőségét az Ügyvezető Elnökség legutóbbi üléséről.

Az Egyesület Fűrész-Lemezipari Szakosztálya május 8-án, az Épületasztalosipari Szakosztály pedig május 10-én tartotta soron következő vezetőségi ülését.

*

Az Egyesület Csongrád megyei csoportja a XIII. Műszaki Hónap keretében május 4-én ankétot tartott. Az ankét célkitűzése: a megye elsődleges faipari üzemeinek, az általuk előállított termékek, valamint az üzemek továbbfejlesztésének megismerése volt.

Az ankét keretében: *Schmall Ferenc* igazgató, *Szabó Lajos* igazgatóhelyettes, *Göttl Mihály* lemez- és *Tóth László* fűrészüzemi vezető adott tájékoztatást a DEFAG üzem működéséről.

Az Egyesület győri csoportja május 7-én, a soproni csoport meghívásával együttesen tartotta klubnapját. A klubnap keretében: *dr. Strausz József* az Egyesület oktatási bizottságának tagja adott tájékoztatást a faipari szakemberek képzésével kapcsolatos oktatási reform hatásáról.

A tájékoztatót követően több hozzászólás hangzott el.

A győri és a soproni csoport együttes klubnapi rendezvénye ismételten jelentősen járult hozzá a további jó kapcsolatok elmélyítéséhez.

*

A Bútoripari Szakosztály kárpitós csoportja május 9-én rendezett klubnapja keretében *Matlák Zoltán* faipari mérnök „Szabványosítás a kárpitósiparban” címmel tartott előadást. Az előadásában az új kárpitósipari szabványokkal kapcsolatos időszerű kérdéseket ismertette részleteiben.

*

Az Egyesület Ügyvezető Elnöksége május 11-én tartott ülésén a Közgyűlés előkészítésével kapcsolatos kérdéseket tárgyalta és hozott határozatokat.

A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlésének határozatai

A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlése egyetért a választott szervek VI. közgyűlése óta folytatott társadalmi tevékenységének irányvonalával és a végzett munkáról szóló jelentések, melyet az Országos Elnökség beszámolója tartalmaz és azt elfogadja.

Az Országos Elnökség a IV. ötéves terv időszakára elfogadott tevékenységi célkitűzése „az összehangolt műszaki fejlesztés és fagazdálkodás megvalósításának társadalmi úton való segítése” tükrözi azokat a legfontosabb feladatokat, melyek megoldása a jövőben is elősegítheti a faanyag komplex felhasználásának javítását, a műszaki-technológiai színvonal növelését, a hatékonyabb munkaszervezést és a termelő tevékenység gazdaságos végrehajtását.

Megállapítja a közgyűlés, hogy az elmúlt időszakban az egyesületbe tömörült műszaki-gazdasági szakemberek társadalmi tevékenysége jelentős segítséget nyújtott a fafeldolgozó iparhoz tartozó ipari alágazatok műszaki-gazdasági fejlesztéséhez.

A Faipari Tudományos Egyesületben végzett társadalmi munka fejlődésére és eredményeire nagymértékben hatottak hazánk politikai és gazdasági életének olyan kiemelkedő eseményei és tényezői, mint az MSZMP X. kongresszusának határozatai, a Párt Központi Bizottságának állásfoglalásai a gazdaságirányítás reformjáról, a tudománypolitikáról, a munka- és üzemszervezésről, továbbá az MSZMP KB Titkárságának határozata a MTESZ munkájáról. Ezek hosszútávra elvi meghatározói egyesületünk további tevékenységének is. Hasonlóan segíti célkitűzéseink megfogalmazását az MTESZ VIII. Közgyűlésén elfogadott határozatokból az egyesületre háruló konkrét feladatok végrehajtására irányuló tevékenység.

A Faipari Tudományos Egyesület tevékenységének jövőbeni irányvonalára és célkitűzésére, a feladatok végrehajtásának módszereire, eszközeire, a VII. Közgyűlés az alábbi határozatokat fogadja el, s melynek megvalósítására a választott szerveket kötelezi, az egyesület valamennyi tagjának pedig hathatós segítségét kéri.

1. A Faipari Tudományos Egyesület tevékenységének és célkitűzéseinek főbb irányvonala: érvényesülési teret biztosítani a fafeldolgozó ipar alágazataiban felhalmozott szellemi kapacitásoknak és helyzeti energiáknak, szintézist létrehozni a társadalom igényei, valamint a tudomány és technika lehetőségei között, az aktívan munkát vállaló tagokat alkotóképes együttesekké szervezni, és nagyobb eredmények elérésére ösztönözni. Ennek érdekében az egyesületi élet minden fórumán a kitűzött feladatok végrehajtásához biztosítani kell a tárgyilagos elemzések lehetőségét, a szabad alkotó vitaszellemet, melynek alapja az információ áramlás fokozása,

a közlés szabadságának biztosítása, a munkát vállaló és végrehajtó tagok egyéniségének és véleményének a tiszteletben tartása kell legyen.

2. A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlése az Egyesület választott szerveinek alapvető feladatává teszi, hogy fokozzák szervező munkájukat a tagság létszámának bővítésére a vállalatnál, szövetkezetnél, tervező- és kutatóintézetnél dolgozó szakemberek körébe, és egyidejűleg tegyenek erőfeszítéseket a tagság különböző bizottságokban, szakosztályokban történő eredményes foglalkoztatására.

3. A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlése felkéri az újonnan választott Országos Elnökséget arra, hogy a növekvő követelményeknek megfelelően dolgoztasson ki és hozzon iránytmutató határozatokat az egyesületi élet továbbfejlesztésére. Tegyen ajánlásokat a fafeldolgozó ipar műszaki haladását elősegítő koncepciók kidolgozásában való közreműködésre, tartalmi, koordinációs és egyéb elvi jellegű feladatokra. Az állami feladatokkal összhangban különösen indokolt segítséget nyújtani az alágazatoknak:

- az alágazatok V. ötéves terve főbb célkitűzéseinek kialakításánál.
- a fafeldolgozó iparral kapcsolatos tudományos kutatási és fejlesztési célkitűzések összeállításánál,
- a termékstruktúra és a beruházási tevékenység javításánál.

Egyidejűleg szorgalmazni kell — éppen az érvényben lévő kölcsönös együttműködési megállapodások alapján —, hogy az állami szervek az észrevételeket, javaslatokat jobban vegyék figyelembe.

4. A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlése kiemelten fontos társadalmi feladatnak tekinti a munka- és üzemszervezés javítása érdekében a vállalatoknak és szövetkezeteknek nyújtandó segítség fokozását.

Ezért:

- 1973-ban országos Faipari Konferencián kell megvitatni és megfelelő ajánlásokat kidolgozni azokról a feladatokról, melyek a fafeldolgozó ipar alágazatai előtt állnak a munka- és üzemszervezés továbbfejlesztése terén.
- folytatólagosan a vállalatokkal és állami szervekkel együttműködve konferenciákon, ankétokon, előadásokon, vitadélutánokon fel kell tárni a szervezés adott időpontban meglévő helyzetét és a hasznosítható tapasztalatokból megfelelő ajánlásokat kell kidolgozni a fennálló hiányosságok kiküszöbölésére és a fejlesztés irányára egyaránt.

Ezenkívül az egyesület választott szervei gondoskodjanak arról, hogy az éves munkatervekben irányozzák elő olyan konkrét feladatok megoldását, mint:

- a fafeldolgozó iparhoz tartozó alágazatok vállalatai szervezési irányainak meghatározásában való közreműködés,
- a szervezési színvonal objektív mérésére metodika kidolgozása,
- egy saját egyesületi munkaprogram kidolgozása a hazai tapasztalatok cseréjére és a nemzetközi tapasztalatok elterjesztésére.

5. A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlése felkéri az Országos Elnökséget, hogy vizsgálja meg és hozzon határozatot a rendelkezésre álló eszközök differenciált felhasználására, a társadalmi munka anyagi, erkölcsi elismerésének vonatkozásaira. Így már 1974-ben ki kell dolgozni:

- az eszközáramoltatás olyan rendszerét, amely a hatékonyságával összefüggésben preferálja a társadalmi tevékenységet,
- olyan ösztönző rendszert, mely a vidéki csoportok munkabizottságokba való fokozottabb bekapcsolódását és tevékenységüknek e formába való végzését segítik elő.

6. A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlése megállapítja, hogy fokozottabb összhang megteremtésére kell törekednünk az egyesületi szervek munkájában. Az összehangolt tevékenység elősegítéséhez a felmerülő új problémák megoldásához, vagy az azokra történő reagáláshoz a rugalmasabb szervezeti és működési formák kialakítását éppen a megváltozott gazdasági környezet körülményei között végzendő optimális munkavégzés érdekében szorgalmazni kell:

Ezért:

- a különböző egyesületekkel és az Építők Szakszervezetével való kapcsolat tartására, a vidéki csoportok problémáival való foglalkozásra, a kapcsolatok szorosabbá tételére az Országos Elnökség tegye meg a szükséges intézkedéseket,
- egy-egy nagy fontosságú kérdés-komplexum megvizsgálására és a megfelelő ajánlások kidolgozására indokolt speciális bizottságok létrehozása, melyben a vidéki csoportok is helyt kell hogy kapjanak,
- az Ügyvezető Elnökség vizsgálja felül az üzemi csoportok szervezésével kapcsolatos eddigi tevékenységét és tegyen javaslatot az Országos Elnökségnek a fokozódó helyi kezdeményezés kibontakoztatására teendő konkrét intézkedések tekintetében.
- az Ügyvezető Elnökség tagjainak személyenként kell elvállalni egy-egy vidéki csoport munkájának segítségét, információját, és aktív bekapcsolódásának szervezését a központi célkitűzések megvalósításába,
- az egyesület jogi tagjaival való kapcsolatok

továbbfejlesztésére új módszereket, formákat és az együttműködés mélyebb tartalmát kell keresni az egyesületi szervek minden szintjén.

7. A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlése kötelezi a választott szerveket, hogy minden szinten fokozzák a fiatalok társadalmi munkába történő bevonását. Ebből a célból alkalmazni és tovább kell fejleszteni azokat a változatos szervezési- és munkamódszereket, melyek már eddig kialakultak a fiatalok aktivizálására, de új módszerek keresése is indokolt. Ebből a célból az Országos Elnökség dolgozzon ki útmutatásokat:

- azoknak a fiatal szakembereknek — elsősorban végzős hallgatónak — nyújtandó segítség módozataira, akik az egyesület tagjai, hogy ezen keresztül is elősegítsék a termelő munkába való problémamentes bekapcsolódásukat,
- az Elnökség és a Szakosztályok mellett ifjúsági csoportok vagy fiatalok bizottságának létrehozására és azok tevékenységére,
- annak szervezett biztosítására, hogy a fiatal szakemberek minél nagyobb számban legyenek előadók, vagy opponensek, egy-egy fontosabb téma vizsgálatánál,
- hogy a tanulmányutak szervezésénél a fiatal szakemberek kiküldetése nagyobb arányú legyen, és ehhez megfelelő segítséget kell nyújtani.

8. A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlése örömmel veszi tudomásul, hogy az Egyesület már eddig is kiemelkedő munkát végzett az állami oktatás továbbfejlesztésének elősegítésére. Az oktatási reform végrehajtásával azonban ennek a munkának jelentősége az elkövetkezendő években fokozódni fog, ezért a társadalmi igényeknek megfelelő oktatási rendszer a szakemberképzés és továbbképzés, a tananyagok tartalmi kialakításában az Egyesületnek továbbiakban is fontos feladatai vannak, különösen a következő konkrét problémák megoldásában:

- elemezve a szakemberek különböző rétegeivel kapcsolatos igényeket — a szakmunkástól a mérnökig — a termelésfejlesztés és a műszaki kultúra növekedés sokoldalú összefüggésében ki kell dolgozni az oktatási tevékenység főbb irányvonalát és célkitűzéseit, és azt az illetékes állami szervek részére meg kell küldeni,
- mivel a szakismeretek elavulási üteme a fafeldolgozó iparban is jelentősen felgyorsult, a szakemberek szintenkénti továbbképzésének elvi-metodikai változataira a közeljövőben javaslatokat kell kidolgozni, és azt jóváhagyásra az Országos Elnökség elé kell terjeszteni,
- az alsóbb szintű oktatás és továbbképzés megszervezését célszerű üzemi szinten lehetőleg egységes metodika szerint megszervez-

ni, s az erre vonatkozó ajánlások kidolgozását már 1974. év folyamán feladatul kell kitűzni.

9. Egyesületünk folyóirata a „FAIPAR“ jelentős információbázis, szakmai tájékoztató és a hézagpótló irodalom szerepét az elmúlt 20 év során egyaránt betöltötte. Közleményeivel jelentős mértékben járul hozzá a fafeldolgozó ipar műszaki haladásához, a termelési kultúra növeléséhez, a fafeldolgozó iparban dolgozó műszaki értelmiség társadalmi és politikai, valamint szakmai képzettségének növeléséhez, a szocialista közgondolkodás és tudat fejlesztéséhez.

Ezen az úton továbbhaladva az Országos Elnökség feladata:

- fokozottabb tevékenységet kifejteni a fafeldolgozó ipar gazdasági-műszaki és tudományos haladása ütemének fokozása érdekében azon keresztül, hogy a folyóirat tartalmi színvonalát továbbnöveljük,
- az iparban dolgozókat leginkább foglalkoztató problémák, a tudomány-, technika- és technológia terén elért eredmények kiszélesített információ bázisává kell a folyóiratot fejleszteni úgy, hogy az egyes kérdéseket az adott helyzetben és időpontban elfoglalt fontosságuknak megfelelő arányban kell a lap hasábjain szerepeltetni,

- az egyesület vidéki szerveiben folyó társadalmi élet problémájával való foglalkozás, a munkabizottságok által kidolgozott tanulmányok ismertetésén keresztül el kell érni, hogy a folyóirat társadalmi tevékenységünk eredményeinek megismerését a szélesebb tömegek előtt ismertté tegye és járuljon hozzá propaganda munkánk színvonalának növeléséhez,
- a fiatal szakembereket ösztönözni kell cikkek és tanulmányok megírására, s amelyeknek a soron kívüli megjelenését biztosítani kell.

10. A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlése elhatározta, hogy a FATE megalakulásának 25. évfordulója alkalmából jubileumi közgyűlést kell tartani, melynek a fafeldolgozó ipar alágazatainak műszaki fejlődési helyzetét szakosztályonként, az elkövetkezendő évek gyorsabb ütemű tudományos-műszaki-gazdasági fejlesztésével kapcsolatos legfontosabb összefüggések vizsgálatát pedig országos szinten kell napirendre tűzni és megbízta az Országos Elnökséget a jubileumi közgyűlés lebonyolításával kapcsolatos munkák végrehajtásával.

A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlése felhatalmazza az Országos Elnökséget, hogy a határozatban foglalt feladatok végrehajtására a szükséges intézkedéseket szervezetileg is hajtsa végre.

Egyesületi hírek

A Fűrész-Lemezipari Szakosztály május 14-i klubnapján *Szenes Endre* a Lignimpex vezérigazgatója a Buenos Airesben tartott VII. Erdészeti Kongresszusról — mint a magyar delegáció egyik tagja — számolt be vetítés kíséretében.

*

Az Egyesület Budapesti Falemez Művek üzemi csoportja május 15-én a vállalat székházában klubnapot tartott, melyen *Matuska István* és *dr. Lugosi Armand* „A faipar és azon belül a vállalat távlati fejlesztése” címmel tartott előadást. Az előadást követően számos hozzászólás hangzott el.

*

Az Egyesület Ügyvezető Elnöksége a tisztújító közgyűlés előtti utolsó — rendkívüli — ülést május 25-én tartotta. Az ülés napirendjén:

— a Faipari Tudományos Egyesület feladatai, az MTESZ VIII. Közgyűlése határozatainak végrehajtása,

— az Egyesület közgyűlési határozat-tervezetének megvitatása szerepelt.

*

Az Oktatási Bizottság május 17-én tartott ülésén két napirendi pontot tárgyalt.

1. „Tématerv készítése az üzemmérnökképzés gyakorlati kérdéseiről” *dr. Strausz József* és *Virág László* ismertetésében;

2. „A mérnökszükséglet” c. tanulmány vitája. Vitavezető: *dr. Barócsi András*.

Az Egyesület Országos Elnöksége 1973. május 29-én a Közgyűlést megelőzően egy órával tartotta utolsó ülését.

Az ülésen egyetlen napirendi pont:

„Az Ügyvezető Elnökség közgyűléssel kapcsolatos javaslatainak ismertetése, illetve azok alapján határozatok hozatala” szerepelt.

Az Országos Elnökség ülést követően került sor a Faipari Tudományos Egyesület közgyűlésére.

A közgyűlés napirendje:

Elnöki megnyitó — előadó: *Róka Pál* az Egyesület elnöke.

Az Elnökség beszámolója.

Előterjesztés az „Alapszabály módosítására” — előadó: *Somogyi László* főtitkár.

A Számvizsgáló Bizottság jelentése az Egyesület 1972. évi pénzgazdálkodásáról és az 1973. évi költségvetés ismertetése. Előadó: *Szende László*, a Számvizsgáló Bizottság elnöke.

Az Elnökség beszámolója, az alapszabály módosítása és a Számvizsgáló Bizottság jelentése feletti vita.

Az Országos Elnökség megválasztása.

A „FAIPAR FEJLESZTÉSÉÉRT” c. alapítványi díjak átadása.

Jutalmazások.

A közgyűlés lefolyásáról, illetve az ott elhangzottakról jelen összevont lapunkban és a következő számokban adunk részletes tájékoztatást.

Dr. J. T.

A Faipari Tudományos Egyesület VII. Közgyűlésén megválasztott új vezetői (1973. V. 29.)

Elnök:

Róka Pál Budapest

Társelnök:

Dr. Madas András MÉM
miniszterhelyettes
Pesti Ernő KIM
miniszterhelyettes
Simor János ÉVM
miniszterhelyettes
Tamás László FAKISZÖV elnök
Dr. Cziráki József Erdészeti és Faipari
Egyetem, rektor

Alelnök:

Kettler Pál ÉPFPA vezérigazgató
Strobl Kálmán Faipari Kutató Int.
igazgató
Dr. Fáy Mihály Mohácsi Farostlemez-
gyár, igazgató

Főtítkár:

Somogyi László Budapest

Főtítkár-h.:

Kara Tibor KIM oszt.-vez.-h.

Az elnökség mellett működik:

a Számvizsgáló Bizottság
Szende László, Fűrész- és Hordóipari V.
Gyeőry Lujza, MÉM
Ács Tibor, E. Újpesti Asztalos Szöv.

Az Országos Elnökség tagjaiból választott
ÜGYVEZETŐ ELNÖKSÉG

Róka Pál, FATE elnök
Somogyi László, FATE főtítkár
Kara Tibor, főtítkár-h., KIM osztályvezető
Dr. Dalocsa Gábor, BTI tanácsadó
Dám Ferenc, Ülóbútor KTSZ elnöke
Dessewffy Imre, MÉM oszt.-vez.-h.
Dr. Fáy Mihály, Mohácsi Farostlemezgyár,
igazgató
Kettler Pál, Épületasztalosipari V. vezérigazgató
Dr. Lázár László, BUBIV vezérigazgató
Lonkai János, Budapest
Dr. Lugosi Armand, Budapesti Falemezművek
Rieperger László, BUBIV vezérigazgató-h.
Strobl Kálmán, Faipari Kutató Intézet igazgató
Szetkó Nándor, Épületasztalosipari V.
vezérigazgató-h.

Elnökség:

Ács Tibor

Agárdi Mihály

Albert János

Dr. Asztalos

Tivadarné

Bakai István

Dr. Barócsi András

Barta Lajos

Botka Zoltán

Czagány Lajos

Csik Lajos

Dr. Dalocsa Gábor

Dám Ferenc

Dessewffy Imre

Domján Gyula

Erdélyi György

Ézsiás Pálné

Fábián László

Fényszárossy

Károlyné

Gál József

Gyeőry Lujza

Dr. Jávorfai Tibor

Juhász István

Juhász László

Kiss Jenő

Kiss Lajos

Kósa Pál

Kun István

Dr. Laskay Lajos

Dr. Lázár László

Lele Dezső

Lonkai János

Lovász László

Dr. Lugosi Armand

Lukács István

Lübke Roland

Maróthy Mihály

Matlák Zoltán

Matuszka István

Mészáros István

E. Újpesti
Asztalosip. Szöv.
Hajdúszoboszlói
Bútorip. V.
ÉPFPA Központ
Mohácsi Farostlemez-
gyár
Faipari Minőségell.
Intézet
KIM
Debrecen
KIM oszt.-vez.
Erdészeti és Faipari
Egyetem
ÉVM
Bútoripari Tervező
Iroda
Ülóbútor KTSZ
MÉM
Tisza Bútoripari V.,
Csongrád
Faipari Kutató
Intézet
Bútoripari Tervező
Iroda
Budapest
Debrecen
Kanizsa Bútorgyár
MÉM
SZKIV Központ
Budapest
Tisza Bútoripari V.,
Szeged
FORFA, Sopron
Bútoripari Tervező
Iroda
Miskolc
Szatmári Bútoripari
Vállalat
O. T.
BUBIV Központ
Bútoripari Tervező
Iroda
Budapest
Cardó Bútorgyár,
Győr
Budapesti
Falemezművek
Épületasztalosipari V.
Budapest
Főv. Épületasztalos-
ipari V.
KERMI
Budapesti
Falemezművek
FAKISZÖV

Mészáros Sándor	Fejlődés Bútoripari KTSZ	Bútoripari szakosztály Elnök: Kara Tibor Titkár: Kiss Lajos
Mittelmann Miksa	Budapest	
Molnár Zoltán	Fűrész- és Hordóipari V.	Fűrész-lemezipari szakosztály Elnök: Strobl Kálmán Titkár: Erdélyi György
Pajor Ferenc	ÉPFA, Baja	
Pajzs Zoltán	SZKIV Központ	
Pártos Andor	Iskolabútor és Sportszer	Épületasztalosipari szakosztály Elnök: Lukács István Titkár: Albert János
Dr. Petri László	Szöv. Műszaki Fejl. Iroda	
Prazsák János	Fűrész- és Hordóipari V.	Vegyesipari szakosztály Elnök: Senk Pál Titkár: Dr. Solymos Gyula
Rieperger László	BUBIV Központ	
Sajbán Pál	Magyar Szabvány- ügyi Hivatal	
Schmall Ferenc	DEFAG, Szeged	Szövetkezeti szakosztály Elnök: Tamás László Titkár: Mészáros István
Dr. Schmidt Ernő	Ny. Magyarországi Fűrészek, Szombathely	
Dr. Speer Norbert	ERDÉRT	Vidéki csoportok
Dr. Svéd András	ARTEX	Baja Elnök: Pajor Ferenc Titkár: Brassói János
Sipos Árpád	BUBIV II. gye.	
Sólyom Ferenc	Építők Szakszervezete	
Dr. Solymos Gyula	Kefe- és Seprőgyártó V.	Balassagyarmat Elnök: Szedlák Sándor Titkár: Lőrinc Pál
Dr. Szabó Dénes	Erdészeti és Faipari Egyetem	
Szabó László	Budapest (Szöv.)	Celldömölk Elnök: Dr. Schlögl József Titkár: Szőke Antal
Dr. Szabó Károly	Faipari Kutató Intézet	
Szajkó Sándor	Heves m. Erdő- és Fafeldolg. V.	Csongrád Elnök: Domján Gyula Titkár: Serege Gábor
Szalay Ferenc	Zala Bútorgyár, Zalaegerszeg	
Szántó György	BÚTORÉRT	
Szende László	Fűrész- és Hordóipari V.	Hajdú-Bihar megyei csoport, Debrecen Elnök: Agárdi Mihály Titkár: Tóth László
Szenes Endre	LIGNIMPEX	
Szép József	Bútoripari Tervező Iroda	Heves megyei csoport, Eger Elnök: Kormos Pál Titkár: Szajkó Sándor
Szvetkó Nándor	Épületasztalosipari Vállalat	
Tamási Zoltán	Épületasztalosipari Vállalat	
Tóth Aurél	Iskolabútor és Sportszer	Győr megyei csoport, Győr Elnök: Lovász László Titkár: Lengel Imre
Váczi György	SZKIV Központ	
Vanatka László	Haladás Faipari KTSZ	Gyula Elnök: Doma Gábor Titkár: Kohán Illés
Vargha Gyula	Budapest	
Várhegyi István	Ny. Magyarországi Fűrészek, Szombathely	Jászsági csoport, Jászberény Elnök: Kovács István Titkár: Simon Ferenc
Vég Béla	Fatelítő	
Wéber József	ERDÉRT	

Bács-Kiskun megyei csoport, *Kecskemét*

Elnök: *Szmlkó Ferenc*

Titkár: *Greif Béla*

Somogy megyei csoport, *Kaposvár*

az elnök távozása miatt átszervezés alatt

Titkár: *Fonyódi Béla*

Kiskunhalasi csoport

Titkár: *Hegedűs János*

Makói csoport, a Csongrád megyei csoport védelme alatt működik

Titkára: *Bősze István*

Borsod megyei csoport, *Miskolc*

Elnök: *Kósa Pál*

Titkár: *Nagy Albert*

Mohács

Elnök: *Pap Ferenc*

Titkár: *Dr. Asztalos Tivadarné*

Szabolcs-Szatmár megyei csoport, *Mátészalka*

Elnök: *Kun István*

Titkár: *Oszter Gábor*

Nyírbátori csoport

Elnök: *Jakab Tibor*

Sátoraljaújhely

Elnök: *Majoros László*

Titkár: *Mihalovszky Tibor*

Sopron megyei csoport, *Sopron*

Elnök: *Kiss Jenő*

Titkár: *Botár Antal*

Csongrád megyei csoport, *Szeged*

Elnök: *Schmall Ferenc*

Titkár: *Juhász László*

Vas megyei csoport, *Szombathely*

Elnök: *Dr. Joó Imre*

Titkár: *Dr. Alpár Tibor*

Veszprém, Szigeti József Faárugyár

Elnök: *Kormos Ernő*

Titkár: *Hegyi János*

Veszprém, VIDEOTON

Elnök: *Mété László*

Titkár: *Székelyhidi Istvánné*

Zala megyei csoport, *Zalaegerszeg*

Elnök: *Tihovszky Ernő*

Tollár József

Titkár: *Szalay Ferenc*

Belföldi hírek

A Tisza Bútoripari Vállalat Csongrádon 1973. június 1-én vállalati műszaki és közgazdasági konferenciát tartott.

Az egy napos konferencia keretében *Domján Gyula* igazgató megnyitóját követően *Józsa Jenő* termelési főmérnök „A bútoripari távlati fejlesztési tervek korszerű technológiai alapja”,

— *Galli Péter* szervezési osztályvezető „Rendszerszervezés és vállalati gyakorlat”,

— *Szőke Sándorné* főkönyvelő-helyettes „Az

V. ötéves tervre való felkészülés aktuális kérdései”,

— *Bodor István* vegyészeti instruktorkor „Műanyagok alkalmazása a Tisza Bútoripari Vállalat kemizálási programjában” címmel tartottak előadást.

Az előadásokat hozzászólások és vita követte. A konferencia programja keretében a csoportos megmunkálások alkalmazása témakörben kisfilm vetítésére is sor került.

Dr. J. T.

A fafeldolgozóipar és a bútorigipari üzemek közötti
együttműködés időszerű kérdései

Róka Pál, a Faipari Tudományos Egyesület elnöksége, bútór- és fűrészipari szakosztályának vezetősége, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének Termelési és Műszaki Osztálya nevében köszöntötte a tanácskozás valamennyi résztvevőjét, Pesti Ernő et. könnyűipari, Dr. Madas András et. mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyetteseket, Sólyom Ferenc elvtársat a Szakszervezet titkárát, és Dr. Cziráki József elvtársat, az Erdészeti és Faipari Egyetem rektorát.

Majd röviden taglalta, hogy az ankét az egyes termelési területek együttműködésének összehangolt fejlesztése az ezzel kapcsolatos tennivalók megbeszélése, a Párt Központi Bizottsága 1972 novemberi határozatában foglaltaknak a szocialista építőmunka egészének megvalósítását szolgálja. E tanácskozás keretében szükséges feltárni a célkitűzés gyorsabb ütemű kibontakoztatását késleltető objektív és egyéb akadályokat, amelyekre az elmúlt évben a FATE Műszaki Tudományos Bizottsága munkacsoportja zárójelentést dolgozott ki. Elvárható, hogy az előadások és hozzászólások alapján megfogalmazható legyen a követendő irányvonal, ami segítséget ad az ágazatok és vállalatok vezetőinek a további munkához és munka fejlesztéséhez.

Az elnöki üdvözlés után Pesti Ernő könnyűipari miniszterhelyettes elvtárs a következőkkel nyitotta meg az ankétot:

Tisztelt Tanácskozás!

Kedves Elvtársnők, kedves Elvtársak!

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium, valamint a Könnyűipari Minisztérium dolgozói és vezetői nevében szeretettel üdvözlöm Önöket. Elöljáróban köszönetet mondok a Faipari Tudományos Egyesület és az Építők Szakszervezete vezetőségének az előkészítő munkában részt vevő valamennyi elvtársnak, azért, hogy ilyen nagy fontosságú témában megszervezték a két iparág szakembereinek tanácskozását.

Kedves Elvtársak! A két iparág, tehát az elsődleges faipar és a bútorigar közötti együttműködés fejlesztésének szükségessége már évekkkel ezelőtt felismerésre került. A termelési együttműködés, a gyártásszakosodás növeli a gazdálkodás hatékonyságát mindkét iparágban. A hatékonyság növekedése többek között jelentkezik a termelékenység emelkedésében, az anyagkihozatal javulásában, a kisebb eszközigényben. Ezen felismerés alapján hozott határozatot 1970-ben a Kormány és a Gazdasági Bizottság, a két fafeldolgozó ágazat közötti fokozottabb gyártási együttműködésre.

A célkitűzés természetesen a két tárca, tehát a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium és a Könnyűipari Minisztérium negyedik ötéves tervidőszakra vonatkozó műszaki, gazdasági koncepcióiban is megfogalmazásra került.

Idézet a MÉM koncepciójából: „intézkedéseket igényel a bútorigarral való piaci kapcsolatok fatermelési tartalékok irányban történő bővítése. A bútorigar igényének megfelelően biztosítani kell a tervidőszak végén a gyalult készütségi fokon szállított keménylombos faalkatrészekkel történő ellátását.” A könnyűipar bútorgyártási koncepciójában a következők szerepelnek:

„a IV. ötéves tervidőszak alatt szeretnénk elérni, hogy a nagy sorozatban gyártó bútorigari üzemek nagyobb hányada részére a fűrészáru alkatrészek előmunkálását és a faforgácslapok szabását az elsődleges faipari és erdőgazdasági üzemek végezzék el, és ezzel lehetővé váljon az anyagkihozatal javítása, a hulladék koncentráltabb feldolgozása, és a termelő kapacitások jobb kihasználása.”

Kedves Elvtársak! Mindkét minisztérium nagy fontosságot tulajdonít az említett határozatok, illetve célkitűzések eredményes megvalósításának. Időszerű annak megvizsgálása, áttekintése, hogy hol tartunk, meddig jutottunk, milyen további intézkedések szükségesek az együttműködés szélesítése, hatékonyabbá tétele érdekében. A Faipari Tudományos Egyesület idáig is komoly segítséget nyújtott a feladat megvalósításában.

Az elmúlt években számos helyen volt klubnapok témája a gyártási kooperáció és a szakosodás. Nagyon hasznos volt a FATE által létrehozott munkabizottság zárójelentésének széles körű megismertetése. A mai ankét az eddigi munka folytatásának tekinthető. Kedves Elvtársak! Ismeretes Önök előtt, hogy ez évben megkezdjük az V. ötéves tervünk tervezését, és a hosszabb távú 15—20 éves fejlesztési célkitűzések kialakítását. Ezen tervezési munka megfelelő elvégzéséhez ugyancsak szükséges a két iparág együttműködésének áttekintése, illetve a jövő fejlesztési irányainak kijelölése.

Tájékoztatásul közlöm, hogy a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium és a Könnyűipari Minisztérium elkészített két tanulmányt, amelyek már az említett tervezési munka megalapozását szolgálják.

A tanulmányok címe: a Bútorigar és elsődleges faipar együttműködésének reális irányai. Az egyik tanulmány 1975-ig, a másik 1975—85 közötti időszakra határozza meg a tennivalókat.

Ezek a tanulmányok természetesen nemcsak a szakosítás kérdéseivel foglalkoznak, hanem kitérnek az együttműködés egyéb fontos terü-

leteire is. Így pl. a fenyőfa helyettesítés kérdése, tárgyalva annak lehetőségeit, mértékét, gazdaságosságát. Annak vizsgálatára, hogy a bútorigipari rekonstrukció milyen hatással van a minőségi igényekre.

Kedves Elvtársak! Meggyőződésem, hogy a két iparág legjobb szakemberei őszinte vélemény-nyilvánításukkal, javaslataikkal mindkét tárcának segítséget nyújtanak mind az elért fejlődés helyes értékeléséhez, mind a további tennivalók, feladatok meghatározásához.

E gondolatok jegyében az ankétot megnyitom.

Fila József Erdőgazdasági és Faipari Egyesülés igazgatójának előadása

Megköszönöm az alkalmat, hogy a bútoripar jeles képviselői előtt ismét elmondhatom javaslataimat, — közös ügyünk — az elsődleges faipar és a bútoripar termelési együttműködésének időszerű kérdéseiről, az együttműködés érdemlegesebb és hatékonyabb megvalósításának útjában álló — közösen elhárítható akadályokról, illetve teendőinkről.

Ahhoz, hogy az együttműködésünk mai eredményét reálisan értékeljük, kapcsolatunk folyamatának hullámzását is érdemes elemezni.

Az egyéni gazdasági érdekeltség talaján az évszázados egymásra utaltság már kialakított egy munkamegosztást, együttműködési formát. — A szoros vállalati tervgazdálkodás időszakában jogszabály-erővel rendelték egymás mellé a népgazdasági érdekek. — Sajnálatos, hogy az utóbbi 5 évben — jóllehet népgazdasági érdekből — szocialista társadalmi és tulajdonviszonyok között azonos szemlélettel dolgozunk, ebből következően a közös célkitűzés hatékony szolgálatában minden objektív külső és belső feltétel adott. Mégsem sikerült egyértelmű vállalati magatartással együttműködésünk hatékonyságát az elvárható szintre emelni. Az ok közvetve és közvetlenül szubjektív jellegű.

Ma az nehezíti, késlelteti együttműködésünk gazdasági hatékonyságának kibontakozását, hogy a mintegy 130 bútoripari vállalat, üzem, közel 30 állami erdő- és fagazdaság, faipari vállalat, több száz elsődleges fafeldolgozást űző csoport gazdasági érdekeltségét nem sikerült a célszerű munkamegosztás kialakításához fűződő népgazdasági érdekekkel szintetizálni, egyértelműen bizonyítani.

Emiatt a munkamegosztásban érdekelt termelők szemlélete, cselekvő magatartása aszinkronban van. Ebből táplálkozik az a kölcsönös bizalmatlanság, ami nem nyújt garanciát sem az elsődleges faipar, sem a bútoripar egymáshoz kapcsolódó termelésének biztonságára.

Ezek a szubjektív fékek késleltetik az előrehaladást és mindaddig hatnak, míg az együtt-

működés kölcsönös akarását tettekkel nem bizonyítják.

Az eddig elmondottakkal azt a meggyőződésemet nyilvánítom, hogy közös céljaink megvalósítási ütemét illetően indokolatlanul lemaradtunk.

Felgyorsítja a kibontakozást a bútoripar fejlesztésére irányuló népgazdasági igény és ebből következő az a bútoripari felismerés, hogy a fejlesztési feladatnak csak úgy tud megfelelni, ha az elsődleges faipart — célszerű munkamegosztással — *gyártó partneri rangra emeli*. Mi ezt a szerepet szívesen vállaljuk.

A helyzetet, igényeket, lehetőségeket a számok fejezik ki, ezért elkerülhetetlen a számoknak, mint bizonyító anyagnak az arányosítása.

Az együttműködési szándék és az erősödő bizalom légkörében közösen számszerűsítettük az elsődleges faiparral szemben támasztott bútoripari igényeket 1975-ig, majd 1980, illetve 1985-ig. Állítjuk és bizonyítjuk, hogy ezeket az igényeket — a közösen rajtunk múló feltételrendszer kielégítése esetén — maradéktalanul teljesíteni lehet.

1975-ig a bútoripar évenként $103/m^3$ légszáraz fenyő szelvényárut, illetve ebből 30%-ban nyár szelvényárut használ fel.

Ebből a szelvényáruban számított alkatrész igénye:

14/ m^3 légszáraz fűrészelt bútorlécet,

31/ m^3 száraz gyalult bútorlécet,

17/ m^3 száraz kész, szerelhető alkatrészt

kész átvenni. A többi, 41/ m^3 -t szelvényáruban kéri.

Szükséges még 187/ m^3 kemény lombos légszáraz szelvényáru (tölgy, bükk, gyertyán, kőris, cser, akác stb. fafajokból), illetve ebből szelvényáruban számított alkatrész igény 15/ m^3 légszáraz, fűrészelt bútorléc 60/ m^3 száraz, gyalult bútorléc 18/ m^3 száraz, gyalult, megmunkált szerelhető alkatrész.

A többi 94/ m^3 -t szelvényáruban kéri a hazai lombos fafajokból, meghatározott árnyokban.

Forgács- és pozdorjalapból 97/ m^3 igény jelentkezik.

Szükséges még méretre szabva 49/ m^3 , amelyből 10/ m^3 -t felületkezelt kell legyen.

Farostlemezből 39/ m^3 -es lap igény, emellett további 18/ m^3 méretre szabott, ezen belül 3/ m^3 felületkezelt szükséges.

Furnírból 24,5 millió m^2 -es igénye van.

A mai 1973. évi igények alig maradnak el az 1975. évre előirányzottól.

Az 1980. évi igények a fenyő és nyár gyalult kész alkatrészekből mintegy 20—22%-os, a

lombosfa igények gyalult és kész alkatrész alakban mintegy 25—30%-os növekménnyel haladja meg az 1975. évi igényeket.

Az 1985-ös igény fenyő és nyár fafajokban, gyalult és kész alkatrészekben tovább bővül, az 1975. évi mennyiségnél 52%-kal.

A lombos fafajokból gyalult és kész alkatrész igény az 1975. évit 61%-kal haladja meg, egyidejűleg 3—5%-kal csökken a nyers bútortörzsi igény.

— A forgácslap igény — pozdorjalappal együtt — 1980-ig az 1975. évihez viszonyítva 25%-kal, 1985-ig 27%-kal növekszik. Ezen belül azonban a méretre szabott, felületkezelt idomsajtolt igény 1980-ig 100%-kal, 1985-ig további 100%-kal növekszik.

— A farostlemezből jelentkező *távlati, méretre szabott, felületkezelt* igények — az összes lap-igény jelentéktelen növekvényen belül — 100%-ot meghaladó mértékben nőnek.

— A furnír-igény vonatkozásában távlatban 1—2 millió m² többlettel számol.

Az igényeket azért volt szükséges és célszerű érzékeltetni, hogy ezeket szembesítsük a reális források számaival, illetve a mai helyzettel.

1970. évben a MÉM erdő- és fagazdaságai bútortörzsből 6,1/m m³-t (a szükséglet 21%-át),

a szárított bútortörzsből 0,6/m m³-t (a szükséglet 6%-át),

a hasított megmunkált bútortörzsből 0,25/m m³-t (a szükséglet 0,7%-át).

1972. évben a nyers bútortörzsből az igény 50%-át (14,7/m m³-t),

szárított bútortörzsből az igény 0,7%-át (0,6/m m³-t),

a szárított megmunkált bútortörzsből az igény 2,7%-át (1,1/m m³-t) elégtettünk ki.

A bútortörzsi 1973. évben is szelvényáru szükségletét nagyobb részben az ERDÉRT telepeiről, kisebb részben közvetlenül a fagazdaságoktól biztosította. A bútortörzsi faáru igényeinek mintegy 6%-át szerezte be közvetlenül a fagazdaságoktól, további 5%-át más fafeldolgozó üzemektől. (TSZ stb.)

1973. évben az eddig január végéig kötött szerződések szerint bővül a közvetlen termelői kapcsolat

— nyers bútortörzsből 7,6/m m³, a szükséglet 26%-a,

— száraz, gyalult bútortörzsből 3,9/m m³, a szükséglet 4,5%-a,

— méretre megmunkált alkatrészből 1/m m³, a szükséglet 2,8%-a.

Vélelmezzük, hogy az év folyamán kétszereződik a közvetlen kapcsolat révén szállított mennyiség.

Ez tehát a helyzetkép, a szükséglet és fedezet aránya, az egymásra találás fényképe.

Miért csak ennyi, miért nem több? — merülhet fel a kérdés esetleg

Az erdő- és fagazdaságok — tagvállalatunk — 1972. évben 1770/m m³ gömbfát, ebből 1004/m m³ rönköt, a TSZ-ek, egyéb faipari üzemek 288/m m³ gömbfát, ebből 140/m m³ rönköt fűrészelték fel, amelyből 644/m m³ a fenyő.

Az összes 2058/m m³ felfűrészelt gömbfa.

1,2 millió m³ szelvényáruja — fafajonként is vizsgálva — lehetővé tette volna és a jövőben még inkább biztosítja a bútortörzsi 103/m m³ fenyő és nyár, illetve 183/m m³ lombos szelvényáru, vagy az ezekből készíthető bútortörzsi-igény kielégítését, az igény a ma termelt mennyiségnek csak 24%-a. Vállalható az igény kielégítése nagy részben hazai termelésből 1975-től farost- és forgácslapból, furnírból.

A furnír kérdésben érdemes volna a népgazdasági érdekekhez igazodva elfogadni 15—18 millió m² hazai fából készült furnírt, furnírhelyettesítő megoldást. 7—8 fafajból képes a hazai erdő- és faipar 25—30/m m³ késelhető alapanyagot adni és ebből 15—18 millió m² furnírt termelni. Afrikából kevesebb gömbfát kellene importálni, ebből itthon furnírt csinálni és ezt az exkluzív fizetőképes kereslet fedezeteként felhasználni.

A szükségleti és fedezeti számok értéksorai egyértelműen tanúsítják, hogy a bútortörzsi hosszútávon mintegy évi 2 milliárd Ft faipari termék biztos, első számú potenciális vevője. Az elsődleges faipar legfontosabb, legbiztosabb piaca, aminek megszerzéséért, megtartásáért érdemes felnőni az igények szintjére. Ehhez a vállalati gazdasági érdekek kapcsolódik a velünk szemben támasztott népgazdasági követelmény is, hogy a termékeinkből jelentkező hazai igényeket elégítsük ki.

Egyértelmű érdekeink ellenére a fagazdaság, elsődleges faipar oldaláról, a gyorsabb fejlődést akadályozó okok közül ki kell emelni:

1. a közgazdasági szabályozók elemeinek korábbi fékező hatását,
2. a fűrészipar korszerűtlenségét (a ma fűrészelt gömbfa 43%-át 800-as szalagfűrészeken dolgozzuk fel),
3. a szárítók, gőzölők hiányát,
4. az irányítás-, művezetés-, végrehajtás szintjén meglévő szakemberhiányt,
5. azt az irreális reményt, hogy a részleges piacgazdálkodás és önállóság előnyeit spon-tán üzletkötésekkel előnyösen kihasználhat-ják.

A bútortörzsi oldaláról általunk érzékelt magatartást befolyásoló okok közül kiemelhetők:

1. az árak közös kialakításában tanúsított passzív magatartás,
2. a kezdeti bútortörzsi törekvés, hogy a bútortörzsi fejlesztése keretében a kedvező állami, anyagi preferenciák felhasználásával az elsődleges faipar vertikumához jobban illeszkedő tevékenységet is átvegyenek,
3. az elsődleges faipar fejlesztési és fejlődési képességének vitatása, lebecsülése,

4. az elsődleges faipar és bútoringipari megosztottság, vélt piaci előnyeinek kihasználása, a „fabőségből” eredő termelői versengés előnyei,
5. a bútoringipar tényleges faalapanyag igényeinek közép- és hosszútávú tisztázatlansága,
6. a jogos bizalmatlanságukból táplálkozó, helyes termelési biztonságra törekvés, a fagazdaság garanciaképtelensége.

Az egymással szemben éveken át kölcsönösen hibás magatartásunk egyéb következményei a fentieknek a szövödménye.

Az akadályok feloldása érdekében 1972 második felében és 1973-ban együttműködésünkre előnyös hatású változások történtek. Így a mi oldalunkon:

ad. 1. A közgazdasági szabályozók közül az árkorrekciók csökkentették az export-import hazai termék árkülönbségeit, a hazai szükségletnek hazai termékekből való kielégítése ellen ható árhatásokat, segítik a fenyőnek hazai fatermékekkel való helyettesítését. Az új árak még mindig nem serkentik elég hatásosan és egyértelműen a feldolgozóipart és bútoringipart arra, hogy minden használható termékét egymásnak adják, illetve egymástól vegyék, de az ingadozó rövid távú konjunkturális külső csábító hatásokat — némi Főhatósági terelésekkel — a hosszútávú biztos érdekek alá kell rendelni.

Ennyi önfegyelmet talán kibírunk önmagunkból termelni. (Ez az ingadozó magatartás kölcsönös.) A fagazdaságok szívesen exportálnak, a bútoringipar szívesen vásárol egyes import fatermékeket.

Az elvonási rendszer módosítása 1973-tól preferálja a bútoringipari termelési kooperációt, a magasabb készülségi fokú termék termelését.

A fejlesztési forrásaink évi 60—70 millió forinttal növekedhetnek, ami a saját forrás növelésén túl, egyidejűleg a bonitásunkat, hitelképességünket is javítja.

A bérigazgatási lehetőségeinket javítja a termelési érték növekedése. Bár egyes helyeken még korlátja lehet a mai szabályozottság a gyártmányfejlesztésnek.

Igen jelentős az az évi 100—200 millió Ft forgóalap bővítési lehetőségünk, ami a szűkös szárítókapacitás mellett lehetővé teszi 40—50 000 m³ szelvényáru hosszabb készletezését, légszárítását. A közvetítő fakereskedelem árnövelő közbeiktatása ennek révén csökkenthető, ami kölcsönösen gazdasági előnyökkel járhat. (Felesleges szállítások csökkentése, kereskedelmi árrések megszüntetése stb.)

A legjelentősebb közgazdasági hatásnak azt tartom, hogy az igények ismeretében az erkölcsi és anyagi ösztönzők hatására, célirányított

fejlesztést, termelési módszert, gazdaságos, kombinált értékoptimális választékszerkezetet lehet kialakítanunk, ami a nyersanyag magasabb arányú fajlagos hasznosulását eredményezheti. Itt jelentkezik az a lényeg, hogy a bútoringipar számára az alkatrészeket olcsóbban adjuk, ugyanakkor ennek révén a magunk számára magasabb jövedelmet érünk el.

ad. 2. Fűrésziparunk korszerűsítése az V. ötéves terv központi programja. Olyan 30—50 000 m³ kapacitású korszerű, vertikális középüzemeket tervezünk építeni, illetve a meglévőket rekonstruálni, ami termelékenyen, magas műszaki színvonalon igényeket kielégítő félkész termékek gyártására képes. 1975-ig rekonstrukciók révén mintegy 200 000 m³, 1980-ig 1.5 millió m³ kapacitású üzem létrehozása szerepel programjainkban.

ad. 3. A szárítókapacitás ma bruttó 27 000 m³, amiből 12 000 m³ kapacitás számítható közös céljainkra, 1975-ig saját erőből további 30 000 m³ szárítókapacitás létrehozása van folyamatban, amelynek 50%-a bútoringipar rész célra irányított kapacitásnak tekinthető. Bár a kooperáció optimumához 1975. évre 126 000 m³ szárítókapacitás szükséges, amellyel szemben önerőből e célra mintegy 28 000 m³ kapacitást bírnak létrehozni, reális olyan beruházási programot előirányozni, amelyik a még hiányzó 100 000 m³ szárítókapacitást megteremti. Jelentős ebből a szempontból az a már meglévő adottság, hogy egyidejűleg a szükséges mértékű légszáraz szelvényáru és bútoringipar — a nálunk rendezett forgóalappal — az igény szintjén kielégíthetjük.

ad. 4. Átfogó szakoktatási, továbbképzési programot készítettünk szakember-szükségleteink biztosítására. A végrehajtásban számítunk a bútoringipar, a Bútoringipari Tervező Iroda segítségére is.

ad. 5. A bútoringiparral való hosszútávú tartós termelési kooperáció — együttműködés, szervesen illeszkedő termelés — fejlesztés, kölcsönösen előnyös anyagi érdekek kielégítését létfontosságúnak tartjuk. Ennek szellemében és irányában a MÉM-hez tartozó erdő- és fagazdaságok, faipari vállalatok egyesülésbe tömörült igazgató tanácsa múlt év decemberében akcióprogramot tartalmazó határozatot hozott.

A határozat alapja a bútoringiparral közösen 1985-ig — 5 éves ciklusokra bontva — kidolgozott, a bútoringipar mennyiségi és minőségi igényeit, egyéb garanciális feltételeit, tartalmazó együttműködési tanulmányt.

Egyértelmű az a felismerés, hogy a bútoringipar termelési biztonságát, jogos gazdasági érdekeit csak olyan megoldás elégíti ki, amelyik a bútoringipar teljes faanyagigényét — méret-, fafaj- és

minőség spektumában, időütemezéseiben biztosítja.

A bútóripar számára elfogadható vásárolt termék árszintet csak úgy lehet biztosítani, ha az alkatrészek nagyrészt, nagyobb szériában lehet gyártani. Ilyen megoldás a sok száz elsődleges fafeldolgozó és bútóripari vállalat mellett csak úgy alakítható ki, ha az elsődleges feldolgozást koncentrálnak, a vevőket igényeik szerint a feldolgozó centrumokhoz orientáljuk, és a teljes körben részt vevők között tartós anyagi érdekközösséget hozunk létre.

Elképzeléseink szerint az igényeket az országban 12 körzetben összevonhatjuk. Ezekben a körzeti központokban kell az odaszállított szelvényárut félkész terméké feldolgozni. Ez a megoldás csökkenti a beruházási igényt, garanciát nyújt az egyenletes, biztonságos bútóralkatrész szállításra, kedvező árak kialakítására, a nyersanyagot szállító, feldolgozást végző, és félkészárut vásárló vállalatok gazdasági érdekeinek kidolgozására, érvényesítésére. Számításaink szerint mintegy 700 millió Ft beruházással kialakíthatók a feldolgozó centrumok, amihez szerény saját forrás mellé, főhatóságunk és a Könnyűipari Minisztérium segítségével hosszúlejáratú, kedvező kondíciójú hitel szükséges. A saját forráshoz tagvállalataink anyagi ereje mellé a kooperáló bútóripari vállalatok anyagi alapjai, esetleg átadandó eszközei gyorsító hatással lennének.

1973. évben tervünk szerint 3 körzet (Zala, Szolnok, Budapest) beruházási programját készítenénk el, az ERDŐTERV, a Bútóripari Tervező Iroda és a FAKI bevonásával, amiből 1974. évben már értékesíthető termék lehet. A beruházási programokat folytatnánk, 1975—76-ig befejezhetnénk. Célratorő közös erőfeszítés eredményeként 1977. évtől már maradéktalanul elláthatnánk igényei szerint a bútóripart alkatrészekkel.

A lapfélésegekből a gyártó faipari vállalatoknál alakulna ki a célratermelés.

Magunkra hagyatva a teljes program 1980 előtt nem volna megvalósítható. Addig is, míg az átfogó kapcsolatok révén a vázolt módon az igényeket ki tudjuk elégíteni, a vállalatok közötti kétoldalú kapcsolatok keretében az igények 15—20%-a kielégíthető lesz.

Amit még közösen tenni kellene: Bútóripari vállalatokként meg kellene határozni azokat a vezér-termékeket, és méret-variációkat, (méret, minőség, mennyiség) amelyekre évenként szükség van. A divatváltozás hatásait az alkatrész gyártó üzem képes lesz rugalmasan követni. Ennek alapján ki kellene alakítani az alkatrészgyártó centrumokkal összekapcsolható bútógyártást. Ilyen módon ki lehet alakítani az alkatrész-gyártó centrumok gyártmányszerkezetét, meghatározható lenne ennek nyersanyag-szükséglete, gépszükséglete, elkészíthető lenne

a beruházási program és kiviteli terv, tisztázható lenne az anyagi forrás szükséglete és fedezete. Ezeket a feladatokat ez évben közösen elvégezhetnénk.

— Jelentős népgazdasági érdek az is, hogy a hazai szükséglet fedezetén belül mutatkozó ilyen jellegű terméktöbbletet gép- termékcseré keretében exportáljuk, ami devizahitelek elnyerésével csökkenthetné a saját forrás és belső hitel szükségletet, ennek nagyobb terheit. Egyben gyorsítanánk az elsődleges faipar műszaki fejlesztésének, korszerűsítésének ütemét. Ezt az exportálható kontingenst közösen tisztázhatnánk.

— Ki kellene dolgoznunk közösen az elsődleges faipar és bútóripar termelési kooperációjának gazdasági érdekeltiségi rendszerét, hogy a közgazdasági szabályzók alkotásánál ezeket a célszerű, sajátos, tartós kapcsolatokat érdekeinknek megfelelően honorálhassák.

— A tisztázott bútóripari termék — méret-, minőség, mennyiségi igény alapján — közösen próbatermeléssel összekötött árkalkulációt kellene készítsünk minden, a kooperációba bevont termékre, amelynek alapján hosszabb távon rögzíthetnénk a termékek árait, hogy a jogos és méltányos jövedelmezőséget mindkét fél elérje.

— Szükség szerint szabványokat, házi szabványokat kellene alkotnunk, a szakmai szállítási feltételeket szükség szerint újra szabályoznunk.

— Bútóripari vállalatokként célszerű volna megállapítani, hogy az elsődleges fafeldolgozás keretébe utalt kooperációs termelés céljára mikor, milyen gépet, felszerelést, esetleg anyagi forrást, milyen feltételek mellett lehetne átadni, hogy ezek az eszközök a beruházási programok készítésénél érdemben figyelembe vehetők legyenek.

— Végül a bútóripari gyártástervező és egyes bútóripari vállalatok gyártmánytervezőit a félkész alkatrészek gyártástechnológiáinak megtervezéséhez igénybe vennénk az ERDŐTERVvel együttműködésre kérve őket.

Meggyőződésem, hogy a vázolt együttműködési program nem sérti gazdasági mechanizmusunk elveit, a vállalatok szuverenitását, mert népgazdasági érdeket, jól felfogott vállalati érdekeink alapját szolgálnák.

Sok részletkérdés volna még felsorolható, ezek azonban önmaguktól a folyamatos együttműködés keretében megoldhatók, akkor, ha az együttműködési szándék kölcsönösen komolylyá válik, és ebből akarat, cselekvés lesz.

Hiszem, hogy a végcéllet illetően azonos szándékú emberek — álljanak bármely oldalon — előbb-utóbb megtalálják egymás kezét és a ma még taszító akadályokat elhárítják, mert a racionális logika ezt követeli.

Dr. Madas András Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi miniszterhelyettes elvtárs felszólalása

Jól eső érzéssel köszönöm meg a FATE-nak, hogy ezt az értekezést, konferenciát összehívta.

A megjelenők széles és reprezentatív köre, a tanácskozási eddigi légköre azt igazolja egyértelműen, hogy megérték a szubjektív emberi feltételei annak, hogy az együttműködés a bútorigar és a bútorigart kielégítő fűrész és lemezipar között most már gyors ütemben fejlődjön. Különösen szeretném kiemelni azt a szakszerű magatartást, fellépést, hangulatot, ami az eddigi felszólalásokból érezhető volt.

A bútorigart kiszolgáló fűrész- és lemezipar az elmúlt 25 év alatt egyenlőtlenül fejlődött. A farost és forgácslap gyártás nyugat- és észak-európai színvonalú mind a gyártás méretét, mind minőségét illetően, nyersanyagát tekintve pedig azt lehet mondani, hogy egyedülállóan érdekes a keményfa felhasználásában. A fűrészipar viszont jelentősen elmaradt, több okból, és érdemes erre néhány szót vesztegetni.

Az ötvenes évek elején, amikor egy nagy erdősítési programot indítottunk az első ötéves tervben, a fűrészipar azért maradt hátra, mert egyrészt a nehézipar fejlesztése volt soron, tehát a fűrészipar, mint könnyűipari ágazat nem kapott prioritást, de ezenkívül az akkori vezetőknek volt egy olyan véleménye, hogy Magyarországon nagyon kevés az erdő és erre ipart fejleszteni nem érdemes.

Az 1960-as években már több lehetőség lett volna a fejlesztésre, de tulajdonképpen azért nem ment előre a fűrészipar, mert 1957 után kialakult az erdőgazdaságoknál egy úgynevezett fagyártmányipar, rendkívül primitív, de mennyiségi feldolgozásra azért alkalmas, és így a kettő együtt, a hagyományos fűrészipar és az erdőgazdaságok, fagyártmány feldolgozó üzemei mennyiségileg a rönk mennyiséget fel tudták dolgozni, a minőségi követelmények pedig akkor még nem álltak ennyire előtérben. Tulajdonképpen sohasem lehetett egész világosan tisztázni a végterméknél, — tehát az építőiparnál és a bútorigarnál jelentkező minőségi hibákból azt, — hogy mennyi abból a bútorigaré, az építőiparé és mennyi az erdőgazdaságé. Most itt ismerjük el, hogy nem tudott az erdőgazdaság és az elsődleges faipar megfelelő minőségű anyagot szállítani a feldolgozó iparágaknak.

Amint azonban egész népgazdaságunk az intenzív szakaszba lépett, a minőségi követelmények szinte egyszerre jelentkeztek számos vonalon.

A bútorigarban is, az építőiparban is, ezeket az igényeket azonban a nagyon elmaradott fűrészipar kielégíteni nem tudja. Ezért került napirendre a fűrészüzemek rekonstrukciója. A mai magyar fűrészüzemek méretpontos, száraz

anyagot nem tudnak előállítani s nem tudnak előregyártott alkatrészeket sem gyártani.

A fejlődés útja eléggé világosan kirajzolódott most már előttünk, és ez azt jelzi, hogy az országban levő ismert néhány nagyobb fűrészüzem és körülbelül kétszáz fagyártmány üzemből azok helyén, részben esetenként új helyen maximálisan harminc-negyven teljesen korszerű fűrészüzemet kell létesíteni. Azonban, amilyen mértékben csak lehet már meghatározott profillal és célra orientáltan.

Arra gondolunk, hogy a fő profilok az alábbiak lehetnek:

fűrészüzem bútorigari feldolgozásra, fűrészüzem építőipari feldolgozásra, fűrészüzem export célra és lesznek majd olyan fűrészüzemek, melyek általában szelvényárut gyártanak. A fő profil majdnem egészen biztosan egyetlen egy üzemben sem lehet teljes körű, csak jelzi a fő irányt, gyakorlatilag a vertikumot és amellet természetesen más profilokba tartozó termékeket is elő fognak állítani. Nézzük meg röviden, milyen intézkedések szükségesek.

Szükséges, hogy ebben a kérdésben a két minisztérium egyetértsen. A két minisztérium — most már nyugodtan állíthatjuk, — ebben teljes egészében egyetért. Tehát, nem csak azt hajtjuk végre, amire minisztériumi határozat is kötelez, hanem egyetértünk abban, hogy az ötödik ötéves tervre és a hosszú távú terv időszakára, ezt az együttműködést kiszélesítsük és elmélyítsük.

Egyetértés van abban is, hogy felül kell vizsgálni az 1973—1975. évek, — tehát a negyedik ötéves tervidőszakát is, mert a jelek azt mutatják, hogy kimerültek a fejlesztés pénzügyi tartalékai egyrészt, ugyanakkor az együttműködés egy sor területen azt mutatja, hogy gyorsabban tudnánk előbbre lépni, már 1973-ban, 1974-ben, 1975-ben is, hogy megalapozzuk az ötödik ötéves terv erőteljesebb fejlődését.

Meg fogjuk vizsgálni és az illetékes szervekhez fogunk fordulni és a saját házunk táján is körül nézünk, hogy milyen eszközöket lehet biztosítani már a negyedik ötéves tervben egy gyorsabb fejlődéshez. Nagyon fontosnak tartom, és erről volt szó — tulajdonképpen Kiss elvtárs egyik megjegyzéséhez csatlakozom, — hogy most már konkrét kapcsolatok alakuljanak ki az egyes fűrészüzemek és a bútorigarak között.

A Lenti községben levő fűrészüzem rekonstrukciójára fog sor kerülni és ezt már úgy szeretnénk megszervezni, hogy a zalaegerszegi és nagykanizsai bútorigarakkal most már együttesen történjen meg a fűrészüzem profiljának a meghatározása. Talán azt is mondhatnánk, hogy egy mintaüzemnek tekintjük, amelyen keresztül szeretnénk mi is látni, milyen konkrét és gyakorlati nehézségeket kell elhárítani ahhoz, hogy ilyen együttműködés kialakuljon. Itt

kell lényegében arra választ kapnunk, hogy az érdekeltség vonatkozásában, — persze a bútóripar és a fűrészipar érdekeltségében, — milyen gondokat és problémákat kell megoldani.

Miután több mint két évtizedig Tervhivatalban dolgoztam, és a minisztériumban a nemzetközi ügyeket is vezetem, tudok néhány példát mondani arra vonatkozóan, hogy az elvekből lefelé haladva, a gyakorlatban milyen nehézségekbe ütközik egy ilyen együttműködés.

A KGST-nek számos, nagyon komoly határozata van a kooperáció kiszélesítésére. Kormányunk ebben messzemenően élenjár. Amikor azonban leérünk egy konkrét üzemhez, akkor a szabályok százai akadályozzák egy ilyen kooperáció együttműködését. Csak egy példát említek.

Az Agárdi Állami Gazdaság kooperációban dolgozik, korszerű istállók építésében egy Csehszlovák céggel és Lengyelország felé is szeretnének szállítani, tehát ez egy háromoldalú ügy. Ahhoz, hogy a csehszlovák fél által szállított alkatrész Lengyelországba kivihető legyen, azt át kell hozni Magyarországra, mert csak itt vámolható el és akkor mehet ki mint magyar kooperáció. Ez csak egy példa, de a tarsolyomban még vagy ötven ilyen van, ami jelzi, hogy az elvekben való egyetértés nagyon fontos lépés, de le kell menni az egész apró részletekig ahhoz, hogy egy ilyen ügynek mindenféle nehézségét világossá tudjuk tenni. Nekem tehát az volna a javaslatom, hogy Zala megyében, ahol egyébként a megyei pártbizottság és a megyei tanács elnöke is most nagy érdeklődést mutat a téma iránt, — tehát meg vannak az összes feltételek, van fa, az üzem rekonstrukcióra kerül, van bútorgyár, a politikai és államvezetés érdeklődése is biztosítva van, minisztériumi támogatás is van, — minél gyorsabban alakítsuk ki egy ilyen minta üzemen keresztül a hasznosítható és általánosítható feltételeket is.

Megemlítem itt, hogy az egyik ilyen nagy siker, — hogy ha az alkatrészgyártás a bútóripari üzemen belül történik az üzem érdekeltsége az, hogy a beérkezett nyersanyagot maximálisan felhasználja, ha ez az alkatrészgyártás kimegy a fűrészüzemhez, akkor a bútóripari vállalat érdekeltsége az, hogy csak kifogástalan minőségű alkatrészt kapjon. Ez helyes is.

A probléma tehát ott jelentkezik, hogy ugyanazért az árért a bútóripar jogosan egy jobb anyagot akar kapni, az erdőgazdasági fűrészüzem pedig a kalkulációjából azt hozza ki, hogy az ő kalkulációjába az nem fér bele.

Tehát ezt most végig kell nézni. Én amellet vagyok, hogy a minőségi követelményeket itt elsődlegesnek kell tekinteni, tehát lépünk előre a minőség vonatkozásában, de keressük meg másik oldalon is az érdekeltséget.

Egészében; meggyőződésem, mind a két vál-

lalat jól fog járni, ha segítjük őket, hogy ezt a kooperációt jól építsék ki, mert a termelékenység a bútóriparban is emelkedni fog, erről már itt hallottunk. Érthető, hogy alacsonyabb termelékenységű folyamatokat kiadnak, és az a szakmunkás, aki egyébként képes egy magasabb termelékenységű folyamatot végezni, az azonnal átáll és a termelékenység nő. A fűrészüzemben is nő a termelékenység, mert az alkatrészgyártás, érthetően, mennyiségi egységre vetítve nagyobb értékű, és azt a fűrészüzemi munkás, bizonyos betanítás után el tudja végezni. Tehát, ha mind a két vállalatban nő a termelékenység az akció révén, akkor ennek a vállalat eredményeiben is meg kell jelennie.

Itt a legfontosabb az, hogy mind a két fél — nem mondom, hogy az egyik jobban, mint a másik — vegye figyelembe a másik fél szempontjait is. Tehát arányt kell találni a kooperációból szerezhető előnyökben. Ha mind a két fél azzal ül le, hogy ezen én akarok keresni, de engedem, hogy a másik fél is keressen, mert másképp nem jön létre az együttműködés, akkor ezt nyilvánvalóan létre lehet hozni. Rendkívül fontosnak tartom azt, hogy a kialakult feltételeket hosszabb távra rögzíteni kell.

Célszerű tíz évre egy keretszerződést kötni és rögzíteni öt évre részleteiben is, és meg kell állapotni a változás feltételeiben is, nehogy a kooperációba kívülről bejelző változás szétrobbantsa a kooperációt. Kívülről jövő változás lehet az általános népgazdasági szabályozó rendszer változtatása. Nagyon jól ismerjük ezt a nem túlságosan szimpatikus kifejezést, hogy begyűrűző árak. Ez az elmúlt két évnek a nem nagyon kívánatos eredménye. Reméljük, hogy most a kormányintézkedések nyomán azért ez erősen limitálódik, de azért mégis a mi népgazdasági tervünk is tartalmaz minden évben úgynevezett egy-két százalékos árnövekedést, ami ha az ipar nagy területein nulla, például a szerszámgyártásban, egyes területeken lehet tíz és tizenöt százalék, és ez egy ilyen kooperációt agyonüthet.

Tehát abban is meg kell állapotni, hogyha valamelyik területet éri egy ilyen begyűrűző változás, mit kell az egész területen tenni. Lehetőséges, hogy azonnal mind a két minisztériumnak kell intézkedni valamilyen formában, hogy az nyomon követhető legyen. Tehát nemcsak az adott helyzet statikus elemeit kell rögzíteni, hanem a változás megjelenésének jelzését és a változás következményeinek a keresztülvitelét.

Úgy gondolom, hogyha a két minisztérium együttműködik, és ebben egyetértés van az ötödik öt éves terv előkészítésén, akkor biztosíthatjuk egy olyan ütemű, fejlesztés anyagi feltételeit, amely fejlesztést az ésszerű tervezés és a gyakorlati kivitelezés szabályoz be, és nem az anyagi eszközök. Erre kell törekednünk, és úgy látom, hogy ennek a feltételei meg is értek.

Rieperger László BUBIV vezérigazgatóhelyettesének előadása: A bútorigipari üzemek közötti együttműködés tapasztalatai

A bútorigipar fejlődésének jelentős szakaszát zárta le az 1965-ben rendezett V. Faipari Konferencia, melynek témája a „Nagysorozatgyártás feltételei a faiparban” volt. A szekció ülések előadói, a tanácskozáson részt vett szakemberek egyérelműen arra a megállapításra jutottak, hogy a faipar és ezen belül a bútorigipar is eljuttott arra a fejlettségi szintre, mely lehetőséget nyújt a következő időszakban a gyáripari termelési mód nagyobb ütemű és főleg szélesebb körű alkalmazására.

A konferencia megállapításait az elmúlt években megvalósult műszaki fejlődés igazolta még akkor is, ha az iparág nem teljes keresztmetszetében következett ez be. A megvalósult beruházások olyan korszerű kapacitásokat hoztak létre, melyek bár számszerűleg az üzemek kis hányadát érintették, de termelési volumenükben főleg műszaki színvonalukban az iparág meghatározó tényezőivé váltak.

A gyárak és ezen belül is technológiai szakaszokra koncentrált fejlesztés tovább növelte az ipar elaprózottságából már adódott színvonalbeli különbségeket. Mindinkább erősödött az a tendencia, hogy a bútorgyártásban a lap és a fűrészáruból készült alkatrészek előállítására, vállalaton belül is két külön egymástól alapvetően különböző termelési fejlesztési feladatot képez.

Ez a felismerés, melyek a hivatkozott konferencia alatt már körvonalazva lettek tesztek indokolták, hogy ma a feldolgozóipar és a bútorigipari üzemek közötti együttműködés idősebb kérdéseivel foglalkozzunk és a kezdeti lépéseknek nevezhető ez ideig folyamatban levő spontán kialakult kapcsolatok tapasztalataiból kiindulva vizsgáljuk;

I. A fejlődésből törvényszerűen következő együttműködés szükségszerűsége.

II. Az eddig kialakult együttműködés tapasztalatait.

III. Az együttműködés perspektívája és meggyorsításának érdekében teendő intézkedéseket.

Az „Ankét” tárgyát képező kérdés-komplexum — az egész faipart átfogó — olyan alapvető célkitűzést fogalmaz egy mondatba, mely lényegében, végső célnak a faiparban egy magas szintű munkamegosztás kialakulását tekintí. Ezért előadásomban teljességre való törekvés nélkül a bútorigipari munkamegosztás;

1. Több telepes bútorigipari vállalatok belső együttműködése (szakosodás),

2. Önálló vállalatok közötti együttműködés,

3. Az elsődleges faipar és a bútorigipari vállalatok közötti együttműködés,

lehetőségeit, és eddigi tapasztalatait kívánom felvázolni.

I.

A fejlődésből törvényszerűen következő együttműködés szükségessége

Az elmúlt időszakban végrehajtott nagyarányú fejlesztés a bútorigipar széttagoltságát és ezzel egyidejűleg a meglévő műszaki színvonalbeli különbséget még inkább fokozta. Felvetődhet a kérdés, hogy ezek szerint a bútorigipar IV. ötéves tervében végrehajtott, vagy még megvalósuló beruházások — melyek elsődlegesen a lapalkatrész megmunkálás és felületkezelés fejlesztésére koncentráltak —, hibásan lettek meghatározva, mivel nem a teljes technológiai folyamat együttes színvonal növelését eredményezték? A válasz egyértelműen nem lehet, mivel az iparág százon felüli önálló jogi egységeit teljes technológiai keresztmetszetekben egyidejűleg fejleszteni műszaki-gazdasági képtelenség. Ezen felül még az is alaposan megfontolandó a nagy termelőkapacitású korpuszbútorokat gyártó vállalatoknál, mint a BUBIV Kanizsa, Zalaegerszeg, Cardo stb. a fűrészáru igényes alkatrészgyártás távlati fenntartása és fejlesztése is.

Ha tehát elfogadjuk, hogy a bútorigipari fejlesztések tendenciájukban helyesek, akkor szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy az ipar teljesen a szakosodás felé halad, melynek következményeként átmenetileg olyan feszültségek (műszaki-gazdasági) lépnek fel, melyek gazdaságos feloldása csak egy magasabb szintű együttműködéssel képzelhető el.

Ezek a feszültségek, amelyek mint az együttműködés felé ható kényszerítő hatást a vállalatok (fejlesztett — nem fejlesztett) nagy része ma már többé-kevésbé érzékeli, a következő tényezőkben jelentkeznek:

1. Az ipar széttagoltsága miatt kialakult kapacitásbeli különbség fokozódik

a) Különösen a kisüzemek vertikális fejlesztése területi, gazdasági, akadályok miatt gyakorlatilag teljesen leállt. Közvetlen piacra való termelésük elavult gyártmányaik miatt és a nagyüzemileg előállított termékek rohamosan fokozódó megjelenése folytán — mindinkább labilissá vált. Ide tartoznak a vegyesipari szövetkezetek és a vegyesipari tanácsai vállalatok bútorigipari részlegeinek zöme. De ide sorolhatók mindazon kisbútorigipari egységek, amelyek (kivéve a stílbútort termelőket) vertikális fejlesztése még középüzemi szinten oldhatók meg gazdaságosan. A feszültség feloldása a közvetlen piacra való készáru termelés visszafogása és a szakosított alkatrész, vagy kiegészítő bútorok termelésére való átállása folytán képzelhető el. Ezen az úton elérhető, hogy egy rövid technológiai szakaszt igénylő alkatrészgyártás gazdaságosan fejleszthetővé váljon.

b) A nagyüzemeknél vállalaton belül találjuk meg különösen a rekonstrukcióval fejlesztett egységeknél a lapalkatrész és a fűrészáruból készülő alkatrész gyártása között

mutatózó kapacitás színvonalbeli különbséget. Ezen vállalatoknál a tudatos fejlesztés következménye, mivel előre számoltak azzal, hogy fűrészáru szükségletüket perspektívában más vállalatoktól szerzik be. Ezen koncepciónak az a műszaki-gazdasági alapja, hogy meglevő technológia területükön, lapmegmunkáló és felületkezelő gépsoraik kapacitását az adott létszám mellett csak külső kooperáció igénybevételével tudják kihasználni.

Az ipar széttagoltságából adódó feszültség feloldása a kis és nagy vállalatokat egyformán a szakosodott munkamegosztásra, együttműködésre kényszeríti.

2. A műszaki színvonalbeli különbségek növekedése

A bútorigipari technológia és főleg a technika rohamos fejlődése magával hozta, hogy egy új gép beállítása egy új anyag új technológia alkalmazása további színvonalbeli differenciát okoz iparágban, de magán a fejlesztő vállalatban belül is.

Ez a differenciálódás, a nagyvállalatoknál egy-egy technológiai szakasz komplex fejlesztéseivel feloldható és adott egységnél a szakosodással lényegében megszüntethető.

Nem mondható ugyan ez el az előbbi pontban vázolt kis egységeknél, mivel komplex fejlesztésre képtelenek. Igaz, hogy találhatunk olyan kis termelő egységeket, ahol a műszaki színvonal növelésére szolgáló törekvés egy-egy új gép beszerzésében mutatkozott, de üzemeltetésük magasabb igényt (sűrített levegő, porelszívó) már igen nehezen, nagyon vitatható módon tudják biztosítani. Ezen gépek kapacitáskihasználása igen alacsony, mivel az a többi már meglevő berendezéssel nincs szinkronban.

Az ilyen beruházás nem szolgálja a műszaki színvonalbeli különbségek csökkentését, mivel a beszerzés alapja nem egy technológiai szakasz céltudatos fejlesztése volt, hanem csak egy jólrosszul kiválasztott gép megvásárlása.

A bútorigipar műszaki színvonalánál tapasztalható nagyfokú eltérést a technológiai szakosodáson alapuló együttműködés csökkentheti, melyben az alacsonyabb szintű kooperálást a magasabb követelmények kényszerítik termelési színvonalának emelésére.

3. A fejlesztés gazdaságosságának biztosítása

A bútorigipar színvonalas fejlesztése ma már nemcsak a termelő gépek és berendezések beállítását jelenti hanem egy sor olyan energetikai, szellőzéstechnikai, szociális, egészségügyi, szállítástechnikai létesítmény megvalósításával jár, hogy gazdaságosságuk csak igen lényeges termelési volumen növekedésével biztosítható. Jelentősen növekszik a költségigény, ha a meglevő épületek helyett újat kell építeni, mely a minimális gazdaságossági szint elérését tovább nehezíti.

A fejlesztés szükségessége és a gazdaságosság között mutatkozó feszültség feloldására tett erőfeszítések ez ideig a fejlesztés komplexitásá-

nak elhanyagolásában, vagy a járulékos létesítmények elfogadhatatlan mértékű csökkentésében jelentkeztek. Ennek következménye, hogy elvértve találkozzunk olyan fejlesztéssel, amely minden tekintetben komplettnek volna minősíthető.

Jelenleg egy olyan fejlesztésről van információnk, ahol a beruházás gazdaságosságát előre megtervezett — a vállalatok közötti szerződéssel biztosított — megosztással a Mátészalkán épülő új bútorgyárnál kívánják javítani, úgy, hogy a technológia egyik szakaszának fejlesztését nem a bútorgyár, hanem a forgácslap-gyártó vállalatnál tervezik realizálni.

A beruházások gazdaságosságának javítása a más vállalattal összehangolt munkamegosztáson alapuló együttműködés csökkentheti, melyben — az érdekvizsgálók tisztázatlansága — még nem jelentkezik.

4. Anyagigény alakulása és hatása

A bútorigipari termékekben végbement és folyamatban levő változások, — mint a műanyagok fokozódó felhasználása —, a fűrészáruból készült alkatrészek választékát erősen csökkentette. Ennek következménye, hogy a bútorigipar fűrészáru igény növekedése lényegesen alacsonyabb, mint a termelési volumen emelkedése. Ezzel egyidejűleg a lombos fűrészáruból készült alkatrészeknél az 1 m-en aluliak aránya lényegesen megnőtt az 1 m-nél hosszabb alkatrészek terhére.

Az igényekben végbement változásból azt a következtetést vonhatnánk le, hogy a bútorigiparban csökkent a fűrészáru beszerzése és szükségletét az elsődleges faipartól ún. bútorigiparban biztosítja. Ezzel szemben változatlanul a bútorigipar normál fűrészáruból manipulálja ki a zömmel 1 m-en aluli hosszúságú alkatrészeit. A fennálló népgazdaságilag is káros anyagmanipulációs rendszerből következik, hogy a rendelkezésünkre álló faanyaggal nem ésszerűen gazdálkodunk, mert az alacsonyabb választékból kitermelhető alkatrészeket is pallókból manipuláljuk ki.

A bútorigipar és az elsődleges faipar közötti szorosabb együttműködést az alábbi tényezők is sürgetik.

a) A már említett alacsonyabb erdei választékok hasznosításán túlmenően, a keletkező hulladék koncentrált feldolgozására csak akkor van lehetőség, ha felszámoljuk a területileg szétszórt fűrészáru szabászatiakat.

b) A feldolgozó gyáraknál keletkező hulladék hasznosítása mind több nehézségekbe ütközik, mivel egyrészt a lakosság ilyen igénye még vidéken is csökken, tehát nem értékesíthető, másrészt a kazántelegek olaj, vagy gázra való átállítása miatt eltűnésük technikailag megoldhatatlan. A megsemmisítő telepre való kiszállításuk, ma már az ipar-teleptől több kilométerre való kifuvarozást igényel.

Az anyagigényben és a faipar technikai szintjében és termelési struktúrájában végbement változások kényszerűen hatnak arra, hogy a két iparág között szoros együttműködés alakuljon ki.

II.

Az eddig kialakult együttműködés tapasztalatai

A faipar fejlődésében bekövetkezett változások, az alábbiakban vázolt műszaki-gazdasági hatások következtében, az utóbbi időben egyre szélesedett kapcsolat kialakulását tapasztalhatjuk. Az együttműködés formái a faipar különböző ágazatai között tartalmukban igen nagy differenciálódást mutatnak, melyek alapjellemzői, hogy a különbözőségük dacára is az iparon belüli munkamegosztás a technológiai szakosodás elemeit hordják magukban.

1. Több teleppel rendelkező nagyvállalatok belső munkamegosztása

A szakosodás felé való törekvést legjobban a több teleppel dolgozó, nagy vállalatoknál tapasztalhatjuk. Ezzel az egységek a rekonstrukció során a lap és felületkezelés fejlesztésével olyan technológiai rész-kapacitásokat hoztak létre, melyek gazdaságos kihasználása, csak a belső kooperáció kiépítésével, a telepek közötti technológiai szakosodással vált megoldhatóvá.

A belső szakosodásra való törekvést legjobban a BUBIV IV. ötéves tervidőszakában végrehajtásra kerülő (kb. 75%-osan már megvalósult) rekonstrukció mutatja.

A fejlesztés alapcélja, olyan technológiai szakosodáson felépülő termelőegységek létrehozása, melyeket 1975-ben egymilliárd forint termék kibocsátására képezik. A volumen emelkedést, mely a termelés négy éven belüli kétszereződését jelenti, lényegében a korszerű technológia alkalmazása mellett, a széles körű szakosodásban rejülő hatalmas termelőerőt az is bizonyítja, hogy a 100%-os termelési volumen növekedéséhez a technológiai géppark értéke mintegy 30%-os emelkedést fog mutatni.

a) Gyárak szakosodott termelésének kialakulása

A fejlesztés elhatározásának időszakában a BUBIV hét technológiai vertikálisban bütört termelő gyáregységgel rendelkezett. A gyárak a szabászattól kezdve, a technológia minden fázisán keresztül, a szerelésig az egységen belül „mindent csinálva” állították elő termékeiket, zömében alacsony műszaki színvonalon. A hét gyáregység komplex fejlesztése sem területi, sem gazdasági okokból nem látszott megoldhatónak.

Ekkor határoztuk el, hogy egyidejűleg kétirányú szakosodást fogunk végrehajtani:

- a) termék szerint,
- b) technológia szakasz szerint.

Termék szerint a gyárak profilja lett meghatározva, mint

- a) korpuszgyártó,
- b) asztal és állvány gyártó,
- c) kárpitozott terméket előállító,

Technológiai alapokon pedig a gyárak feladatait a következőkben határoztuk meg:

- a) lapalkatrészt gyártó egység,
- b) állvány szerkezeteket gyártó egység,
- c) felületkezelő és szerelő egység,
- d) kárpitozást végző egység.

A szakosodási koncepció realizálása felvetette, hogy a meglévő gyárakban csak a felületkezelést és szerelést szabad fejleszteni és egyidejűleg létre kell hozni olyan termelő kapacitást, mely korszerű műszaki színvonalon tudja biztosítani a készáru kibocsátó gyárak alkatrész elátását, illetve biztosítani kell az alkatrészgyártó és szerelő egységek kapacitásszinkronját.

Ennek alapján végzett számítások — melyek figyelembe vettek bizonyos meglévő technológiai berendezések hatékonyabb kihasználást — azt mutatták, hogy létre kell hozni egy lapalkatrészgyártó egységet, melynek évi kapacitása 35—40 ezer köbméter és egy felületkezelő gyáregységet.

A két új létesítménnyel bővült gyáregységek között a ma már folyamatban levő szakosodás 1974-ben fejeződik be, mely után a kilenc gyár a következő technológiai szakosodás alapján fog termelni.

1 egység lapmegmunkáló gyáregység, mely furnézozott, méretmegmunkált, éllezárt, szerkezeti furatokkal ellátott, egyszer csiszolt alkatrészekkel látja el a felületkezelő és szerelő gyárat.

1 egység állvány szerkezetet gyártó gyár. Profilja mindenféle láb és tömörfából készült állvány szerkezet. Emellett gyártja a kiegészítő bútorokat, étkező, dohányzó stb. asztalokat, szék és fotel állványokat. Alapvetően a szerelő egységeket szolgálja ki. A lapalkatrészeket ez a gyár is az előbbitől kapja.

7 egység. Felületkezelő és szerelő gyáregység. Az előbbitől kapott lapalkatrészeket felületkezelési és szerelési, az állvány szerkezetet a másik két egységtől kapják. A kiegészítő bútorokat készen, csomagolva kapja. Lényegében a komplett berendezések kibocsátói. Ezen belül két egység végzi az összes kárpitos termék előállítását.

b) A szakosodás műszaki feltételei

A vállalaton belüli szakosodás, vagyis a gyári vertikális termelésről a vállalati vertikális termelésre való átállás azok objektív kapacitásbeli összehangolásán túlmenően egy sor műszaki-szervezési kérdést kell előjáróban megoldani, melynek alapvető célja és szükségessége, hogy a kooperáló egységek műszaki-szervezési színvonalára megegyezzen.

Az együttműködő egységek színvonalbeli különbségeinek megszüntetése érdekében a követ-

kezőkben vázolt műszaki-szervezési kérdéseket kell összehangoltan megoldani.

- A gyártmányoknál meg kell oldani, az alkatrészek egységesített méreteit. Fel kell számolni az azonos funkciójú alkatrészek sokszor elhanyagolható méretkülönbségeit.
- A gyártmányok szerkezeti megmunkálása igényét, az alkatrészgyártó egységek technikai lehetőségeihez kell igazítani.
- Meg kell oldani az alkatrész méretek fém kaliberekkel való ellenőrzését, és az egyes alkatrész csoportok megengedhető tűréshatárait.
- Egységesen rögzíteni kell az egyes alkatrészekkel szemben támasztott minőségi követelményeket.
- Meghatározandó alkatrészenként a megengedett selejt pótlását biztosító db-szám.
- Alkatrészenként meghatározandó a minőség és méretellenőrzés rendszere (egyedi, szűrőpróbaszerű stb.).
- A gyártás egyes fázisaival összehangolt egységes technológiát kell bevezetni.
- A gyártás ütembeli választék szerinti összehangolását központilag irányított programmal kell biztosítani. (Számítógépes program.)
- Az egyes egységek kritikus kapacitás pontjait meg kell határozni és változását folyamatosan figyelemmel kell kísérni.
- Biztosítani kell az összedolgozó egységek program teljesítésének ellenőrzését és az operatív beavatkozás lehetőségeit.
- Ki kell alakítani az alkatrészek számozási rendszerét.
- Ki kell alakítani az alkatrész tárolási, szállítási rendszerét.
- Meg kell határozni az alkatrészek számbavételének, értékelésének és elszámoltatásának rendszerét.
- A gyárak között rendezni kell a forgóeszköz szükségletet.
- Biztosítani kell az együttműködő egységek anyagi érdekeltiségét.

A vázlatosan felsorolt műszaki-szervezési feltételekből észlelhető, hogy a többtelepes szakosodott termelés alapfeltétele, hogy az abban résztvevő gyárakat földrajzi széttagoltságuktól függetlenül egy termelési egységnek kell tekinteni. Ebből következik, hogy műszaki-szervezési színvonaluknak összehangoltan meg kell egyeznie.

c) Szakosodott termelés tapasztalatai

A BUBIV gyáregységeiben 75—80%-ban megvalósított szakosodott termelési rendszer ez ideig nyert tapasztalatai messzemenően bizonyítják annak műszaki-gazdasági előnyeit, még akkor is, ha az átszervezés gazdasági eredménye ma még kellő mértékben nem mutatkozik. Ezen értékeléshez tartozik, hogy az alapvető termelőegység beruházása ez évben fejeződik be és így a vállalat mai eredménye egy sor nem realizált műszaki intézkedés költségével van megterhelve.

Az eddigi tapasztalatokat főbb mondatokban az alábbiakkal jellemezhetjük:

- A szakosodott gyárak fejlesztése, koncentrált technológiai beruházást magas technikai szinten teszi lehetővé, mivel a korszerű gépek kapacitás kihasználása ezen egységeknél biztosítható, tekintettel arra, hogy kapacitás szinkron állapotot (a technológia más szakaszával) nem a gyáron belül, hanem a vállalaton belül kell biztosítani.
- Meglevő gépi eszközök kihasználása biztosítható belső átcsoportosítással.
- Költséges járulékos berendezések (mint pl. por- és forgácselszívó) beszerelhetők a szerelő és felületkezelő egységeknél.

A műszaki és gazdasági irányító réteg a technológiai szakaszra specializálódva hatékonyabb munkát és főleg fejlesztést tud realizálni.

- A termelés minden fázisának a tömegszerűsége fokozódik, megteremtődik az alap a szalagszerű termelésnek.
- A műszaki fejlesztés komplexen történhet, összehangolva a többi egységekkel, tehát nagy színvonalbeli különbségek nem alakulhatnak ki.
- Anyagbeszerzés a szakosodott egységekbe koncentráldódik, hatékonysága javul.
- Az előirányzott volumen növekedést termelékenység folyamatos emelkedése biztosítja.
- Indirekt módon javul a termék minősége, mivel az átvevő egység magasabb követelményt támaszt, mintha azt ő állítaná elő.
- Nagyobb program fegyelmet alakít ki az egymástól való termelési függőséget.
- Az egységekben a gyártáselőkészítés súlypontja a kooperációs tevékenység területére toldódik át.

A felsoroltak mind a hatékonyság fokozását javító tényezők közül kerültek kiemelésre, azonban meg kell említeni azokat a negatív jelenségeket is, amelyek a vállalaton belüli munkamegosztás kialakítását nehezítették és folyamatában is hátrányosan befolyásolják.

- A szakosodott gyárak vezetői elveszítik termelői önállóságukat és az természetesen bizonyos tartózkodást váltott ki az átszervezéssel szemben.
- Az alkatrészt gyártó egységek munkásai nem látva termelésük végtermékét és az átmeneti minőség lassítást okoz.
- Új termék bevezetése alaposabb gyártáselőkészítést igényel és növekszik az átfutási ideje.
- Egy egységben felmerülő probléma nem oldható meg gyártási program változtatásával.
- Műszaki fejlesztést a szakosodott egység sem gyártmányon, sem a technológián nem hajthat végre csak a kapcsolódó egységekkel összehangoltan.
- Növekszik a termék átfutási ideje és ezzel a befejezetlen állomány szükségessége.

- A gyártmány önköltsége nehezen határozható meg.
- A gyárak közötti elszámolás komplikáltabbá válik és így az anyagi érdekelttség szabályozása nehezebb.

2. Az önálló vállalatok közötti együttműködés

Az önálló vállalatok közötti együttműködés analóg felveti mindazon szükségszerűségét, a kooperáció előnyös és hátrányos tényezőit, melyet a vállalatban belüli munkamegosztás értékelésénél tárgyaltunk azzal a különbséggel, hogy azt a vélt és tényleges érdekellentétek még élesebben motiválják.

Az együttműködés szükségszerűségével szemben általában nincs ellenvélemény, de kialakulásukat egy sor olyan tényező gátolja, melyek egyenrangú partnerek között csak akkor oldható meg, ha;

- a két vállalat között nincs profil és kereskedelempolitikai érdekellentét.
- a két vállalat fejlesztési koncepciója nem keresztezi egymást.
- ha az együttműködés kölcsönös előnyök talaján jön létre;
- ha az együttműködésnek perspektívája van és nem egy ad-hoc probléma feloldását célozza;
- ha a két vállalat műszaki színvonalában a kapcsolódó keresztmetszeten nincs lényeges különbség, vagy az éppen a kooperáció kialakításával oldható fel.

Az előbbieken vázolt elvi alapok a jelenleg érvényben levő együttműködések zöménél nincsenek rendezve és így azok spontán szükségszerűségekből alakultak ki. Az így létesített megállapodások polgárjogi szerződéseken alapulnak anélkül, hogy annak összehangolt fejlesztését az elvi részek tisztázásával perspektívában is meghatároznák. Ennek tudható, hogy jelenleg csak adott időre és szállításra vonatkozó kooperációs szállítási megállapodásról beszélhetünk, mely egyik fél részére sem teszi lehetővé, hogy fejlesztésénél mint fix bázist vegye figyelembe.

A megállapodások elvi hiányosságaiból adódik az is, hogy a szakosodott bútorigipari vállalatok és szövetkezetek nem igen kötnek kooperációs megállapodásokat, mivel ebben a piacra való termelésük önállóságának csorbítását vagy megszűnését látják. Ezzel szemben a vegyesipari vállalatok és szövetkezetek faipari egységei kezdeményeznek kooperációs megállapodásokat, mivel ezen egységek fő tevékenysége más is, így önállóságukat nem látják veszélyeztetve.

Összefoglalva tehát a bútorigipari vállalatok közötti együttműködés igen embrionális állapotban van, melynek legfőbb oka, hogy az önálló kis és elmaradott egységek vezetői vagy a jelenlegi fejlettségbe belenyugodva, vagy valami mecénásba bízva képzelik az önálló piacra való termelésük fennmaradását.

Véleményem szerint a főhatóságoknak kelle-ne az önálló vállalatok kategorizálásával ezen

tarthatatlan állapotot felszámolni, mivel ezt ma már sem munkaalkalmi, sem pedig termelési szükségszerűség nem befolyásolja.

3. Az elsődleges faipar és a bútorigipari vállalatok közötti együttműködés

Az elsődleges faipar és a bútorigipari vállalatok közötti együttműködésnek az egyszeri kooperációs szerződésen túlmenően sokkal több lehetősége mutatkozik — mint a bútorigipari vállalatok között —, mivel kialakulását a két iparág iparfejlesztési koncepciója objektív lehetőségként figyelembe vette.

A két ágazat között nem található meg azok a látszólagos ellentmondások sem, melyek az azonos piacra közvetlenül termelő bútorigipari egységek között tapasztalhatók. Ennek dacára eredményekről ez ideig nem beszélhetünk csak kezdeti lépésekről.

A nehéz kibontakozás okainak vizsgálatakor egy sor analóg problémával találkozunk, amelyek a bútorigiparban belüli kooperációs kapcsolatainknál is felvetődtek, mégis az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a két ágazat között több az érdekközösség, mint az ellentét.

A két ágazat vállalatai közötti együttműködés alapvető érdekközössége az alábbiakban jellemezhető:

- A hazai faanyag az alacsonyabb választéknak gazdaságos feldolgozása.
- Az anyaggal való manipulálás ott történjen ahol az kitermelődik, ahol az alkatrészt az indokolt választékból lehet kimanipulálni.
- A hulladék koncentráltan jelenjen meg, ne terheljük vele a szállító kapacitást, illetve tömegénél fogva feldolgozásuk gazdaságosan megoldható legyen.
- A fagazdaságok a bútorigipart ne fűrészáruval, hanem minél magasabb készültségű alkatrészrel lássák el.

Az előbbieken vázolt érdekezésszerűségi jellemzők alaposabb bizonyításra nem szorulnak, mégis azzal találjuk szembe magunkat, hogy új együttműködési lehetőségek keresésével egyidejűleg az utóbbi időben az elsődleges faiparban csökkenő tendenciáit mutat az úgynevezett bútorigipari ellátás.

A két oldalról megindult kezdeményezések, az átmenetinek tekinthető megtorpanások dacára is azt bizonyítják, hogy nem elvi álláspontbeli különbség akadályozza az együttműködés kibontakozását, hanem egy a következőkben vázolt sor műszaki-gazdasági probléma.

- Az elsődleges faipar nem rendelkezik az alkatrészyártáshoz szükséges gépparkkal.
- A bútorigipar zömmel szerelésre kész alkatrészeket igényel, nem pedig manipulált fűrészárut.
- Az alkatrészek árát az elsődleges ipar magasabban kívánja meghatározni, mint azt a bútorigipari séma kalkulációból kialakítható, vagy amit más bútorigipari vállalat kalkulál.

— Az ipari termelési kultúra az elsődleges faiparban alacsony és sem az állandó egyenletes minőséget sem pedig az ütemes szállítást nem tudják tartani. Ez a bútorigipari üzemeknél termelési kiesést okoz és visszatartja az együttműködéstől.

A népgazdasági és vállalati érdekezések mellett, még mindig sokkal több objektívnak tűnő akadály áll útjába a gyorsabb kibontakozásnak, melyek közül legsúlyosabbnak a műszaki színvonalbeli elmaradottság mutatkozik. Amennyiben ezen egységek fejlesztése gyorsan nem oldódik meg, akkor az elsődleges faipar is csak növeli a korszerűtlen bútorigipari tevékenységet folytató egységek számát.

III.

Az együttműködés perspektívája és meggyorsításának érdekében teendő intézkedések

Az egész faiparra vonatkozó szakosodás alapján álló együttműködés fejlesztésének megvannak az objektív alapjai. A lehetőségek elsődlegesen adottak erre:

- elsődleges faipar és a bútorigipari üzemek:
- a bútorigipari nagyvállalatok és a kisebb egységek között,

melynek kívánt mértékű kiszélesítése a gazdasági problémák feloldásán túlmenően a műszaki színvonalbeli különbségek felszámolásának ütemétől függ.

Az együttműködés gazdaságos kiszélesítése érdekében a következő intézkedések megtételét látjuk szükségesnek;

- A főhatóságok készítsenek a felügyeletük alá tartozó termelőegységekről felmérést és jelöljék ki azokat, amelyek készáru kibocsátásra fejleszthetők, melyek azok amelyek alkatrészgyártásra szakosodhatnak.
- Kedvezményes hitel, vagy egyéb preferációval segítsék elő a szakosodott termelésfejlesztést. Fejlesztésre alkalmatlan egységeknél mindenféle beruházást akadályozzanak meg.
- Kooperációs alkatrészgyártást sorolják a sémakalkulációra kötelezett termékek körébe.
- A vállalatok törekedjenek a jelenlegi kooperációs kapcsolataikat, hosszú lejáratú együttműködéssé fejleszteni.
- Nagyobb jogi védelmet kell biztosítani a kooperációs és együttműködési szerződések megszegőivel szemben.

Összefoglalva a faipar szétaprózottsága szükség-szerűen követeli a meglévő kapacitások gazdaságosabb kihasználását és az igen nagy színvonalbeli különbségek felszámolását. Ezen cél érdekében meg kell gyorsítani a különböző termelőegységek közötti együttműködést a faipari egységes összehangolt fejlesztését.

Horváth Béla: Építők Szakszervezete osztályvezetőjének előadása

Engedjék meg, hogy már a bevezetőben indokoljam, hogy miért kértem én is szót ezen tudományos jellegű ülésen.

Az előttem előadást tartó elvtársak részletesen, széles látókörűen, sokoldalúan a jelenlegi ismeretek alapján értékelték a fafeldolgozó ipar és a bútorigar fejlesztésének, valamint a kibontakozó együttműködésnek műszaki, gazdasági kérdéseit. Részletesen szóltak a műszaki fejlesztési, a közgazdasági összefüggésekről, amelyekből kicsendült, hogy ezen ankét szervezésével is tulajdonképpen a párthatározat szellemében tevékenykednek és segíteni kívánják a legfontosabbat a termelés hatékonyságának növelését.

Ez ugyan gazdasági célkitűzés lehet, de végsősoron politikai állásfoglalás is, hiszen ezáltal lehet végső megfogalmazásban biztosítani a párt által meghatározott tervszerű életszínvonal növekedést, az iparágak dolgozóinak, de az ország összes lakosának is. Ezekkel a gondolatokkal a szakszervezet részéről mi is egyetértünk. Ezekhez hozzáfűzni sem szándékozunk semmit, hiszen nélkülözhetetlenek a tervekben lefektetett fejlődéshez. Egy kérdéstről azonban ezek a tájékoztatások is csak hallgatólagosan, vagy érintőlegesen tesznek említést, ami pedig a mi megítélésünk szerint legalább olyan fontos tényező, mint az előző előadásokban hallottak. Erről kívánok tehát néhány szót mondani.

A hiányzó fogalom a termelést végző, a termelést szervező, irányító ember, akinek részvétele, méghozzá tudatos, tervszerű, célratörő kezdeményező részvétele nem lehet közömbös a végső eredményekre, tehát a két iparág jelen tanácskozáson folytatott együttműködésére sem. Az ankét tárgyát képező széles téma komplexum mindenképpen összefügg az emberekkel. És ezért mondjuk, hogy ilyen jellegű és témájú tudományos előadásokon is kell beszélni az emberi oldalról, az emberi viszonyokról, mert enélkül nem valósítható meg az a fejlődést jelentő elvárás, amelyeket a novemberi párthatározat is minden területen igényel, mind a gazdasági vezetőktől, mind pedig a szakszervezeti vezetőktől. Az a szerencsés helyzet alakult ki, hogy bár a fafeldolgozó ipar, és a bútorigar két minisztérium irányítása alá tartozik és így helyes egy ilyen tudományos ülészak programjában is beszélni az együttműködés feltételeiről, de mind két minisztérium nevezett iparága viszont egy szakszervezethez, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetéhez tartozik, ahol így lehetséges is és fontos is az egységes, közös állásfoglalás minél előbb megvalósításra kerüljön. Felm ürelhteetermékxu)é általában és itt is, hogy minek a szakszervezet, minek a tudományos egyesület közreműködése,

tehát a társadalmi oldalon való közelítése különböző kérdéseknek, amikor már az állami és a minisztériumi vezetők szervezetei egymás közt tisztázták, vagy a közeljövőben tisztázzák a problémákat és a feltételeket jól meg tudják határozni, amely alapját képezi a hatékonyság növelésének.

Hangsúlyozom azt a gondolatot, hogy emellett a gazdasági felépítés mellett mégis van helye a társadalmi oldalról való közelítésnek, segítségnek, példaként talán a KISZ védnökséghez hasonlóan említhetnék néhányat az ott szerzett kedvező tapasztalatokat említhetném, de különböző szakszervezeti és tudományos együttműködési témákat is hozhatnék példának, ahol pozitív tapasztalatokat szerezhetnénk, mert jobban biztosítható megítélésünk szerint így az eredmény az ember tudatos, célratörő, öntevékeny kezdeményező készségével. Ennek kibontakoztatása pedig szakszervezeti feladat is a rendelkezésre álló eszközökkel. Igaz, hogy a gazdasági vezetés feladata és hatásköre kialakítani azokat a gazdasági kapcsolatokat, együttműködési módszereket, amelyek egyben a feltételét is jelentik az eredményes munkának, de az is igaz, hogy ezek a termelési folyamatok, ezek a társadalmi viszonyok az ember cselekvő részvétele nélkül nem emelkedhetnek az optimumra. Tehát azt a megállapítást tehetjük összefoglalóan, hogy a két forma, az állami és a társadalmi terület, tervszerű és egymást kiegészítő hatása lehet csak tartós és minden feltételt kielégítő jelen együttműködést kereső ankét vitáiban is.

Tulajdonképpen ezen az úton is érvényesül a szocialista társadalomra jellemző folyamat, ahol a dolgozó, mint tulajdonos is részt vesz, nemcsak, mint munkavállaló, nemcsak a megvalósítás szakaszában, hanem az előkészítés munkálataiban is a vállalat, az iparág ügyeinek intézésében és így a műszaki, közgazdasági kérdés politikai kérdéssé emelkedik. Ezekben a témakörökben is jelentőséggel bír tehát az az újszerű szemlélet, amellyel tulajdonképpen hozzá kell állni a feladatok megfogalmazásához és, amelyet segíteni kell az eddigi megvalósulások fejlesztésében.

Természetesen nem jelenti ez azt, elvtársak, hogy az eddigi eredmények a végrehajtás eddigi módjai hibásak, hanem inkább azt, hogy a holnap nagyobb feladataihoz ezek a módszerek már nem alkalmasak.

Így ezeket fejleszteni, tökéletesíteni kell. Három fontos, de hagyományos témakör mellé csoportosítanám mondani valót, bizonyítva, hogy haladó szemlélettel ezekkel is lehet helyes együttműködést kifejtteni, lehet együttműködésre kötelezni szervezeteket, vezetőket, dolgozókat, embereket.

Így röviden a gazdasági tervezésről, a szocialista munkaversenyről, továbbá az üzem- és

munkaszervezésről mondanék el néhány gondolatot.

Ne higgyék azt az elvtársak, hogy az általam felvetett kérdések annyira időszerűtlenek, és idegenek a mi gyakorlatunktól, hogy a meg nem értés bizonyítására nem lehet példát hozni. Én csak egyet említek.

A napokban kaptuk meg a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Közgazdasági Főosztályától ezt a kis „barna” tájékoztatót — én hívom ennek — említhetnék viszont más példát is, amely magas színvonalon, tömören, jól szerkesztetten mutatja be a népgazdaság és a fagazdaság 1972. évi fejlődését, és az 1973. évi tervcélkitűzéseket, a szabályozó rendszerek változtatásával együtt. Dicséretes maga a kiadvány szerkesztése és időszerű is, mert mikor kellene nagyobb információt adni a vállalatoknak, mint éppen ma. Az egész 101 oldalas kis könyvben csak egy mondat utal arra a már általam korábban végig vitt eszmefuttatásra, szakszervezetek részvétele a termelést segítő munkában az emberi viszonyok az érzelmi hangulat oldaláról, amelyet Szilágyi Sándor főosztályvezető elvtárs az előszavában fogalmaz meg, „hogy ezzel is segítséget nyújtunk a fagazdaság vezetőinek és dolgozóinak az 1973. évi vállalati és üzemi tervek kidolgozásához”. Különböznem kell jegyezniem, félreértés ne essék, hogy más kiadványokban példás állásfoglalások vannak a munkaverseny területén is a MÉM területén külön-külön, de együttesen, komplex megoldásban hiányosságok vannak. Szerintem, és mégegyszer kihangsúlyozom, hogy dicsérőleg kell nyilatkoznom a gazdasági összefüggések elemzéséről, tárgyilagos hangvételéről. Hiányzik az az új szemlélet, amelyre tulajdonképpen gazdasági tervezés területén is és számos más területen is szükség van.

Jelen esetben például az 1972. évi VII. törvény megjelenésével a tudati elemek bővülése maradt el. Hangsúlyozást nyer a törvényben, az elvtársak biztosan jól ismerik, hogy a miniszterek népgazdasági szinten, és természetesen a vállalatok vezetői, vállalati szinten, tehát a miniszterek a szakszervezeti központ vezetőségét kötelesek rendszeresen és időben tájékoztatni a népgazdasági tervek során a kialakult javaslatokról, elgondolásokról a terv megvalósításáról. A vállalati tervek kidolgozásáról ezen információk és a helyi viszonyok figyelembevételével kívánatosnak tartja a törvény. Törvény mondja ki tehát, de egyértelműen közli a 1007-es számú kormányhatározat is, hogy be kell vonni a dolgozókat a vállalati gazdasági tervek megvitatásába, és mondom tovább . . . „és a gazdasági célkitűzésekkel együtt — ez az 1046-os kormányrendelet, Fock elvtárs írta alá — tervezési feladat, együtt kell a munkaverseny helyi irány-

vonásával együtt kell meghatározni és kiadni". Itt láthatják az elvtársak, hogy csak az egyik oldal teljesült. Tehát még egyszer ismétlem a gondolatot, hogy időszerű ezekkel a témákkal, ezekkel a szemléletbeli hiányosságokkal foglalkozni és leszűrhetnénk azt a tanulságot, hogy mindezekkel a kérdésekkel együtt komplexen kell csak és lehet eredményesen foglalkozni.

Felmerülhet az a kérdés is egy ilyen együttműködési ankéton, miért beszélek én gazdasági tervezésről. Azért elvtársak, mert a vállalati gazdasági tervek, amelyek lényegében az iparágak információi alapján készülnek, jól segíthetik az egyes végrehajtást végző termelő egységek terveinek összehangolásával a közös, az együttműködési célkitűzések megvalósítását, különösen, ha jobban figyelembe vesszük az egymás jogos elvárásait, és ezeket, hogy zsargont használjak tervesíti ..."

Ha többet magyarázzák, ha jobban indokolják ezeket az összefüggéseket akkor a dolgozók is több értelmét látják, hogy nagyobb részt vállaljanak az üzem, a műhely gondjainak megoldásához és így eredményesebbé válhat maga a munka is. A vállalati gazdasági tervekbe kell például keretet, és főleg pénzt biztosítani ahhoz, hogy folytassam gondolatmenetemet, hogy egy iparági, vagy egy vállalati műszaki fejlesztés, technológiai változás, milyen szakmunkás struktúra változást igényel, amihez lényegében a végrehajtást megelőzően kell együttműködés formájában közelíteni.

Ez is sikeresebben oldható meg mi szerintünk egy jól szervezett, a társadalom területre is kiterjedt kooperációval, melyet esetleg önálló vállalatok végeznek, nem is mindig a meglévő hivatalos formákban. Fila elvtárs különben erre tett említést, és ő is talán ezt a hiányérzetét fejezte ki megállapításával. Nem hiszem, hogy vitatható bárki részéről, hogy ebben az együttműködési témában is sokat tehetnek a minisztériumi tervek, elképzelések megvalósításáért, a céltudatosan működő vállalati szakszervezeti vezetőtestületek a gazdasági tervek összeállításánál is, ha időben, ha kellőképpen tájékoztatják őket a gazdasági vezetők, nemcsak a vállalaton belüli kérdésekről, de a vállalaton kívüli együttműködési feltételekről is. Említhetnék elvtársak más példát is, amely az újszerű szemléletet igényli, amely nagyban segítheti ezen tanácskozás problémakörének, az összehangoltabb együttműködésnek gyorsabb ütemű megvalósítását. Tessék visszagondolni az 1007/1972-es számú kormányhatározatra, amely a szocialista munkaverseny fejlesztésének újszerűségeit tartalmazza.

Mik ezek az újszerűségek; elsősorban az, hogy a szocialista munkaverseny-mozgalom súlypontja a termelés. A termelési folyamat szerves része, amely segíti a termelési eredmények növelése mellett az emberi tudat formálását. Ezért tette a kormányrendelet a gaz-

dasági vezetés konkrét feladatává a munkaverseny szervezését, ösztönzését. Még hozzá időben és egyszerre a termelés szervezésével. Ezért kell helyesnek itélni, hogy minden szinten a gazdasági vezetők munkaköri köteletségének minősítette a munkaversennyel való foglalkozást a kormányrendelet és még egy nagyon fontos munkahelyi és üzemi tevékenységként deklarálta. A szocialista munkaverseny irányítása azonban közös feladat lett a gazdasági és a szakszervezeti vezetők részére, de a szakszervezet részére inkább a politikai felelősség érvényesül. Elmondhatom azt is, hogy ezen újszerűségeket nagyon célratörően emelték ki a miniszteri végrehajtási utasítások, mind a könnyűipar, mind a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium területén. Így ezek jó alapot adnak ahhoz, hogy a szocialista munkaverseny tartalmi színvonalában is tovább fejlődjön a vállalatoknál és főleg konkrét formában a munkahelyeken, ahol jelen időkazban a vállalatoknak kell a szocialista munkaverseny szabályzatukat elkészíteni, tartalmasan a helyi viszonyoknak megfelelően. Miben látom elvtársak a lehetőségét annak, hogy ezen ülészakon a munkaversennyel úgy foglalkozzunk, mint amelyik hozzásegíthet az ankrét céljainak gyorsabb megvalósításához. Abban ítélem meg a közelítési lehetőséget, hogy ha a minisztériumok által megállapított gazdasági célkitűzések mellett a versenycélkitűzéseket egyidőben hagyják jóvá és így kerülnek nyilvánosságra, és ebben már utalás történik, legalább elvi vonatkozásban, legalább minisztériumi szinten az együttműködésre és ez a munkaverseny szervezés első lépcsője, úgy a vállalatoknál már az igazgatói és szakszervezeti bizottsági szinten pontosítani tudják néhány számszerűséggel a közzétett tájékoztatókat, ez a második lépcső, és így a munkahelyek egyéni és kollektív versenyzői már ezen központi célkitűzések megvalósítására tehetnek konkrét javaslatokat, vállalásokat, akár határidő, akár minőség, akár forint kihatás csökkentése tárgyában, és ez a munkaverseny szervezés harmadik fázisa.

Így tehát a szocialista munkaversenymozgalom is ha jól irányított, szolgálhatja a két területen is az együttműködés gyorsítását, éppen az általunk most elmondott folyamaton keresztül.

Különösen vonatkozik ez megítélésünk szerint a szocialista brigádmozgalomra, és itt talán további újszerűséget lehetne bevinni az eddigi gyakorlatba. Szocialista brigádjaink eddigi jól tudják az elvtársak, szinte kivétel nélkül horizontális szervezetűek voltak és jelenleg is így működnek, amit úgy értelmezek, hogy tulajdonképpen termelőegységeket ölel fel, és átveszi a gazdasági szerkezetet a mozgalom területére is. Lehetne talán éppen ezért a kooperációs feladat jobb ellátására, társadalmi úton, olyan szocialista brigádokat létrehozni, amelyek vertikális jellegűek. Nem azt mondtam, hogy ez így legyen

az uralkodó forma, amely egyik része az üzemek technológiai sorrendjét követve alakítja, szervezi összes tagjait, vagy későbbiekben a fafeldolgozó iparban és a bútortiparban is tagokkal bír, de közösen együtt munkálkodnak, nemcsak a termelési, hanem a tanulási vállalásaikon is, hiszen mind a két területre vonatkozik szakszervezetünk központi vezetőségének 1972. július 13-i határozata, erre vonatkozólag, s így megítélésem szerint jobban tudják biztosítani a harmadik jelszó valóraváltását a „szocialista módon élni” elvárását is.

Ugyancsak említésre méltónak tartom a „Dolgozz Hibátlanul” munkarendszer eddigi eredményeinek fejlesztését, amely tulajdonképpen a szocialista munkaverseny része is, de illik a párthatározat alapján készülő üzem- és munkaszervezés témájához is.

Biztos felesleges lenne annak bizonyítása, hogy ebben a vezetési és irányítási rendszerben, tehát a „DH” nem mozgalom és nem takarékossági törekvés, nem azonos a rendcsinálással, vezetési irányítási rendszer, amelynek teljes kibontakozásához megítélésünk szerint is több évre van szükség. Milyen jól egymásra talál a vezető és a dolgozó, az egymással bizonyos technológiai sorrendben kapcsolódó termelőegység, és ezek dolgozói, azért nagyon alkalmas ez a „DH” tevékenység, ilyen együttműködési formák, módszerek kialakítására, először vállalatban belül, de utána a későbbiekben vállalatok között is. Ezért ajánljuk és vetjük föl a másik oldal megvilágításával az elvtársoknak, hogy ezekkel a kérdésekkel is ilyen formában foglalkozzanak.

A gazdasági hatékonyság növelésére a munkamegosztás tudott az elvtársak előtt, nemcsak nemzetközi vonatkozásban előnyös, de a termelőegységek között is hasznos, mint ahogy erre a fafeldolgozóiparban, a bútortiparban láttunk már eredményeket. De további sikerek csak úgy várhatók, ha mind a gazdasági vezetők, mind a szakszervezeti vezető testületek a maguk munkamódszere, munkastílusa alapján egymás mellett tevékenykednek és nem egymás munkáját pótolják, vagy egymás helyett dolgoznak. Eppen ezért kaptak szervezési munkából feladatokat az 1003/1972-es számú kormányhatározat alapján a gazdasági vezetők, de megkapták tennivalóikat a szakszervezeti vezetőtestületek is, amelyet részletesen az 1972. július 13-i központi vezetőségi ülés határozott meg. Úgy hiszem, hogy ez is olyan téma, amely pontosan belevág a mai ankét gondolatsorába, amellyel az együttműködést ilyen közvetett formában is fontos segíteni és támogatni.

Mindezek után befejező gondolatként azt tartanám szükségesnek megemlíteni, hogy van tehát több terület, van tehát több lehetősége annak, hogy a jelenleg is rendelkezésünkre álló jogokkal, hatáskörökkel úgy sáfárkodjunk, hogy annak hatékonysága közelítse az optimumot az együttműködés kialakításában is. Rajtunk múlik az itt ülő gazdasági és szakszervezeti vezető-

kön, hogy az előadó elvtársak által említett kérdések megoldásáról, az általam felvetettek realizálásáról, mikor nyílkozhatunk befejezett tényként. Ehhez azonban az kell, hogy a mai napi jó példát azt, hogy a minisztériumok, a szakszervezet, a tudományos egyesület, a vállalatok képviselői összeülnek és közös cél érdekében kialakítják tennivalóikat, vagyis tervszerűen együttműködnek, a vállalatok is átvegyék ezt és a termelőegységeknél is fejlődjön ez az együttműködés. Főleg az üzemi vezetők, művezetők, a szakszervezeti bizalmiak együttműködésére gondolunk, mert ezek nélkül nem tudnánk a legfontosabb terveinket sem valóraváltani, amely pedig veszélyeztetné, a gazdasági célkitűzések elmaradásán túl, a politikai eredmények megvalósulását is. Eljutottunk ismételtten oda elvtársak, hogy emberek vezetnek, emberek dolgoznak, s így a technikai szervezésen túl az emberi viszonyok alakításával, az emberek érzelmi problémáival is foglalkozni kell a gazdasági és szakszervezeti vezetőknek, ha tartós sikereket gyorsabb ütemben akarunk magunk részére vindikálni.

Ezért tartom fontosnak, hogy ezen tudományos jellegű ankéton is, hozzászólásomban, ezekről a témákról beszéljek és folytassunk esetleg eszmecserét is, mert lényegesnek ítéljük és ez lehet talán az ankét másik célja, hogy olyan közös közlemény és akarategység alakuljon ki, hogy hosszabb időre is helyes irányba és egyértelműen határozza meg az elkövetkező munkahétköznapi programját és ennek megvalósítási módját.

Gondolom, nem állunk ellentétben Botka elvtárral, aki azt mondja, hogy vitázzunk. Vitázzunk, de ne soká, és azért inkább egységes irányban, egységes értelmezéssel hajtsuk végre a feladatokat. Azt kérjük a minisztériumok, és vállalatok gazdasági vezetőitől, hogy ne a szűk praktícizmus szellemében, hanem mindig tágabb értelemben a párthatározatok és szakszervezeti állásfoglalások alapján intézkedjenek, még egy ilyen steril műszaki, közgazdasági problémának látszó szervezési együttműködési munkával is, hiszen a vezető elvtársak is szakszervezeti tagok, rájuk is vonatkozik a határozat, bár nagyobb eredménynek könyveljük el a tudati elemek dominálását és nem ezt a kényszert.

Adjanak tehát több lehetőséget, hogy a szakszervezeti vezető testületek kezdeményezéseivel, véleménynyilvánításaiival segítsék jobban a gazdasági vezetést. A szakszervezeti vezető testületeket viszont arra kérjük, hogy igényeljék ezeket a lehetőségeket ebben az együttműködési munkában is, amelyekkel jogkörüknek, hatáskörüknek megfelelően élhetnek és ezt a központi vezetőség állásfoglalásai különböző határozatokban egyértelműen szabályozzák. Vegyenek részt a gazdasági vezetés által kidolgozott variánsok kidolgozásával a döntések meghozatalában, a dolgozók jogos érdekeinek megfelelően, és alakítsák hatékonyabbá a közhangulatot.

A szakszervezeti vezetőtestületek egyértelműen támogassák minden olyan törekvését a gazdasági vezetőknek, amely a novemberi párt-határozat alapján az eredmények további kibontakozását jelentik. Van tehát elvtársak a külön-külön is meghatározott feladatokhoz együttműködési lehetőség, de folyamatosan kell keresni, öntevékenyen, egyéni kezdeményezésekkel az együttműködés további lehetőségeit, formáit, mert csak megítélésem szerint, az állami keretben és a társadalmi területre kiterjedő együttműködés lehet tartósan eredményes.

Ennek megvalósításához kívánok a szakszervezet vezetősége nevében sok sikert, erőt és egészséget az együttműködésre kötelezetteknek és további hasznos munkát az ankét résztvevőinek.

Dessewffy Imre MÉM osztályvezetőhelyettes felszólalása

Először is úgy vélem, hogy egy kis önkritikával kell kezdenem. A meghívó a FATE-nek az égisze alatt került kiküldésre és talán, mint aki a fűrészipar szakosztály vezetőségében is dolgozom, saját magam felé is egy kis önkritika, hogy ankétot úgy szervezünk, hogy a hozzászólások széles körére nem is igen lesz lehetőség. Egy pillanatig véltem úgy, hogy talán helyes lenne elállni a felszólalástól, tekintettel arra, hogy már az ebédidőben benne vagyunk. Azonban ha körülnézünk a Domján elvtárséktól kezdve Csongrádtól, Kanizsa és Nyíregyházaig, végső fokon az érdekelt vezető elvtársak és munkatársak összejöttek. Úgy vélem, ezért mégis — egy kis kényelmetlenséggel is — helyén való lenne egy-két szót szólni azokról a kérdésekről — elsősorban a bútorigipari szakemberek részére, — amelyek a fűrész-lemezipar területét ebben a kérdésben foglalkoztatják. Pár kérdéstről szeretnék nagyon röviden szólni. Az első kérdés az, miért annyi zökkenővel indul meg az együttműködés? Lényegében az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésével körülbelül egyidőre tehető, hogy egyáltalán a fűrész és lemezipari termeléssel kapcsolatosan olyan jellegű igények meghatározásra kerültek, hogy a termelvényt nem nyers állapotban kellene átadni további feldolgozásra. Madas elvtárs hozzászólásában lényegében célzott arra, hogy a népgazdasági intenzifikálásának tervezés intenzifikálásának az időszakában óhatatlanul jelentkeztek ezek az igények. Ugyanebben az időben ha nem is napi, de a közeljövő problémájaként azt is felvetette, hogy egyáltalán a belföldi fatermékek elhelyezése lehetséges lesz e hosszú távon. A különböző készülő famérlegek azt mutatták, hogy lényegében három nagy területre, bútorigipari, építőipari és épületasztalosipari, valamint export célra, a hazai fakitermelésből származó mennyiségek minden volumenben elhelyezhetők lesznek. Amikor megindult ebben az irányban a termékek értékesítésének a bővülése, akkor az elsődleges faipar kénytelen volt rádöbben arra, hogy

igen, ezeket a belföldi fakitermelésből származó mennyiségeket igényli ez a három terület, azonban korántsem abban a készütségi fokban, mint amire eddig fel volt készülve az elsődleges fafeldolgozás és amit a műszaki-technikai adottságok figyelembevételével lehetett adni. E kérdésről 1970-ben volt Sopronban szintén egy MTESZ által szervezett ankét és 1971-ben, vagy 1972 elején Egerben a fa és bútorigipari napok. E rendezvényeken szintén kifejtettem, hogy nem az a helyzet, hogy nem akar az elsődleges fafeldolgozás adni, hanem a fejlődés szempontjából rendkívüli rövid időszak alatt 2—3 év alatt került abba a helyzetbe, hogy ilyen igények jelentkeznek és nem kis volumenben.

A másik oldala a kérdésnek amiről a mai tanácskozáson a békesség kedvéért nem igen ejtettek szót az elvtársak, a műszaki-technikai feltételeknek a szükségessége. E fentieket három körbe próbálom foglalni. Az első, hogy olyan szerelvényáru terek legyenek, amelyek gépesített máglyázásra és tárolásra alkalmasak.

A második, hogy ezeknek a szerelvényáru mennyiségeknek a mesterséges szárítását meg lehessen oldani. A harmadik, hogy a mechanikai feldolgozás magasabb fokának a feltételei — végső lépcsőként beleértve a felületkezelést is — sem voltak meg az elsődleges fafeldolgozás terén.

Mindenütt megfogalmazásra kerültek azok a koncepciók, hogy az elsődleges fafeldolgozási termékek készütségi fokát növelni kell. Azt azonban azt hiszem önkritikusan is meg kell mondani, hogy az elmondott három feltétel megoldásához szükséges műszaki, technikai feltételek nincsenek meg. Miért hiányoznak ezek a feltételek?

Az elsődleges fafeldolgozás területén közismert, hogy a közeli napokban életbelépő elsődleges fafeldolgozásra is kiható árrendszer egyik célja — de egyik fő célja — az, hogy a belföldi lombos fa felfűrészelési tevékenységét egyáltalán jövedelmezővé tegye. Ez a tevékenység nagyon sok területen ráfizetéses volt, vagypedig igen alacsony nyereséget mutatott. Ezután a tevékenység után nem képződtek olyan nyereségek, amelyeknek a fejlesztési-ágon képződő részből lehetséges lett volna az említett műszaki-technikai feltételeknek a megteremtése. Az amortizációt is a fejlesztési alap nagy zsákjában kezeljük. Ezeknek a fejlesztéseknek a megvalósítására ez sem szolgálhatott azonban fedezetül, mert közismert az, hogy az állóeszköz nyilvántartási értéke irreálisan alacsony. Emiatt még a 100%-ban visszahagyott amortizáció sem képez olyan alapot, amivel egy új tevékenység létrehozásának műszaki-technikai feltételeit meg lehet teremteni.

Lényegében ezek voltak azok a problémák, amelyekkel szembe kellett nézni. Látva ezt a helyzetet, szabadjon őszintén párhuzamot vonni

az elsődleges faipar területén. Az építőipar alapanyagipari háttérének biztosítása keretében lehetőség nyílt arra, hogy az elsődleges fafeldolgozás bizonyos vissza nem térítendő állami hozzájárulást, illetve preferált fejlesztési kölcsönöket kapjon. Lényegében a korszerű táblás parkettagyártás e támogatás révén indul meg az elsődleges fafeldolgozás területén.

A külkereskedelmi és export lehetőségeket látva mindenütt készséggel rendelkezésre álltak az illetékes szervek a deviza hitel felvételek elősegítése terén.

A bútorigar — és ezt mi tökéletesen megértjük, de a képhez hozzátartozik — nem tudott eddig segíteni e téren. Mi is nagyon örültünk annak, amikor kormányhatározat biztosította, hogy a hozzánk hasonló cipőben járó bútorigar a negyedik ötéves tervben egy 20—25 éves, vagy talán még egy hosszabb elmaradást fel tudja számolni. Ebben az időszakban mi közöttünk sokat beszéltek arról, hogy miért nem tud a bútorigar átadni valamit az elsődleges fafeldolgozásba, akár preferált hitelből, akár állami támogatásból. Megítélésem szerint eddig meg kell értenünk reálisan, hogy ebben az időszakban, amikor a bútorigart kellett rendbehozni erre nem volt lehetőség.

Milyen lehetőség és milyen előrelépések vannak mégis ebben a vonatkozásban?

Az áruterek vonatkozásában, amit mindenféleképpen nálunk kell megoldani, 1973-tól kezdve lehetőség van arra, hogy a gépesített áruterek létrehozásánál ártámogatást vegyenek igénybe a fűrészipari vállalatok. A másik kérdés, ami az árrendezéssel kapcsolatos a szintén nagyon nagy segítség, hogy 1975-ig az ésszerű készlet norma mértékig a tartalék alapból lehetséges a forgóalap a feltöltést elvégezni. Ez is biztos segítséget fog abban adni, hogy a megfelelő légszáras áruval való kiszolgálásra lehessen áttérni.

A második kérdés a szárítóknak a kérdése. Szárítókkal gyakorlatilag nem rendelkezünk. Fila elvtárs által említett szárítók is zömmel azok a fenyőszárítók, amik néhány helyen meg voltak és mi nem elsősorban a fenyő, mint inkább a lombos termékeknek a szárítására kell, hogy berendezkedjünk. Másrészt ezek a szárítók zömmel le vannak kötve a parkettatermelés számára. Tehát szárítók nincsenek és a szárítók létrehozása rendkívül lassan fog megvalósulni abban az esetben, ha megfelelő központi intézkedések nem történnek.

A harmadik kör az — és itt lesz talán a legnagyobb együttműködési lehetőség viszonylag nem nagy értékű megmunkáló gépek beszerzésének támogatása illetve átadása. Ha a termelési garancia meglesz a kooperációban, egész biztos, hogy sok gép átkerülhet a bútorgyártástól a fűrészlemez-iparba, de ehhez valóban kell a termelési garancia. Van egy kis aggályom, hogy az átadható gépek zöme igen régi és mire ezek a

termelési garanciák meglesznek a gépek gyakorlati használhatósága már igen kicsi lesz.

Egy utolsó kérdés, amivel egy kicsit Horváth elvtárshoz kapcsolódnék, hogy mit tehetne a FATE, illetve MTESZ is ezen a vonalon.

A KISZ védnökséget említette Horváth elvtárs. Tekintettel arra, hogy a FATE elnökségének a határozata alapján most van születőbe az OEE-FATE közös bizottság, célszerű lenne — és ezt én javasolnám is — hogy a létrejövő vállalati megállapodások fölött valahogy vállaljon ez a szervezet társadalmi, egyesületi védnökséget.

Úgy gondolom, hogy ebben a vonatkozásban sokat lehetne segíteni, mert hisz, mint szerződő felek, a cégek mindig bizonyos mértékig szemben fognak egymással állni és egyesületi vonatkozásban én azt hiszem, hogy nagyon sok kellemtelen élt gömbölyűre lehetne csiszolni.

A másik gondolat. Nincs fűrészipari szakítási gyakorlat minálunk. A FATE-nak van szárítási, albizottsága is, és oktatási albizottsága is. Ezek az albizottságok hatékonyan kellene, abban együttműködjenek, hogy részben a szárítók technikai létrehozásában adjanak szakmai segítséget, részben pedig — ami úgy tudom, hogy a bútortiparban sem megy minden zökkenő nélkül — a szárítókezelők képzésében.

A harmadik kérdés, pedig az lenne — ami itt többször elhangzott, hogy kellene valami központi támogatás. Mert pénz is kell, nemcsak jó szándék. A műfalak gyártása a cellulóz gyártás fejlesztésében a MTESZ-en, Valkó elvtárson keresztül, az egyesület is odatette a voksát ezeknek a szükségességére. Úgy vélem időszerű lenne, pont most az ötödik ötéves terv előkészítésének időszakában, ha ebben a kérdésben a faipari tudományos egyesület, az erdészeti egyesület is oda tenné a maga állásfoglalását, hogy ezt a megindult közös munkát, pénzzel is kell támogatni, mert anélkül nem fog menni. Elnézést kérek, ha egy kicsit hosszabbra sikerült beszámolóm, de ha ilyen szépen összegyülekeztünk és remélhetőleg nem utoljára — néhány gondolatot a fűrész- és lemezipar területéről is szerettem volna az ankét sikere érdekében elmondani.

Dr. Laskai Lajos elvtárs, az Országos Tervhivatal osztályvezető helyettesének felszólalása

Én, mint a bútöripari szakosztály vezetőségi tagja szeretnék hozzászólni, s mindjárt kapcsolódnék a fűrész-lemezipari szakosztály vezetője hozzászólásához. Különösen azt szeretném kihangsúlyozni, ha az elvtársak megértenék, hogy az itt felvetet problémák megtárgyalása, elsősorban nem vállalati probléma.

Nem emlékszem arra, nem vagyok ugyan régi FATE-tag, hogy ilyen ankéton két miniszterhelyettes részt vett volna, szeretném hangsúlyozni, nagyon fontosnak tartom, hogy tudatossá váljon a résztvevő elvtársak előtt az a probléma,

hogy a faipari, erdőgazdasági vállalatoknak és a bútorigipari vállalatoknak egyetemes érdeke, hogy ebben a kérdésben előre jussunk. Azt hiszem, ez elsősorban nem kereskedelmi jellegű tevékenység. Sem a faipar, sem a bútorigipar hatékonyság fejlesztése nem képzelhető el a két ágazat közös együttműködése nélkül, mint ismeretes a fafeldolgozóipar egyes ágai a negyedik ötéves terv időszaka alatt dinamikus fejlődésükkel, termelésüket mintegy 40—50 százalékkal növelni fogják.

A fejlődés várhatóan gyorsabb ütemű lesz, mint az ipar átlagos fejlődése. Botka elvtárs vázolta, hogy a bútorigipar fejlődése milyen ütemű. A mennyiségi fejlődésen túlmenően alapvetően megváltozik az ipari műszaki, technikai színvonal. Részben az alapanyagban bekövetkezett változás, részben a technikai fejlődés révén. A negyedik ötéves tervidőszak végére a faipariparban és a fafeldolgozóiparban kialakulnak a korszerű technikát alkalmazó automata és félautomata gépsorokkal dolgozó korszerű üzemek.

Az állóeszközállomány a termelésnél nagyobb mértékben, mintegy kétszeresére fog növekedni. A létszámnak ugyanakkor kisebb mértékű csökkenése várható. Ez a körülmény önmagában is felhívja a figyelmet arra, hogy az ipar szakemberei keressék a termelés hatékonyságának javítását. A negyedik ötéves tervben előírt fejlesztések mind az alapanyagiparban, mind a fafeldolgozóiparban határidőre, több esetben határidő előtt megvalósulnak.

Ennek eredményeként javult az ellátás a faipari alapanyagokból és a késztermékekből. Mind két terület fejlesztésének célkitűzésében szerepelt az alkatrészek a magasabb készültségi fokú anyagok, félkésztermékek fokozottabb termelése az alapanyagiparnál, és ugyanilyen jellegű termékek feldolgozása a bútorigiparban és a többi faiparban. Az egyes faipari iparágak fejlődésében jelentős előrelépések történtek. A fűrész- és lemezipar kapacitása egyes területeken eléri, egyes területeken túl is haladja a belföldi igényeket.

A bútorigipar ma értékben többet termel a tervezettnél, többet, mint amit a piac — a mai megítélés szerint — fel tud venni. Volumenében és a bútorigiparban feldolgozott anyagban a növekedés azonban kisebb a tervezettnél és itt eljutunk az árszint problémához.

Engedjék meg, hogy erről egy pár szót mondjak. A lakosság igyekszik pénzét optimálisan elkölteni. A bútort ma úgy ítéltük meg, hogy nem elsődlegesen primer fogyasztási cikk, tehát a fogyasztónak választania kell az egyes cikkek hasznossága között. Ebben szerepe van a termék árának. Ha egy termék drága, csökken a fogyasztó szemében a hasznossága. Tehát, ha a bútór ára növekszik, a kereslet csökken. Ez egy egyszerű közgazdasági szabály. Itt az 1972-es helyzet komoly figyelmeztetést ad, melyet röviden úgy fogalmazhatunk, hogy a bútór ár-

szint nagyobb mértékben növekedett, mint mondjuk az életszínvonalunk, és ez a fogalomban elég komoly problémát okozott. Mit jelent ennek a forgalom csökkenésnek az oka? Az előbb itt a hozzászóló elvtárs vázolta, hogy ők felkészültek bizonyos termelésnek a kibontakozására, ugyanakkor azt tapasztalhatják, hogy az alapanyagiparnál értékesítési problémák jelentkeznek a létrehozott kapacitások kihasználása problematikussá válhat. Ma már világos, hogy a két iparág egymástól bizonyos értelemben elszigetelt, és nem összehangolt fejlesztése a továbbiakban nem járható út. A meglévő ellentmondások feloldásának egyik módja a szorosabb kooperáció kiépítése. A termelés hatékonyságának javításával el kell érni, hogy mind az alapanyagipar, mind a bútorigipar árszintje stabilizálódjon és a faipari anyagok és kész termékek versenyképessége növekedjen.

A jelenlegi helyzetben ugyanis az ágazat gazdaságosságának fenntartása sőt növelése az elsődleges. A verseny elsősorban nem ágazaton belül, hanem az ágazatok között jelentkezik, és az ágazat egész megítélése további fejlesztése révén történik. Nem véletlen, hogy az 1973. évi népgazdasági terv egyik fő feladatának a munka termelékenységének gyorsabb ütemű növelését, a termelési költségek folyamatos csökkentését, a lekötött eszközök jobb kihasználását tekinteti feladatnak.

A fafeldolgozó iparon belül ennek egyik útja az ágazaton belüli kooperáció kiépítése, a korszerű alkatrész gyártás, végső soron tehát a termelés hatékonyságának emelése. Az elhangzott előadások, hozzászólások több oldalról megvilágították az együttműködés kiszélesítésével együttjáró problémát. Nagyon sok pozitív eredményről is kaptunk tájékoztatást, a feladat megoldását a kormány határozat is sürgeti. A negyedik ötéves terv célkitűzései között és konkrétan a bútorigipar fejlesztésére hozott határozatban szerepelt is erre vonatkozóan konkrét határozat. Az előbbi hozzászólás hiányolta, hogy a bútorigipar részéről nem történt erre vonatkozóan megfelelő támogatás, úgy tudom, hogy ismeretes előttünk is az, részben a hitelpolitikai irányelv, részben a bútorigipar fejlesztésére hozott határozat, hogy ugyanabban a támogatásban részesülhettek volna az elsődleges fafeldolgozó vállalatok is, mint a bútorigipar, amennyiben alkatrész kooperációra, félkésztermékekre és magasabb készültségi fokú anyagokra hoztak volna létre kapacitást. Sajnos a korábbi tárgyalásokkal szemben egyetlen egy ilyen hitellejterjesztésről sem tudunk. Az is köztudott, hogy a beruházási egyensúly létrehozására hozott korlátozó intézkedések folytán a bútorigipar nem fog tudni annyi állami támogatást felhasználni, mint tervezett.

Jó lett volna, ha ezt az összeget a két terület kölcsönös fejlesztésére fordíthattuk volna, de én azt hiszem, hogy ez még nem késő és egy szorosabb összefogással, ha nem is a negyedik

ötéves terv időszakára, de az ötödik ötéves terv időszakára az együttműködést ki lehetne bővíteni. Minden ankétnál az a vég, hogy az idő rövidsége folytán a hozzászólók nem tudják véleményeiket kifejezni. Én, ha lehetne javasolnám, hogy minden szakosztály keretében rendezzünk olyan összejöveteleket, klubnapokat, melyen szűkebb körben vitatnánk meg ezeket a problémákat, akár budapesti, akár vidéki vonatkozásban.

Dr. Szabó Károly elvtárs, a Faipari Kutató Intézet főosztályvezetőjének felszólalása

A Gazdasági Bizottság 1970-ben hozott határozata a bútóripar kapacitásának növelése érdekében előírja, hogy a negyedik ötéves tervidőszakban az elsődleges faipar és a bútóripar között fokozatosabb termelési kooperációt kell megvalósítani.

A MÉM Termelési és Műszaki Fejlesztési Főosztálya ugyanakkor a feladat megvalósításának lehetőségét többek között abban látta, hogy az elsődleges fafeldolgozó ipart, elsősorban fagazdaságok, meghatározott készültségi fokon kemény lombú bútóripari alkatrészeket gyártsanak és szállítsanak a bútóriparnak. Mielőtt e határozatok végrehajtásának eddigi tapasztalatairól, az eddigi fékező tényezőkről szólnék, szeretném néhány mondat erejéig kifejteni e határozatok gazdasági jelentőségét és a fafeldolgozás műszaki-fejlesztésre való hatását.

Mindenki előtt ismeretes, hogy a fafeldolgozás gazdasági hatékonysága, mint általában minden nyersanyag feldolgozása, népgazdasági szinten annál jobban közelíti meg az optimumot, minél több munkafázist tudunk elvégezni, a kitermeléstől a részletes termékig tartó technológia folyamatban, a megmunkálás egymást követő fokain belül a megelőző fázisban. Ismert tényeket ismételtek akkor, amikor azt mondom, hogy ezáltal a feldolgozás során a szárítás költsége csökken az anyagkihasználás növekszik, mert hisz az alapanyag gyártó ágazatban a szabásnál számbavehető méretek, termékféleségek kombinációjának lehetősége nagyobb, és így a fa komplex kihasználása lehetővé válik. A továbbfeldolgozó ágazatban eszközök, technológiai területek szabadulnak fel, a termelés volumenének emelésére a beruházási költségek viszonylagos csökkenése mellett.

A felszabaduló élőmunkát magasabb hatékonysági célra csoportosíthatja át. Népgazdasági szinten mennyire indokolt az egyes technológiai folyamatoknak leadása a megelőző ágazatnak, szolgáljon indokul a következő egynéhány fafeldolgozó ipari mutató. A fafeldolgozó ágazat termelési értékének 35,7%-át képviselő és a lekötött eszközök 35,1%-ával rendelkező fűrész- és lemezipar hatékonyságára jellemző, hogy az egy foglalkoztatottra jutó termelés és az egy munkásra jutó gép értéke, kedvezőtlen a bútó-

iparban ilyen jellegű mutatóinál, mégis a fűrész- és lemezipar kapacitása egyenletes és indokolt kihasználása nem minden területen valósult meg, ugyanakkor a bútorigar kapacitás hiánnyal küszködik. Továbbá, ha elgondolkozunk azon, hogy az egy millió forint értékű termék egységre jutó állóeszköz érték a fűrész- és lemeziparban 0,46 millió forint, a bútorigarban 0,32 millió forint, a forgóeszközérték pedig és itt szeretnék hivatkozni Botka elvtárs szavaira, a fűrész- és lemeziparban 0,13 millió forint, a bútorigarban 0,24 millió forint. Mi faiparosok könnyen beláthatjuk, hogy népgazdaságilag milyen kár származik abból, hogy a fakészletek nem inkább az alapanyag gyártó iparágakban vannak.

Nem akarok azokról a műszaki feltételekről beszélni, amelyeknek megvalósítása elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a GB-határozatának megfelelő kooperáció alakuljon ki a bútorigar és az alapanyaggyártó ipar között. Ezekről nálamnál illetékesebbek már beszéltek. Én csak azokról a kétségtelen tényezőkről szeretnék szólni, amelyek a közelmúltban, de sok esetben a jelenben is fékezik a népgazdasági és az ágazati érdekek összehangolását, és ezáltal késleltetik a megvalósulást, a kibontakozás felé vezető utat közgazdaságilag.

Az új gazdaságirányítási rendszer alapvető célkitűzése az volt, hogy anyagilag érdekeltté tegye a termelő szervezeteket a termelés eredményeiben, melynek egyetlen alapvető mutatója a bevétel és a ráfordítás különbsége, a nyereség. Az árak kialakítására mindkét ágazat kötelező direktívákat kapott. A bútorigarban a 15/1967. sz. KIPMIN—Árhivatal utasításban előírt ártérmában a bérhányad függvényében kapta meg a kalkulálható rezsit és a hasznot.

Itt az a paradox helyzet állt elő, hogy az a vállalat, mely élőmunka csökkenésével korszerűsítette a termelést, alkalmazta az új anyagokat, alkatrészeket, nemcsak saját nyereségét csökkentette, hanem lassan, de biztosan elveszíthette gyártmányainak rezszi viselő képességét is. Tehát a bútorigarnak nem volt teljes mértékben érdeke az élő munka csökkentése, márpedig az alkatrészgyártás közismerten az.

Ezen a helyzeten enyhített a 2/1972. KIPMIN számú rendelet, mely a rezsiköltségek, a számítható haszon térítési alapját az új termékként forgalomba hozott bútorigari termékeknél a közvetlen anyag- és bérköltség együttes összegeből állapítja meg azzal, hogy a kalkulációba állítható anyagbeszerzési egységárként, a szállítási szerződésben foglalt árak vehető figyelembe. A kalkulálható beszerzési árak olyan mértékben módosulnak, hogy ha annak költségkihatása a számított termelői ár kettő százalékát meghaladja, a számított árat is változtatni lehet.

Úgy vélem, hogy ezzel a korrekcióval fokozatosan érdekeltté válik a bútorigar közgazdaságilag is az alkatrészgyártás leadásában. Nézzük

meg a kérdést az alapanyag-gyártó ágazat oldaláról is. Az új gazdaságirányítási rendszer hatékony működésének egyik fundamentuma az értékarányos árrendszer. Az 1968-ban életbe lépő fűrészipari termékárak 1966-ban készültek, nem vették figyelembe az akkor már nagy volument feldolgozó fagyártmányelőállító üzemek termelési- és költségadatait, melyek természetüknél fogva magasabbak voltak az akkori, úgynevezett álló fűrészipar költségeinél, mert hisz alacsonyabb értékű erdőgazdasági választékokat dolgoztak fel, egyenértékű fűrészipari termékért.

Ez pedig természetesen csak többlet ráfordítással volt elérhető. A készletek alacsony volta a fűrésziparban nem tette lehetővé, hogy a technológiailag szükséges készletek — légszáráz állapotú fűrészárura gondolok — eszköz-költségei az árban beépíthetők legyenek. A most érvényben levő új fűrészipari termékárak csak némiképpen enyhítettek a helyzeten. Felmerül az a kérdés, hogy ezen a területen hogyan tovább. Nézetem szerint a kibontakozást elősegítheti a fűrészipari termék-árrendszer olyan irányú finomítása, mely reális eszközértékre épülne, és magában foglalná a légszáráz állapotú fűrészáru forgóeszköz-költségét is.

Az utóbbi nem jelentene népgazdasági szinten több forgóeszköz-lekötést, csupán az ágazati elosztás módosítását, melynek következtében a fűrészipari termékek költsége ugyan emelkedne, de ugyanakkor csökkenne a továbbfeldolgozásé úgy, hogy népgazdasági szinten együttesen is csökkenjen. Itt szeretném a figyelmet felhívni arra, hogy mélyreható tanulmányozás után döntést kellene hozni, erre a célra meglévő, illetve a fejlesztés céljára jövőben fordítandó pénzügyi eszközök esetleges újrafelosztására is. Ezeket a közgazdasági problémákat megoldani az alapanyaggyártó ágazatban realizálandó bútorigipari alkatrészgyártás megvalósítása céljából a gazdasági bizottsági határozatoknak megfelelően elsőrendű népgazdasági érdek. Nem szabad elfeledkezni arról, hogy a bútorigipar a múltban nagyrészt még a jelenben is alkatrészigényét olyan fűrészáru feldolgozása útján elégítette, illetve elégíti ki, melynek alapanyaga magas értékű erdőgazdasági termék, a rönk.

Ezt az irányt ma az erdő és fafeldolgozó gazdaságok ki tudnák elégíteni a kívánt minőségben a méreténél, de nem minőségénél fogva alacsonyabb értékű faanyag feldolgozása révén is. Egyre nagyobb mértékben fogják kielégíteni a jövőben, ha a fejlődés objektív törvényszerűségeit felismerve, közgazdasági eszközökkel is elősegítjük azokat.

Varsányi Imre elvtárs felszólalása

Hozzászólásomat ott szeretném kezdeni, ahol Botka Zoltán elvtárs abbahagyta. Minden egyetértés a jó ügyek halála. Azt hiszem, így mondta szó szerint. Ha jól emlékszem rá, körülbelül két évvel ezelőtt a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi

Minisztérium helyiségében találkoztunk ugyanazzal a céllal. Ott mi az erdőgazdasági vállalatok képviselői hajlandóságot mutattunk bútortipari alkatrészek gyártására, bizonyos előfeltételek teljesítése esetén.

Az első előfeltétel az volt, hogy rendezzük szabványba, vagy szokványba a minőségi előírásokat. A következő feltétel az volt, hogy rendezzük a bútortipari alkatrészek árait. Függetlenül a rendezéstől, amely tudtommal most már folyamatban van, mi elkezdtük piackutató tevékenységünket, és fölkerestünk három-négy bútortipari vállalatot, a legkülönbélebb profilúakat. Olyat is amely korpuszt állít elő, olyat is amely széket gyárt, és megpróbáltunk velük közös nevezőre jutni. Tapasztalataink szerint mind minőségben, mind árban a legnagyobb szórású skálát tárták elénk, aminek magyarázata abban lelhető, hogy az egyes bútortipari vállalatoknak a szabász részlege különféle műszaki szinten állt. Egy pár bútortipari vállalattal meg is próbáltunk próbatermelésre egyezséget kötni. A próbatermeléseket elvégeztük. Egy megállapított minimális áron, a nagyobb mennyiségű termelést és szállítást a részletes utókalkulációtól tettük függővé. Összehasonlítva ezen a próbatermelésen alapuló részletes utókalkulációt, különféle dolgokra jöttünk rá. A leglényegesebb dolog, amiben megegyeztünk az volt, hogy az általunk és a fűrészüzemek szabászata által előállított alkatrészek kihozatali százaléka fűrészáruban egy és ugyanaz.

Tehát lényeges differencia a kihozatali százalékban nem mutatkozott, annak ellenére, hogy a fűrésziparnak a műszaki ellátottsága a tovább szabást illetően sokkal alacsonyabb színvonalon állt, mint a bútortiparé. Rájöttünk arra is, hogy a munkabérhányad, az alacsonyabb műszaki ellátottság folytán nálunk jóval kedvezőtlenebb, mint a bútortipari vállalatoknál és ez okozta az árban mutatkozó jelentős differenciát, amiket sehogy sem tudtunk közelíteni, tehát így jelentősebb mennyiségű bútoralkatrész gyártására és szállítására a próbatermeléseken kívül sor nem került.

Most szeretnék még egy szempontra hivatkozni. Az erdő és fafeldolgozó gazdaságok 1970. január 1-ével összevonás folytán megkapták az elsődleges fűrészipari vállalatokat. Ezek a fűrészipari vállalatok alaptevékenységüket illetően eddig fűrészáru előállításával foglalkoztak. Az ott átjött szakemberek annak az előállításához értettek, annak a technológiájával voltak az ott dolgozó munkások megismerkedve, tehát azt állították elő legtermékenyebben és legolcsóbban.

Ahhoz, hogy mi a népgazdasági, illetve a szabályozók által előírt követelmény, tehát a minél nagyobb nyereségtömeg elérését is kövessük, és év végén odaállhassunk dolgozóink elé, nyilván a fűrészáru termelést igyekeztünk fokozni, mert a jelenleg is érvényben levő árak mellett minimális ráfordítással az biztosítja a legmagasabb árbevételt. És ezen ke-

resztül azon az árszinten egyáltalán valami kevés kis nyereség, hol veszteség érhető el.

Akkor lepődöttünk meg, amikor a továbbfeldolgozó ipar egyes fajok fűrészáruinak felvételét egyszerűen nem vette számításba. Gondolok az akácra, a cserre, mit volt mit tenni, export-lehetőség felé orientálódtunk és az export-lehetőségen keresztül jutottunk el oda, hogy igenis méretre szabott fűrészárut küldjünk ma is külföldre. Olyan árszinten, ami már a továbbfeldolgozásnak a többletköltségeit is növekvő nyereséghányaddal tudja viselni. Ugyancsak az exportkapcsolataink révén jöttünk rá arra, ha mi az ágazati, műszaki szintünket fejleszteni akarjuk, akkor egyedülálló, illetve egyedüli járható út a külkereskedelmi bankon keresztül licenceket, esetleg külföldi gépsorokat veszünk meg, de ezáltal hosszabb távra is eligérkeztünk export-termék szállítására. Per ma, itt tartunk. Néhány szót még a fejlesztési elképzeléseinkről. Ahogy Madas elvtárs említette, a fejlesztést a jövőben hármas célra kell orientálni. Az elsődleges cél az építő-

anyagipari fejlesztési orientáció. Ez ma már nálunk tervezési stádiumban van. Itt szeretném elmondani azt is, hogy az ÉVM nemcsak óhajtja az együttműködést, hanem ezt az óhajt aprópénzre is váltja, húszmilliós támogatással. Távolabbi elképzeléseink között szerepel, miután faállományunk összetétele olyan, hogy annak jó része bükk, ami a bútorigarnak az alapanyaga, hogy francia vágáson egy körülbelül 3—5 ezer kapacitású bútoralkatrész üzemet létesítsünk.

Ennek a megvalósítása véleményünk szerint az 1980-as évekre várható csak. Addigra remélhetőleg az itt megígért ágazati szabályozóink is olyan irányban fognak hatni, hogy a bútorigarni alkatrészekén keresztül elérhető nyereség a jelenleg elért nyereségszintünket nemcsak tartani, hanem fokozni fogja.

*

Az anketon elhangzott további felszólalásokat és az elnöki zárszót a következő számunkban közöljük.

*Lapunk példányoként
megvásárolható:*

V., Váci utca 10.
V., Bajcsy-Zsilinszky út 76. sz. alatti

HÍRLAPBOLTOKBAN

A polimetilmetakriláttal módosított fa ütő-törő szilárdsága

Bevezetés

A faanyag tulajdonságainak javítását szolgáló különféle módosítási eljárások mind elméleti, mind pedig gyakorlati szempontból élénk érdeklődés tárgyát képezik. *Burmester* (1) tett közzé nemrég egy kiváló irodalmi áttekintést, melyben főként a fa méretállandóságának növelését célzó módosítási eljárásokat tárgyalja. A fa módosításának egyik legeredményesebb módja fa—polimer kombináció — a sejtfalakba vezetett, elsősorban vinilmonomerek radiációs vagy termikus-katalitikus polimerizáció útján történő — létrehozása. Ilyen kezelés eredményeként olyan új anyag nyerhető, mely tulajdonságait tekintve jelentősen túlszárnyalja a természetes állapotú fát. A fa—polimer kombinációt mindenekelőtt kis nedvességszívó hajlam, dagadás és csökkentett telítődési képesség, valamint nagy méretállandóság, keménység, előnyös szilárdsági tulajdonságok és biotikus elbontással szemben tanúsított nagy ellenállás jellemzi. A vinilmonomerekkel módosított fa alapvető reológiai tulajdonságai is jobbak, mint a természetes állapotú fáé vagy a tiszta polimeré. Kimutatták azt is, hogy a fa—polimer rendszer dagadási nyomása kétszer nagyobb, de időbeli kifejlődése sokszorta lassúbb, mint természetes állapotú fa esetében.

Az eddig közzétett kutatómunkák csak viszonylag szűk keretek között foglalkoztak a fa—polimer kombináció dinamikus mechanikai tulajdonságainak vizsgálatával. *Langwig* és munkatársai (6) megállapították, hogy a polimetilmetakriláttal módosított hársfa ütő-törő szilárdsága mintegy 50%-kal nagyobb, mint a természetes állapotú hársfáé. *Siau* (15) azt is kimutatta, hogy a fa—polimer kombináció dinamikus rugalmassági modulusa 33%-kal nagyobb, mint a természetes állapotú fáé, míg a statikus rugalmassági modulus csak 10%-kal nagyobb módosított fa esetében. A dinamikus rugalmassági modulusnak a statikus értékhez viszonyított, a módosítás eredményeként létrejövő nagyobb növekedése arra enged következtetni, hogy a fa—polimer kombináció ütő-törő szilárdsága is nagyobb lehet, mint a fa ütő-törő szilárdsága.

Az ütő-törő szilárdság egyike azon próbáknak, melyeknek az anyagokat alávetik, hogy a rövid ideig tartó, dinamikus megterhelés hatására mutatott ellenállását jellemezzék. Ütő-törő szilárdságnak azt a kinetikai energiát fogadják el, ami a meghatározott méretű próbatest meghatározott feltételek mellett roncsolásához szükséges. Ezen utóbbi kikötések elméleti szempontból annál is inkább elengedhetetlenek, mivel az ütő-törő szilárdság nagymértékben függ a próbatest lineáris paramétereitől és az ütő-törő szilárdság meghatározásának módszerétől. A fa ütő-törő szilárdságát leggyakrabban lengőkalapács segítségével, Charpy vagy módosított Izod

módszerrel határozzák meg, mint a próbatest roncsolásához használt munkát. Ennek a munkának az értéke a következő összetevők eredője: a rugalmas és plasztikus alakváltozás munkájáé, a törésfelület létrehozásához szükséges munkáé és a roncsolt próbatest, valamint az alátámasztók között az alátámasztási pontokban keletkező súrlódási ellenállás legyőzéséhez szükséges munkáé.

A természetes állapotú fa ütő-törő szilárdságának témáját tárgyaló irodalom áttekintéséből kitűnik, hogy a fa térfogatsúlya (17) és nedvességtartalma (3, 9, 11, 14) jelentősen befolyásolja a faanyag ütő-törő szilárdságának számértékeit. Nincs viszont adat a fa—polimer kombináció térfogatsúlyának (mely a fában levő polimertartalom függvénye) és nedvességtartalmának az ütő-törő szilárdságra kifejtett hatásáról. A bevezetőben elmondottakat figyelembe véve, az említett feltételezés — mely szerint a fa—polimer rendszer ütő-törő szilárdsága nagyobb lehet, mint a természetes állapotú fáé — igazolására kísérletet kezdtünk. A vizsgálat célja az volt, hogy adatokkal szolgáljon a polimetilmetakriláttal módosított fa ütő-törő szilárdságáról különböző nedvesség- és polimertartalom esetén.

Vizsgálati módszer

A vizsgálatához természetes állapotú bükkfát (*Fagus silvatica* L.) választottunk, melyből megfelelő klimatizálás után $40 \times 40 \times 150$ mm (legnagyobb méret rostirányban) méretű hasábokat készítettünk. Ezen hasábok egy részéből olyan próbatesteket nyertünk, melyeket a természetes állapotú fa vizsgálatához szántunk, míg másik részét módosítási folyamatnak vetettük alá. Az előzőleg abszolút száraz állapotig kiszáritott fát metilmetakriláttal telítettük. A módosított fát termikus-katalitikus polimerizáció útján állítottuk elő, így a monomerhez benzoilperoxidot adtunk, melyet gyakran használnak polimerizáció során reakció kezdőnek. Hogy a monomerrel való telítés — és ezzel együtt a polimertartalom — differenciáltságát idézzük elő, a monomerhez különböző arányban adtunk metilalkoholt. Ismert ugyanis, hogy különböző polimertartalom elérésének két módja van: a polimerizációs folyamatnak — tehát a láncreakciónak — megfelelő időben való megszakítása és különböző koncentrációjú monomeroldat alkalmazása. Az első módszer a folyamat teljes ellenőrzését kívánja, ami faanyag esetén gyakorlatilag kivihetetlen, míg a második módszer semmi beavatkozást nem igényel, de csak megközelítő pontosságú polimertartalom elérésére alkalmas.

A természetes állapotú fa telítését és a fába vezetett monomer polimerizációját a korábban

leírt eljáráshoz hasonlóan végeztük (8). A kezelés eredményeként olyan bükk—polimetilmetakrilát kombinációt nyertünk, melyben a rendszerben található abszolút száraz fa súlyához viszonyított polimertartalom 21, 26 és 43% volt.

A természetes állapotú és a módosított bükkhasábokból olyan próbatesteket preparáltunk, melyek rostirányban mért hossza 15 mm, sugárirányban mért szélessége 10 mm, húrirányban mért vastagsága pedig 3,5 mm volt. Különös figyelemmel voltunk a vastagsági méret állandóságának megőrzésére, mivel e méret kis változtatása is jelentősen befolyásolja az ütő-törő szilárdság értékének alakulását. Összehasonlítás céljából meghatároztuk a tiszta polimetilmetakrilát ütő-törő szilárdságát is. A fent megadott méretű próbatesteket ez esetben kereskedelmi forgalomban levő polimetilmetakrilát lapokból nyertük. A lapokból preparált próbatesteket gondos csiszolásnak vetettük alá, hogy a kivágás során keletkezett esetleges barázdáknak vagy egyenetlenségeknek az ütő-törő szilárdságra kifejtett negatív hatását kiküszöböljük. A vizsgálathoz kiválasztott próbatesteket három csoportba osztottuk, s a megfelelő nedvességtartalom elérése céljából azokat szárítottuk, klimatizáltuk vagy nedvesítettük. Az ütő-törő szilárdságot három nedvességtartalmi állapotban — abszolút száraz, légszáraz és nedves állapotban határoztuk meg. E célból a próbatestek egy részét 105 °C hőmérsékleten 24 órán át szárítottuk, másik részét laboratóriumi környezetben ($\gamma = 70\%$, $t = 20\text{ °C}$) egy héten át klimatizáltuk, míg a fennmaradó részt 24 órán át desztillált vízben áztattuk. A vizsgálathoz használt anyagok térfogatsúlyát, nedvesség- és polimertartalmát az 1. táblázat értékei mutatják. A bükk—polimetilmetakrilát kombináció nedvességtartalmát a rendszerben levő faanyag száraz súlya alapján számítottuk ki, mivel a polimetilmetakrilát gyakorlatilag nem vesz fel vizet.

A faanyag ütő-törő szilárdságát „Dynstat” típusú készüléken határoztuk meg. A készülék 20 cmkp energiájú lengőkalapácsa a befogópofákban egyik végével rögzített próbatest szabad végét megütve, a kalapács élével roncsolta azt. A „Dynstat”-féle készülék lényegében a plasztikus anyagok ütő-törő szilárdságának meghatározásához szolgál, de korábbi kutatások kimutatták, hogy a fa és néhány fahelyettesítő anyag

A vizsgált anyagok jellemző tulajdonságai 1. táblázat

Tulajdonság	Természe- tes álla- potú fa	Módosított fa			Tiszta polimer	
		0,66	0,80	0,83		0,94
Térfogatsúly (g/cm ³)	0,66	0,80	0,83	0,94	1,13	
A fában levő polimer- tartalom (%)	0	21	26	43	—	
Nedvesség tartalom (%)	Száraz állapotban	0	0	0	0	
	Légszáraz állapot . . .	12,9	9,6	9,6	8,3	0
	Nedves állapotban	58,5	38,8	28,3	20,8	0

ütő-törő szilárdságának meghatározására is alkalmas (7).

A vizsgált anyagok ütő-törő szilárdságát a következő képlet segítségével számítottuk ki:

$$A = \frac{Q}{b \cdot h} \quad \text{cmkp/cm}^2$$

ahol

- A a faanyag ütő-törő szilárdsága, cmkp/cm²,
- Q a próbatest roncsolásához használt energia, cmkp,
- b a próbatest szélessége, cm,
- h a próbatest vastagsága, cm.

A vizsgálat eredményeinek analízise

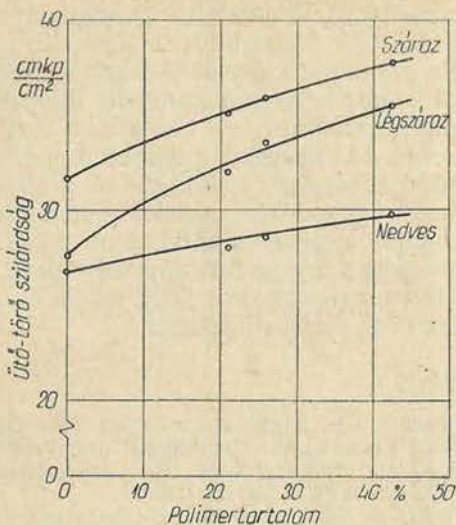
A vizsgálat eredményeit a 2. táblázatban foglaltuk össze. A természetes állapotú bükkfa, a bükk—polimetilmetakrilát kombináció és a tiszta polimetilmetakrilát ütő-törő szilárdságát — különböző nedvesség- és polimertartalom esetén — cmkp/cm²-ben, valamint az abszolút száraz, természetes állapotú bükkfa ütő-törő szilárdságának arányában, százalékban számítottuk ki. Hogy az ütő-törő szilárdság — a különböző anyagok esetén észlelt — változásának jellegét jobban érzékeltessük, a vizsgálat eredményeit a polimertartalom függvényében az 1. ábrán grafikusán ábráztuk. Az ütő-törő szilárdságnak a nedvességtartalom függvényében mutatott változását jól szemlélteti a 2. ábra, melyen a megfelelő szilárdságértékeket a természetes állapotú bükkfa szilárdságának százalékában

A vizsgált anyagok ütő-törő szilárdsága

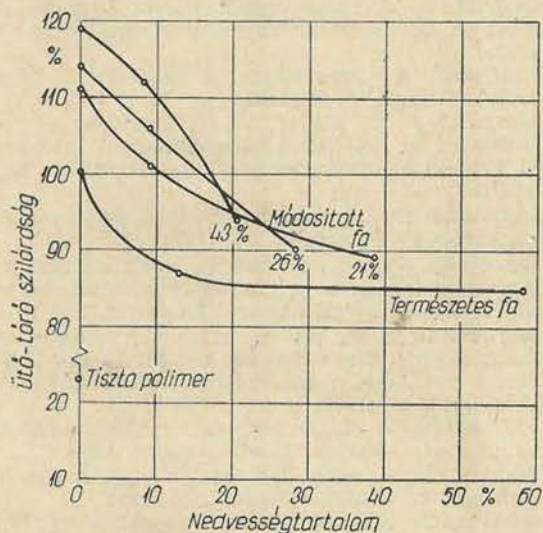
2. táblázat

Nedvességi állapot	Természetes állapotú fa		A módosított fa polimertartalma						Tiszta polimer	
			21 %		26 %		43 %			
	Ütő-törő szilárdság									
	cmkp/ cm ²	%	cmkp/ cm ²	%	cmkp/ cm ²	%	cmkp/ cm ²	%	cmkp/ cm ²	%
Száraz	31,6	100	35,1	111	35,9	114	37,7	119	7,4	23
Légszáraz	27,6	87	32,0	101	33,5	106	35,6	112	7,4	23
Nedves	26,8	85	28,0	89	28,5	90	29,8	94	7,4	23

1. ábra. A polimertartalom hatása a különböző nedvességtartalmú, polimetilmetakriláttal módosított fa ütő-törő szilárdságára

2. ábra. A nedvességtartalom változásának hatása a vizsgált anyagok ütő-törő szilárdságára

adtuk meg. Már a görbék felületes áttekintése is azt mutatja, hogy a fa-polimer kombináció nagyobb ütő-törő szilárdsággal rendelkezik, mint a tiszta polimer vagy a természetes állapotú fa.

Az összetett rendszerek tulajdonságainak nagy része Merz, Claver és Baer (12) elmélete segítségével értelmezhető. Az anyagban jelenlevő és külső feszültség hatására terjedő repedések olyan komponenseken hatolnak át, melyek viszonylag nagy különbséget mutatnak rugalmassági modulusaik tekintetében. A homogén, egyfázisú anyagban — kiváltképp az alacsony rugalmasságú, aránylag rideg polimerben — a repedések gyorsan tovaterjednek, ami kis energiáfordítással roncsoláshoz vezet. Ez azt jelenti, hogy az abszorbeált energia kis mennyisége miatt az ilyen polimernek kicsi az ütő-törő szilárdsága. Ezért van az, hogy a tiszta polimetilmetakrilát ütő-törő szilárdsága csak mintegy negyedrése a természetes állapotú fa és ötöd-rése a módosított fa ütő-törő szilárdságának.

A természetes állapotú fa azonban olyan heterogén rendszernek tekinthető, melyben a viszonylag szilárd, magas rugalmassági modulusal bíró cellulóz mikrofibrillákat a plasztikus, kisebb rugalmassági modulussal rendelkező lignin veszi körül. Ez azt eredményezi, hogy a természetes állapotú fára ható külső feszültség nagy része a rugalmasabb cellulóz deformációjához abszorbeálódik, s így a repedések tovaterjedésének sebessége lelassul. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a felhasználandó energia főleg a plasztikus alakváltozásnál időben korábban lejátszódó rugalmas alakváltozásra fellépő plasztikus alakváltozás még további energiáfordítást igényel. Végső soron ennek az energiáfelvételi mechanizmusnak a következménye az, hogy a természetes állapotú fa — maga is mint heterogén rendszer — lényegesen nagyobb ütő-törő szilárdsággal rendelkezik, mint a homogén, tiszta polimetilmetakrilát.

Egyre inkább uralkodik az a nézet, hogy a fa-polimer rendszer a kombinált anyagok csoportjába tartozik, melyek mechanikai tulajdonságaik tekintetében gyakran lényegesen nagyobb értékekkel tűnnek ki, mint az alapkomponeensek (2, 13, 16). Ezt a megállapítást látszanak alátámasztani az e munka során kapott eredmények is. A 2. táblázatból kitűnik, hogy a legnagyobb polimertartalommal rendelkező fa-polimetilmetakrilát kombináció ütő-törő szilárdsága átlagosan 20%-kal nagyobb, mint a természetes állapotú fa és 100%-kal nagyobb, mint a tiszta polimetilmetakrilát ütő-törő szilárdsága. Az 1. ábrán bemutatott görbék azt is mutatják, hogy a rendszerben levő polimertartalom növekedésével mindhárom nedvességi állapotban nő a rendszer ütő-törő szilárdsága. A természetes állapotú fára tett megállapítás, mely szerint a nedvességtartalom növekedésével az ütő-törő szilárdság csökken, nem ellenkezik más szerzők korábban elért eredményeivel (3, 9, 11), akik úgy találták, hogy az ütő-törő szilárdság lombfák esetében a nedvességtartalom növekedésével csökken. Bár a nedvességtartalom növekedésével nemcsak a természetes állapotú fa, de a fa-polimer kombináció ütő-törő szilárdsága is csökken (2. ábra), az azonos nedvességtartalmú anyagok közül mégis mindig a fa-polimer rendszer adja a magasabb szilárdsági értéket.

A kombinált anyagok koncepciója a roncsolási mechanizmus analízisén alapszik, mely a Griffith-elmélet szerint az anyagban meglévő apró repedések tovaterjedését feltételezi (4, 10). A különböző rugalmassági modulusal rendelkező komponensek kölcsönhatása a feszültség alatt levő rendszerben olyan gátat jelent, mely nagyban fékezi a már említett repedések szétterjedését, s ezáltal növeli a felvett energia mennyiségét, ami az ütő-törő szilárdság növekedésében is megnyilvánul.

A fa roncsolása egy folytonos kinetikai processzus. Kollmann (5) a fában lezajló roncsolás-növekedés folyamatát három szakaszra osztja:

1. Szubmikroszkopikus repedések és meghibásodások keletkezése.

2. Mikroszkopikus repedések keletkezése.
3. Makroszkopikus repedések keletkezése és növekedése.

Az összetett polimerek (a fa—polimer rendszer is ezek közé sorolható, hiszen a fa tulajdonképpen természetes polimer) roncsolásmechanizmusának jellemző tulajdonsága, hogy mechanikai feszültség hatására képesek molekuláris struktúrájuk változtatására. Mivel a repedésvégeken a mechanikai feszültségek igen magas értékeket érhetnek el, ezért ezek a feszültségek a molekulaorientáció növekedését eredményezhetik, vagyis az anyagot a repedésvégek közelében erősíthetik. A dinamikus vizsgálatoknál, így az ütő-törő szilárdság vizsgálatainál is, a feszültségnövekedés viszonylag rövid idő alatt lép föl. Akkor, ha a molekulák orientálódási sebessége fölülte van a repedés növekedési sebességének, a repedés csúcsánál fellépő erősödés lefékezi a repedés növekedését, s ezzel növeli az abszorbeált energia mennyiségét. Ha viszont a molekulák orientálódási sebessége elmarad a repedés növekedési sebességétől, úgy az anyag roncsolása aránylag hamar, kis energiárfordítással következik be. Valószínű, hogy fa—polimer kombináció esetében is a repedések tovaterjedési sebességét csökkentő mechanizmusok okozzák azt, hogy az elnyelt energia, s ezzel párhuzamosan az ütő-törő szilárdság is nagyobb, mint a természetes állapotú fa és a tiszta polimer ütő-törő szilárdsága.

Következtetések

A vizsgálat eredményei alapján az alábbi következtetések vonhatók le:

1. A fa—polimetilmetakrilát kombináció nagyobb ütő-törő szilárdsággal rendelkezik, mint a tiszta polimetilmetakrilát vagy a természetes állapotú fa.
2. A fa—polimer rendszerben levő polimertartalom növekedésével mindhárom vizsgált nedvességtartalomnál nő a rendszer ütő-törő szilárdsága. A legnagyobb polimertartalommal rendelkező fa—polimetilmetakrilát kombináció ütő-törő szilárdsága átlagosan 20⁰/₀-kal nagyobb, mint a természetes állapotú fa és 100⁰/₀-kal nagyobb, mint a tiszta polimetilmetakrilát ütő-törő szilárdsága.
3. A nedvességtartalom növekedésével mind a természetes állapotú, mind pedig a módosított fa ütő-törő szilárdsága csökken, de azonos nedvességtartalom mellett mindig a fa—polimer rendszer adja a magasabb szilárdsági értéket.

4. A polimetilmetakriláttal módosított fa nagyobb ütő-törő szilárdsága a Griffith-elmélet szerint a rendszer különböző rugalmassági modulussal rendelkező komponensei közötti kölcsönhatás eredménye. A feszültség alatt levő rendszerben az anyagban meglévő repedések tovaterjedési sebességét csökkentő és a molekulaorientáció növekedését eredményező mechanizmusok okozzák, hogy a módosított fa által elnyelt energia, s így az ütő-törő szilárdság is nagyobb, mint a természetes állapotú fa és a tiszta polimer ütő-törő szilárdsága.

IRODALOM

1. *Burmester, A.*: Formbeständigkeit von Holz gegenüber Feuchtigkeit. Grundlagen und Vergütungsverfahren. Bundesanstalt für Materialprüfung. BAM-Bericht Nr 4. Berlin: 1970.
2. *Cottrell, A. H.*: Własności mechaniczne materii. Warszawa: 1970.
3. *Ghelmeziu, N.*: Untersuchungen über die Schlagfestigkeit von Bauhölzern. Holz als Roh- u. Werkst. 1, 585 (1937/38).
4. *Griffith, A. A.*: The Phenomena of Rupture and Flow in Solids. Phil. Trans. Roy. Soc. A221, 163 (1920)
5. *Kollmann, F.*: Phenomena of Fracture in Wood. Holzforschung, 17, 65 (1963).
6. *Langwig, J. E., Meyer, J. A., Davidson, R. W.*: Influence of Polymer Impregnation on Mechanical Properties of Basswood. Forest Prod. J. 18, 7, 33 (1968).
7. *Lipovszky, Gy.*: A faanyag ütő-törő szilárdságának anizotrópiája. Faipar, 21, 328 (1971).
8. *Lipovszky, Gy.*: A nedvességtartalom ciklikus változásának hatása a polimetilmetakriláttal módosított fa lassú alakváltozására. Faipar 22, 274 (1972).
9. *Markwardt, L. J., Wilson, T. R. C.*: Strength and Related Properties of Woods Grown in the United States. US. Dept. Agric. Techn. Bull. 479, 25. Washington D. C. (1935).
10. *McClintock, T. A., Argon, A. S.*: Mechanical Behaviour of Materials. Massachusetts: 1966.
11. *Monnin, M.*: L'essai des bois. Kongressbuch Zürich. Int. Verb. Mat.-Prüf., Zürich: 1932.
12. *Nielsen, L. E.*: Mechanical Properties of Polymers. New York: 1962.
13. *Rabinovics, A. L.*: Vviegnyenije v mehaniku armirovannüch polimerov. Moszkva: 1970.
14. *Seeger, R.*: Untersuchungen über den Gütevergleich von Holz nach der Druckfestigkeit in Faserrichtung und nach der Schlagfestigkeit. Forsch.-Ber. Holz, H. 4. Berlin: 1937.
15. *Siau, J. F.*: The Physical Properties of Wood-Polymer Composites. Ph. D. Thesis., State Univ. College of Forestry at Syracuse University, Syracuse: 1968.
16. *Slayter, G.*: Two-Phase Materials. Sci. American 206, 124 (1962).
17. *Takahashi, A., Fujita, S.*: Dependence of Specific Gravity on Absorbed Energy of Impact Bending in Tropical Woods. J. Jap. Wood Res. Soc. 15, 140 (1969).

Részletek 1972 őszén Lahtiban (Finnország) az ENSZ UNIDO szervezete által rendezett bútorigipari fejlesztési szeminárium hallgatóinak saját országuk bútorigiparáról írt tanulmányaiból

L. Ferrari, Paraguay

„Az országban kb. 50 üzem foglalkozik bútorkészítéssel, közülük azonban csupán 2 foglalkoztat 50-nél több munkást. A 3 millió lakossal rendelkező Paraguay-ban a bútorigiparban dolgozók létszáma nem haladja meg az 1500 főt. Az országban mindössze 3 szakmai iskola működik, mintegy 50 tanulót oktatva a bútorkészítésre. A gépek és szerszámok régiiek és nem elégítik ki az igényeket. Az országban nincs specializált bútorgyár. A néhány létező bútorigipar általában valamennyi bútorfajtát készíti. A tömegtermelés ismeretlen, minnek következtében a bútorigipar termelés lassú. Csak egy üzemnek van szárító berendezése, de ez is saját készítésű és műszaki határfoka alacsony.”

Antonios Bashid Sarkis, Kuwait

„Az olajipar és kormányhivatalok által foglalkoztatottak létszámának növekedése megemelte a bútorigipar és berendezések iránti keresletet. Az 50-es évek végéig mind a lakás-, mind az irodabútorokat nagy mennyiségben importáltuk. A helyi üzemek kapacitását túlságosan lefoglalta az épületasztalosipari tevékenység, s e problémával alig tudtak törődni. Csak a 60-as évek után indult meg a bútorigipar fejlődése. Jelenleg 2 műhely rendelkezik gépi berendezéssel a furnér illesztéséhez és ragasztásához. Míután Kuwait-ban nincs import korlátozás, a piac a világ minden táján élő exportőr számára nyitva áll. Ennek következtében a helyben kapható nyersanyagok minőség és ár tekintetében eltérőek. Szükség lenne képzett belsődíszítőkre és tervezőkre, akik az új anyagok használatát propagálnák. Még ma is nélkülözi az ipar a képzelő és kezdeményező erővel rendelkező tervezőket, s ennek eredménye, hogy a fejlettebb országokban divatos új anyagok a helyi importőrök kizárásában és raktáraiban fekszenek el.

Problematikus az előállított áru piacra vitele is. A bemutatótermeket általában a gyártók tartják fenn és a versenytárgyalási részvétel is közvetlen. Nincs megegyezés a különböző gyártók között egy-egy kiválasztott cikk gyártására, így valamennyi üzem igyekszik valamennyi ügyfél igényeit teljes választékában kielégíteni. Ez növeli a költségeket és az egészségtelen versenyviszonyok gyenge szakmai munkához vezetnek.”

Leon V. Chiho, Fülöp-szigetek

„A bútorigiparra az jellemző, hogy nagyszámú háziipari és kisipari műhelyből és kevés számú középüzemből áll. A Népszámlálási és Statisztikai Hivatal adatai szerint a 417 cégből mindössze

77, vagyis kevesebb, mint 20% alkalmaz 20 vagy annál több munkást. A további 340 cégnek csak 5–19 dolgozója van, ennek megfelelően a kisipari vagy háziipari kategóriába sorolhatók.

A Fülöp-szigetek a Föld erdőben leggazdagabb területei közé tartozik, évi 10–12 millió m³ rönk kitermelésével. A nyers faanyagok emelkedő exportja kedvezőtlen a helyi bútorigiparra, mivel lassanként már korlátozza a mennyiségi és minőségi igények kielégítését. A Fülöp-szigeti bútorigipar helyzetét 1971-ben tanulmányozó UNIDO delegáció a következőket állapította meg:

Egy országban, amely a fakitermelés nagysága szempontjából ennyire fontos helyet tölt be, az illetékes hatóságoknak sürgősen intézkedéseket kellene tenni a fafeldolgozóipar kifejlesztésére.

A fa- és rétegelt lemezgyártók rendszerint a jobban jövedelmező export piacoknak adják el a jobb minőségű termékeiket és a helyi üzemeknek az alacsonyabb minőségű árut adják. A probléma annyira hangsúlyozott, hogy a bútorigipari üzemek egy csoportja komolyan foglalkozik egy védelmet nyújtó integráció létrehozására annak érdekében, hogy az ipar számára biztosítsák a megfelelő minőségű és mennyiségű faanyagokat.

Az iparra a családi vállalkozás a jellemző. Amint a vállalat nő, inkább kívánatosá válik különböző szinteken a szakképzett irányítás. A családi jelleg és az üzemek viszonylag kis méretéből eredően ezek nem túl vonzóak az irányító készséggel rendelkező szakemberek számára. Természetes lenne tehát, hogy saját soraiból képezzenek ki vezetőket. A probléma ott jelentkezik, hogy a kiképzett vezető esetleg nem lesz elégedett azzal az ellenértékkel, amelyet a vállalat nyújtani tud neki és kiválik onnan a legnagyobb valószínűség szerint esetleges versenytársként.

A Fülöp-szigeti bútorigipar fejlődését jelentős mértékben fékezik a következő tényezők:

— A kormányzat a legnagyobb adókedvezményt az egyedi megrendelésű bútorigipar termékeire nyújtja, míg a sorozatgyártás termékeire magas adót vet ki. Ezzel akadályozza a gyáripari jellegű termelés létrejöttét a bútorigiparban.

— A hazai bútorigipar hátrányos helyzetben van a fa nyersanyag ellátásban, mivel az erdő-kitermelők és fűrészüzemek anyagilag jobban érdekeltek az exportban.

— A szakmunkaerők tanítására és pótlására nem áll rendelkezésre megfelelő felszereltségű és tanerőkkel működő intézmény.”

„A bútorigarról, valamint az alapanyaggyártó iparról pontos diagnózist adni nehéz lenne a statisztika hiánya miatt, valamint annak következtében, hogy a bútorkészítés kisiparosok kezében van, akiknek gazdasági és technikai színvonala alacsony, ipari szakismeretük ellenére is.

A faanyag majdnem 100%-ban az ország forróégyövi erdősegeiből származik. Equádornak mintegy 16 millió hektár azonnal felhasználható természetes erdősege van. A nagy erdőkapacitás ellenére is azonban eddig még nem készültek részletes felmérések a favagyronról. Becslések szerint 200 feletti a fajtaszám, melyből húszat használnak bútór és belső berendezések készítésére.

Az országban kb. 160 fűrészüzem van, amelyben évente kb. 600 ezer m³-t dolgoznak fel. Csaknem valamennyi fűrészüzem bezár az esős évszakban, mivel nincsenek modern eszközeik a fának az erdőből történő beszállítására. A gépek és felszerelések kezdetlegesek, ami a feldolgozásnál nagy faveszteséget és gyenge minőséget

eredményez. A fűrészáru kihozatal 30—40% között mozog.

A bútorigarban felhasznált legtöbb fafajta elfogadható jellemzőkkel rendelkezik, azonban csupán a nyersanyag 20%-át készítik ki bútorgyártásra alkalmas minőségben. A legfőbb hiba a nagy nedvességtartalom és a védekezés hiánya a gomba és xylophagógus férgek okozta károkkal szemben. Ez annak következménye, hogy a bútorok nagyobb hányadát kézi kisiparosok készítik, akiknek nincs módjuk költséges szárító- és védőberendezések beszerzésére. Jelenleg csak 8 faterlep rendelkezik szárítókemencével.

A számos bútorigar közül csak 4 érte el az ipari színvonalat és ezek közül is csak egy tekinthető valóban iparvállalatnak.

A munkát általában kézi szerszámokkal végzik. Az elektromos vagy kisgépek használata a magas költségek miatt csak korlátozott.

Az évi 1 főre jutó átlagjövedelem 220 dollár és e tényből is megállapítható, hogy a jó minőségű bútorra irányuló vásárlóerő csak igen korlátozott lehet.

A faipari üzemek államosítása hazánkban kezdetét jelentette annak a műszaki-technikai fejlesztési korszaknak, amely a faipari termékek gyártásszerű előállításával biztosítja a növekvő mennyiségi és minőségi igények kielégítését. Ez a korszak, a korszerű faipari gyártástechnológia kialakításával jelentett elsősorban előrelépést a kézműipar jellegű famegmunkáló iparral szemben. Különösen érezhető volt a fejlődés a bútór- és épületasztalos iparban, ahol a fejlett ipari országokhoz képest nemcsak a technológiai lemaradás volt nagy, hanem a gépesítettség foka is rendkívül alacsony mutatószámmal szerepelt a statisztikákban. Ez az elmaradottság pedig nem az iparág általános, világszínvonalon jelentkező alacsony gépesítettség fokával magyarázható, mert a faipari gépek alapvető fejlődése a századforduló körül lezárult és a szakirodalom második korszakként jelölt fejlődési időtartam 1880 és 1946 között a hagyományos (univerzális) megmunkáló gépekben kevés újat hozott. Az elmaradottság technikai oldalról tehát nem indokolható. A társadalmi és gazdaságpolitikai okok viszont annál nyilvánvalóbb magyarázattal szolgálnak az elmaradottság okairól.

A nagyüzemi, gyári termelés, a gyártástechnológia megteremtésének emberoldala talán még nagyobb problémát jelentett az államosítás utáni helyzetben. A fokozódó gépesítés, amely az 50-es évek egyik jellemzője, új típusú, gépekhez is értő szakembereket igényelt minden szinten. A gyártástechnológia dokumentációs rögzítése és a végrehajtás ellenőrzése ebben az iparágban is nagyobb szellemi kapacitás biztosítását tette szükségessé.

A fokozódó munkamegosztás és a termelésen belüli differenciálódás a képzési problémák egész sorát vetette fel. A szakemberek háromszintű tagozódása más iparágakhoz hasonlóan a faipar területén is élesen kirajzolódott. — A szakmai képzést mindenekelőtt ehhez a tagozódáshoz igazodóan tartalmi, de főként szemléletbeli vonatkozásban kellett fejleszteni. Ez a feladat a maga sokrétűségében nemcsak korszerű tananyagot, de felkészült oktatógárdát is igényelt.

A termelés személyi oldalának biztosítása képzés útján lassan megtérülő szellemi befektetés. Maga a képzés folyamata lassú, és eredményeit sokszor csak évek múltán tapasztaljuk. Ezt a megállapítást támasztották alá a faipari szakoktatás fejlesztésének tapasztalatai is. — Az ötvenes évek elején megindult korszerűbb képzési rendszer a következő évtized elején érezte hatását.

Az oktatás az elmúlt huszonöt év alatt vitathatatlannal nagy eredményeket ért el, és a számos bírálat, amely rendszerét, tartalmát és mód-

szereit érte — nem is mindig alaptalanul — abból az „ipari türelmetlenségből” fakadt, amely sürgetően egyre jobb, egyre nagyobb tudású szakember gárda munkábaállítását sürgette. Tudomásul kell azonban vennünk, hogy az iparoktatás, világszerte, — még felső fokon is — az adott technikai átlagszinten mozog vagy legjobb esetben közelíti a legkorszerűbb ipari színvonalat.

A kiképzettek pedig bármilyen alapos és korszerű az oktatás, csak az egyéntől a környezeti hatásoktól és a követelmény szinttől függő gyakorlati idő után válnak teljes értékű szakemberré. Ezt a törvényszerűséget az „ipari türelmetlenség” nehezen veszi tudomásul és éppen az elmúlt negyedszázad legutolsó éveiben éleződött ki a faipari oktatás és a faipari technikai fejlődés közötti látszólagos elmaradás. Korunk jellemzője, hogy a tudomány és a technika rendkívüli gyorsasággal fejlődik. A felfedezések ipari alkalmazása felgyorsult a termelési folyamatba hatalmas erővel hatol be a közvetlen termelőerővé váló tudomány és annak technikai alkalmazása. Ennek a jelenségnek az elkerülhetetlen velejárója, az oktatásban szinte folyamatossá váló reform sorozat. A technikai fejlődés követése az oktatásban az elmúlt 25 év alatt számos tartalmi és szerkezeti változást hozott magával. A változások a faipari szakoktatásban azonban nem jelentettek koncepcionális változást. A célkitűzések valamennyi faipari oktatási szinten alapjainban véve változatlanok maradtak, szerkezeti korszerűsítésükkel azonban beilleszkedtek azokban a reformokba, amelyek az oktatásügy egészének fejlesztését szolgálják.

Szakmunkásképzés

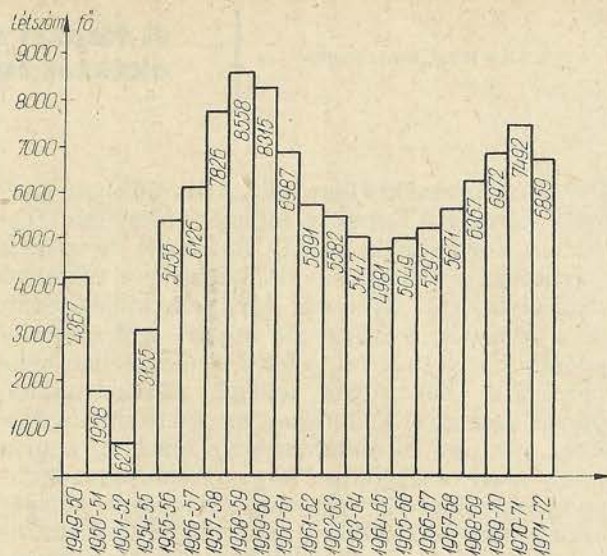
A faipari szakmunkásképzés 25 év alatti átalakulása a műszaki oktatás szemléletbeli változását mutatja. A faipar minden ágazata növekvő követelményeket támaszt szakmunkásaival szemben. A legmesszebbmenő ez a követelményváltozás talán a bútór- és épületasztalos iparban. Az államosításkor átvett üzemek túlnyomó része kézműves szinten állította elő termékeit. A technológiai folyamatok szakember oldala nem különült el élesen gyártási fázisonként vagy műveletenként. A jó szakmunkástól elvárták, hogy a termék elkészítésének valamennyi műveletét készség fokán ismerje és végrehajtsa. Nem véletlen, hogy ez a követelmény az asztalosiparban szemléletté formálódott és a szakmunkást csak akkor ismerték el jó szakembernek, ha a terméket a szabástól a fényezésig, illetve a szerelésig el tudta készíteni. A gépi forgácsolás, de különösen a gépsorok felállítása valamint a ragasztás és felületkezelés gépesítése fokozott munkamegosztásra vezetett a bútór- és épületasztalos

ipar technológiai folyamataiban. Ez a megváltozott termelési rend a szakmunkásoktól más típusú ismeretanyagot követelt. A szakmákon belüli tananyag kisebb-nagyobb korszerűsítése, a gépi megmunkálás oktatásának súlyozása egymagában már nem volt elegendő. Új szakma jelent meg a 60-as évek elején a faiparban, a gépi famegmunkáló szakma. A munkaterületi meghatározásában már ilyeneket találhatunk: „Automata és félautomata famegmunkáló gépek kezelése. A különböző felületkezelési módok (festés, pácolás, fényezés) gépi előkészítése”. Természetesen megmaradt egyelőre a többi faipari szakma is (asztalos, bognár, bútorasztalos, csónaképítő faesztergályos, faszobrász, intarzia készítő, kádár, mintakészítő, falemezgyártó). Az új faipari szakma megjelenése nem jelentett még egymagában forradalmi változást. A többi szakma gyökeres korszerűsítése kikerülhetetlené vált. 1964-ben egy, a faipari szakoktatással foglalkozó ankét leszögezte, hogy a faipari szakmunkásképzés módszerei elavultak, alapvetően a kézi műveletek elsajátítására és begyakorlására épül. A szakmunkásképzés tananyaga nem tartalmazza az állami nagyiparban szükséges gépi műveleteket, illetve azok begyakorlását. Ez a megállapítás annak a folyamatnak a megindulásakor hangzott el, amely a szakmunkásképzés teljes tartalmi korszerűsítését jelentette. Megindult a szakmai szintek felülvizsgálata és új szakmai szintek kitűzése. Ez magával hozta az óratervek és tantervek átdolgozását, új tankönyvek, módszertani kiadványok megjelenését. Külön említést érdemel az emelt szintű szakmunkásképzés megindulása. — Ez az oktatási forma jobb elméleti alapképzéssel biztosítja az eredményes továbbtanulást, szakközépiskola felsőbb osztályaiban.

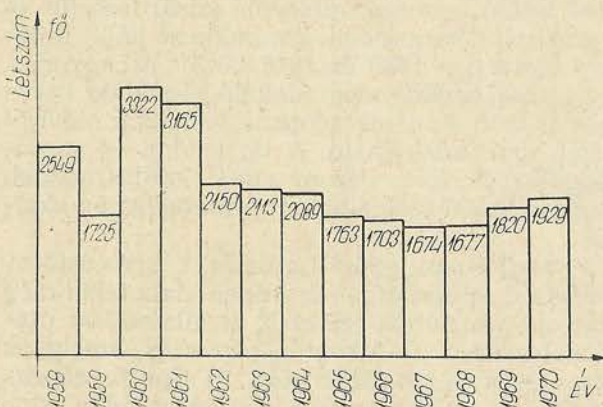
A tartalmi fejlődés mellett figyelemmel kísérve a szakmunkástanulók létszámát megállapítható, hogy közel másfélszeresére növekedett a tanulói létszám. Az ötvenes évek első felében a magánkisipar tanulói génye erősen lecsökkent és ez érezhető az 1950—51., valamint az 1951—52. év létszámaiban. A szövetkezeti, — tanácsi és magánkisipar részére képezett tanulók száma átlag $\frac{3}{4}$ részét tette ki az össz tanulólétszámnak.

A hatvanas évek közepe a képzési létszámokban ismét hullámvölgyet jelentett. — Ez a jelenség a középiskolai képzés — ide értve a gimnáziumokat és más szakágak szakközépiskoláit — erőteljes fejlesztésének elszívó hatásával magyarázható. A hullámvölgy hatása megfelelő idő eltolódással megtalálható a szakmunkásvizsgáttett szakemberek létszámkimutatásában is.

A beiskolázási létszámok az elmúlt években ismét örömdetesesen növekedtek, — de ennek ellenére tudomásul kell vennünk, hogy a faipari szakmák, — különösen a nagy városokban nem tartoznak a „divatos” szakmák közé. A jelentkezők létszáma ha egyelőre nem is csökkent érezhetően, — távlatokban számolni kell ezzel a jelenséggel is. Előjele mindenképpen mutatkozik a jelentkező „gyerekanyag” minőségében. Különö-

1. ábra. A faipari szakmunkástanulók összlétszámának alakulása 1949—1972 között

2. ábra. Szakmunkás-vizsgázottak száma faipari szakmákban 1958—1970 között

sen a városokban, ahol más ipari szakmák nagyobb lehetőséget kínálnak a fiataloknak, és az általános iskolákból a közepesnél gyengébb tanulók érdeklődnek a faipari szakmák iránt.

Ha az elmúlt 25 év eredményeit nézzük és a fejlődés kétségtelen jeleit megállapítjuk, nem szabad megfélemlíteni arról az új és nem könnyű feladatról, amit az ifjúság megnyerése jelent a faipar számára.

Kétségtelen, hogy fejlődés a faiparban éppen úgy mint bármely más iparban a gépesítés fokozódása és az automatizálás terjedése felé mutat. Ez pedig együtt jár a klasszikus értelemben vett szakmunkás-típus gyökeres átalakulásával. Minőségben más jellegű, létszámban kevesebb embert kívánó termelésnek ugyan még csak kezdeti lépéseit láthatjuk, de éppen azért mert az oktatás eredményei csak hosszab távon jelentkeznek, fel kell készülni az igények várható változására. A szakmunkásképzés távlatokban közelíteni fog a szakmai középiskolai képzéshez és ha az ipari és társadalmi igény a faiparban is, — ezt szükségessé teszi, az érettségizett szakmunkás követelményével léphetünk fel.

Középfokú oktatás

A középfokú faipari szakoktatás elmúlt 25 éves szakaszának kezdete egybeesik a technikai oktatás megindulásával. Nagy előrelépést jelentett az akkori ipari gimnáziumokkal szemben ez a reform. A technikum elsősorban a bútór- és épületasztalos ipar középszintű vezetőinek képzését kapta feladatul. A technikum követelményrendszerének alapjai változatlanul megmaradtak, és ma is megtalálhatók a faipari szakközépiskola óra- és tanterveiben. A faipari technikum létrehozása az épületasztalos- és bútoripar gyors fejlődési szakaszának kezdetére esik. Az 50-es évek végéig alakult ki ezekben az iparágakban a tulajdonképpeni gyártás-rendszer és megindult egy fokozottabb és korszerűbb gépesítés. A technikai tantervek ebben a viszonylag még kialakulatlan, — műszakilag instabil időszakban készültek. Részben tartalmazzák még a kézműipari ismeretanyagot részben előremutatón a fejlettebb technológiai oktatását is célul tűzték ki.

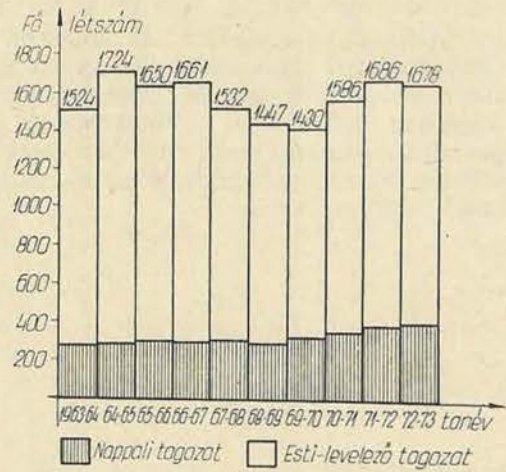
A faipar akkori műszaki színvonal jól tükröződik az első technikai tantervekből. Tartalmában azok a hagyományos alapanyagok és technológiák kaptak nagyobb súlyt az oktatásban, amelyek az 50-es évek első felére voltak jellemzők. Anyagismeret oktatásában a természetes faanyagok és az úgynevezett hagyományos ragasztóanyagok — enyvek — valamint a hagyományos felületkezelő anyagok tették ki a nagyobb részét a tananyagoknak. A műanyagok, és a különböző lapféleségek még csak igen kis mértékben kerültek tárgyalásra. A technológia oktatásában a közép- és kisüzemek gyártási módszerei szerepeltek. A szerkezettan szakrajz tantárgy meglehetősen vegyes képet mutatott. Épületasztalosipari termékek szakrajzában az újjáépítés alatt és közvetlen utána kialakított típusok alkották az anyag gerincét. A bútoripari termékek szakrajzán érezhető volt a kisipari termékek szerkezeteinek hatása. Az adott korszak szemléletének és igényeinek megfelelő formák visszahatottak a szerkezetekre is. Ezek a szerkezetek azonban olyan alapot adtak a tanulóknak, hogy a formák fejlődése során az egyszerűbb szerkezetek nem okoztak problémát a gyakorlatban. A hazai szinten meghaladó tartalommal indult a faipari géptan oktatása — ebben a tantárgyban az adott időszak valamennyi korszerű faipari gépe tárgyalásra került.

Az államosítás után indult technikai oktatás a maga korában mindenképpen korszerű és hasznos volt. — Az első 7—8 év után azonban megjelentek a korszerűsítési igények és a rohamos tempóban fejlődő faipar messze túlhaladta az oktatás tartalmi színvonalát. A tanterveken végrehajtott kisebb korszerűsítés a technológia oktatáshoz használt segédkönyvek csak részben jelentettek megoldást. Az ipar részéről ért jogos kritikákat csak a szakközépiskolai képzés bevezetése védhette ki. Az 1965-ben kialakított szakközépiskolai tantervek a technikai modell alapján tartalmukban korszerűbb, céljaikban szélesebb körű képzést indítottak el. Az iskola-reform sokrétű változtatása a faipari középfokú

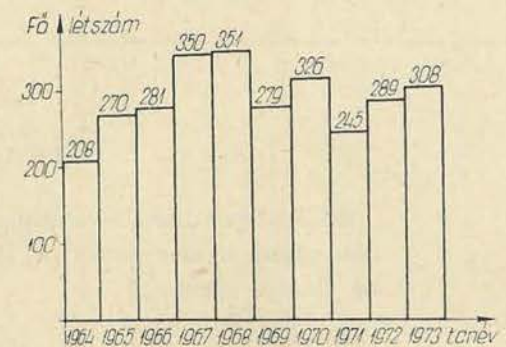
oktatás céljaiban a kívülálló, de még az ipar számára is kezdeti bizonytalanságot teremtett. Az új típusú szakközépiskolát sokan a szakmunkásképzés bázisának tekintették. Pedig ez az iskolatípus sem létszámában, sem tanterveiben nem alkalmas a nagyobb manuális készségeket és egyelőre kevésbé elméletigényes szakmunkás képzés biztosítására. Az itt végző fiatalok néhány éves szakmai gyakorlat után jól használhatók a középszintű műszaki munkakörökben és megfelelő további tanulmányok folytatásával teljes értékű technikusokká válhatnak. Természetes, hogy azok a végzősök, akik képességeik vagy más körülmények folytán nem kerülhetnek középszintű műszaki munkakörökbe, — gyakorlat útján könnyen elsajátítják azokat a manuális készségeket, amit egy jó szakmunkástól elvárnak és képesek arra, hogy szakmunkás munkakört lássanak el.

A középfokú szakmai képzést a rendeskorú tanulók részére kezdetben egy iskola, az újpesti Faipari Technikum látta el, és ez az iskola a reform során Faipari Szakközépiskolává alakult át.

A vidéki rekonstrukciók és a faipar általános fejlődése újabb iskolák létrehozását sürgette. Előbb Zalaegerszegen (1969), majd Csongrádon (1970) hoztak létre a megyei szervek faipari

3. ábra. Középfokú faipari oktatás létszámalakulása 1963—1973 között

4. ábra. Középfokú faipari oktatás végzős létszámai nappali tagozaton

szakközépiskolát. A nappali tagozat végzős létszáma 1973-ig tulajdonképpen változatlanul két osztály szintjén, 60—70 fő körül mozgott — 1973-tól ez a létszám a két vidéki iskola felfejlődő 2—2 osztályával évente 180—200 főre növekszik.

Nem hanyagolható el az esti és levelező tanulók létszámai. Főként a vidéki faipari üzemek és vállalatok igényei szerint egyre több önálló esti technikum, illetve szakközépiskola alakult. A nagyobb arányú fejlődés ezen a téren a hatvanas évek elején indult meg és a nappali létszámnak több mint ötszörösére növekedett a felnőttképzés létszáma. Budapesten kívül az ország területén több mint húsz helyen indult esti tagozatú képzés és ennek eredménye rövidesen megmutatkozott a vállalatok szakember arányaiban is. Nem lebecsülendő az az előny, hogy ebbe az oktatási formába már szakmai gyakorlattal rendelkezők vettek részt és szakmai oktatásukat üzemi műszaki szakemberek jórészt faipari mérnökök végezték.

A faipari középfokú képzésben megtett 25 éves út, ha nem is tudott mindig párhuzamosan haladni az ipari fejlődéssel, alapjában véve betöltötte hivatását. A technikumok és szakközépiskolák padjaiból sokan kerültek a faipar vezető beosztásába és talán az ő pályájuk igazolja, hogy megfelelő rátermettség mellett ez az iskolaforma képes alapokat adni a közép-, — de esetenként felsőszintű műszaki vezetéshez is.

A középfokú faipari szakoktatás eredményességét és alaptárgyi színvonalát bizonyítja a továbbtanulók száma. A soproni Erdészeti és Faipari Egyetem, valamint a külföldi faipari ösztöndíjas szakok diákjai nagy számban kerültek és kerülnek ki a faipari technikum és szakközépiskolák végzősei közül.

A jövő problémája a faipari szakközépiskolákban is a jelentkezők hiánya és ennek nyomán a „gyerekanyag” gyengébb képességei. A probléma megoldásában az iskolázási propaganda egy magában nem hozhat eredményt. Hosszú távon a szülők és tanulók megismertetése a szakmával eredményt hozhat, különösen akkor, ha a várható további fejlődést is eléjük vetítjük. Gyorsabb megoldást azonban csak az üzemek segítségével adhat, ahol a szakmában dolgozó szülők irányíthatják az általános iskolát végzett gyermeküket a faipari szakközépiskolákba továbbtanulásra, ápolva ezzel a szakmai, családi dinasztiák hagyományait.

A faipari üzemek államosítása óta eltelt időszak minden eredménye amely egybefonódik a társadalmi fejlődésünkkel és az ország hatalmas arányú gazdasági előrehaladásával, ha szerényebb sikerekkel is, de tükröződik a faipari oktatásban is. Tartalmi téren és létszámban egyaránt mind a szakmunkás képzés, mind a középfokú képzés eredményeket könyvelhet el. A jövő lehetőségei az oktatásban talán még kedvezőbbek ha a faipar az igények reális mérlegelésével, erkölcsi és adandó alkalmakkor anyagi támogatásával a képzést a mindenkori igények szerint alakítja.

Az igények reális valóra váltása pedig csak akkor várható ha annak társadalmi-műszaki alapjai is adottak. Valószínű, hogy a faipari szakmai oktatás még további reformokon megy keresztül, ami tartalmi-formai változásokkal jár, de az ipar hivatott eldönteni, hogy az adott körülmények között milyen szakembereket képezzen az oktatás. Ez a döntés nagy felelősséget, körültekintést és előrelátást követel, mert a képzés folyamata hosszú időt vesz igénybe és az eredmény nem jelentkezhethet azonnal.

HIBAIGAZÍTÓ

Előző számunkban, „Mérnökképzés az államosított faipar számára” c. cikk végére tévesen került Dr. Dalocsa Gábor neve. A cikk szerzője: Dr. Cziráki József.

Külkereskedelmi hírek

Május közepén tartotta az ARTEX az érdekelt bútorigipari vállalatok vezetőinek és szakembereinek bevonásával az 1974. évi szovjet bútorigipar exportra vonatkozó tárgyalásait Moszkvában.

A tárgyalásokat és ehhez szorosan kapcsolódó szakmai bemutatót, nyugodtan állíthatjuk, több éves előkészítő munka előzte meg olyan értelemben, hogy a szovjet piacra hagyományosan szállító szövetkezetek, állami és tanácsi vállalatok mellett mindhárom kategóriából új vállalatok foglalkoztak sorozatosan a szovjet piac számára új típusok kidolgozásával, de ezt tette egy-néhány olyan hagyományos szállító is az ARTEX-szel szoros munkakapcsolatban, amelyek cikkei többé-kevésbé elavultak, vagy ahol műszaki-, kapacitás-, vagy gazdaságossági okok tették szükségessé új típusok megtervezését és bemutatását.

Az elmúlt esztendőben a Szovjetunió felé irányuló bútorigipar értékeiben is jelentősen megnőtt, de új színnel gazdagodott azáltal is, hogy míg korábban és most már több mint 20 esztendeje szállított a magyar bútorigipar lakossági bútorokat erre a hatalmas piacra, 1971 óta ún. közületi bútorokat is szállítunk. A helyzet jellemzésére közöljük az éves kiszállítások értékét, 1000,— Rbl-ben:

	1965	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973-ra
lakossági	5350	5032	5538	5192	5567	5364	5386	7000
közületi	—	—	—	—	—	576	1517	2000

A közületi bútorszállítás különösen érdekes és jelentős abból a szempontból, hogy rendkívül komoly épületek, intézmények teljes vagy részleges berendezését vállaltuk és szállítottuk le az elmúlt esztendőben, amelyek közül jelentőségük miatt külön is kiemelendők a következők:

KGST palota, Moszkva

Baku „Lenin” palota

Kiev Repülőgépgyár szállodája

Tbilisz Rusztavelli mozi

Dusambei Politikai Nevelés Háza

(kongresszusi terem)

Örmény Minisztertanács Vendégháza, Jereván

Örmény Pártközpont, Jereván

Alma-Ata Politikai Nevelés Háza

Pártközpont, Moszkva

(kongresszusi terem stb.)

Fentiekből látszik, hogy a központi, moszkvai stb. berendezések mellett különösen a Szovjetunió déli vidékein nyertek teret a magyar berendezések. A magas színvonal, határidők betartása, legalábbis a szállítások jelentős részénél általában elégedettséget váltott ki és így biztosan számíthatunk arra a folyamatra, amely megindult: számos intézmény kifejezetten magyar bútorokat és egyéb faipari stb. berendezési tárgyakat kér a központi szervektől, amelyek az igényeknek a kontingensek határai között eleget is tesznek.

Az elmúlt esztendőben a külkereskedelem, és pedig az ARTEX a Külkereskedelmi Minisztérium vezetőinek aktív segítségével csökkeníteni tudta az ismert okokból számos éve fennálló árprobléma szorítását és ezzel is nyugodtabbá, tervszerűbbé tudta a magyar—szovjet együttműködést tenni ezen a vonalon. Ennek is betudható és az ipari és ARTEX együttes, kitaró munkájának, hogy ez alkalommal először sikerült az 1974. évi kontingenst teljes egészében már 1973 május hóban lekötöni és specifikálni olyan további igényeket, amelyek kielégítésére reálisan számítani lehet az államközi kontingensek megszerzésénél. A szovjet igény, amelyet a tárgyalás során közöltek, ennél is magasabb és az erre vonatkozó jelzéseket az ARTEX a Külkereskedelmi Minisztériumhoz már továbbította.

Szükséges és lehetséges tehát már 1974-re és méginkább a következő évekre továbbra is folytatni a bútorigipari vállalatok és szövetkezetek részéről a szovjet piac igényeinek megfelelő új típusok kidolgozását.

A Könnyűipari és a Külkereskedelmi Minisztérium irányításával és aktív támogatásával az ARTEX szorosan együttműködik huzamosabb ideje a rekonstrukció alá került nagyobb állami és tanácsi vállalatokkal, hogy azok is hozzákezdjenek, illetve növeljék a szovjet piacra exportjukat. E munka eredményeképpen a Budapesti Bútorigipari Vállalat jelentősen, kb. 40%-kal emelni tudta 1974-re eladásait az ARTEX révén a szovjet piacon.

A Kanizsai Bútorgyár bemutatott termékei a korábbi nagykanizsai magyar—szovjet megbeszélések alapján eszközölt változtatásokkal most már megnyerték a szovjet belkereskedelem, a külkereskedelmi vállalat tetszését és folyik a to-

vábbi műszaki-gazdasági elemzés a végleges típus és a megállapodás érdekében.

A Cardo Bútorgyár kb. hasonló fokon áll azaz, hogy itt a bemutatott termékeknél nagyobb változtatásokra lesz szükség. Ehhez a Cardo és az ARTEX vezetői és szakemberei a Bútoripari Tervező Vállalat szovjet piacot leginkább ismerő gyártmány-tervezőinek bevonásával további munkát végeznek.

Nagy sikert aratott a Budapesti Műbútorasztalosok Ktsz Tamara szekrénySORA és garnitúrája, amely kifejezetten a szovjet piac igényeinek megfelelően készült és méretben, szerkezetben, felületkezelésben, garnitúra összetételben ugyanúgy pontosan azt nyújtja, amit a szovjet

piac kíván, mint ahogy a stílbútor jelleget biztosító szép, intarziás mintázat és az ülőbútorok, asztalok vonalai is tetszést arattak mindamellett, hogy a gazdaságosság és a szovjet piac által felkínált árszint is összhangba hozható volt.

A moszkvai bútorbemutató és az 1974. évi tárgyalás így végeredményben kifejezetten sikeresnek mondható, azzal az érdekelt bútoripari vállalatok és szövetkezetek, az ARTEX és a szovjet partner egyaránt alapjában elégedett lehet. Ugyanakkor azonban rendkívül világosak a további teendők is. Az ARTEX a szovjet piacon érdekelt vállalatok vezetőivel már megtartotta az első több órás értékelő megbeszélést május közepén, ahol a középpontban természetesen az állt: kinek mi a további teendője.

Szakértők nemzetközi találkozóhelye Lipcsei Vásár Német Demokratikus Köztársaság 1973. szeptember 2–9.

Lipce — iránytű a világ valamennyi szakértője számára.

Ön is megismerheti itt a tudomány, technika és termelés dinamikus fejlesztésének irányzatát.

Korszerű kínálat — kiegészítve a szakmai előadások gazdag programjával — kitűnő alkalmat nyújt a nemzetközi tapasztalatcsereére és a teljesítmények összehasonlítására.

Lipcsebe jön mindenki, akit a nemzetközi kereskedelem és a műszaki fejlődés érdekel.

Vásárigazolványok, egyéni és csoportos utazásokra vonatkozó felvilágosítás az I B U S Z utazási irodáiban.

A lapban megjelent cikkek szerzői

Dr. Dalocsa Gábor, műszaki tanácsadó, Budapesti Tervező Iroda. **Lipovszky Gyula**, Szekszárd. **Botka Zoltán**, Könnyűipari Minisztérium, osztályvezető. **Zsarnai Szilárd**, Könnyűipari Minisztérium. **Dr. Jávorfai Tibor**, Szék- és Kárpitosipari Vállalat, osztályvezető-h. **Lele Dezső**, okl. gépészmérnök, főmérnök, Bútoripari Tervező Iroda. **Vernes István**, okl. faipari mérnök, Könnyűipari Minisztérium.

A ma tudománya – a holnap technikája

OLVASSA RENDSZERESEN MŰSZAKI TUDOMÁNYOS SZAKLAPJAINKAT!

Mindig széleskörűen tájékoztat a szakterület helyzetéről, eseményeiről, újdonságairól

Anyagmozgatás, Csomagolás
Bányászati és Kohászati Lapok
BÁNYÁSZAT
Bányászati és Kohászati Lapok
KŐOLAJ ÉS FÖLDGÁZ
Bányászati és Kohászati Lapok
KOHÁSZAT
Bányászati és Kohászati Lapok
ÖNTÖDE
Bőr- és Cipőtechnika
Elektrotechnika
Energia és Atomtechnika
Élelmezési Ipar
Építőanyag
Épületgépészet
Az Erdő
Faipar
Finommechanika
Fizikai Szemle
Gép
Gépgyártástechnológia

Hidrológiai Közlöny
Híradástechnika
Ipari Energiagazdálkodás
Ipargazdaság
Járművek, Mezőgazdasági Gépek
Kép- és Hangtechnika
Közlekedéstudományi Szemle
Magyar Alumínium
Magyar Építőipar
Magyar Grafika
Magyar Kémiai Folyóirat
Magyar Kémikusok Lapja
Magyar Textiltechnika
Mélyépítéstudományi Szemle
Mérés és Automatika
Műanyag és Gumi
Műszaki Élet
Papíripar
Városépítés
Villamosság

FENTI KIADVÁNYAINK ELŐFIZETHETŐK

minden postahivatalban,
a Posta Központi Hírlap Iroda (József nádor tér 1.) csekkszámlijára vagy átutalással, valamint
a Technika Háza műszaki könyvboltjában (V., Szabadság tér 17.)

PÉLDÁNYONKÉNT KAPHATÓK

V., Váci utca 10.
VI., Bajcsy-Zsilinszky út 76. szám alatti Hírlapboltokban.

HIRDETÉSEKET FELVESZ A LAPKIADÓ VÁLLALAT HIRDETÉSI OSZTÁLYA

VII., Lenin körút 9–11. I. em. 120. (222-251).